

491.542-5

2-15

ԿՐԹՈՒԹՒՒՆ

ԳՐԻՆԵԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐՈՑ ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ

Ի Ն. ՎՐԹԵՆԻՑԻ, ՉԵԼՐԻՆԵՑ

Ի ԻՐԹՅԱԿԱՆ ՄԵԼԱՆՈՒԹՅԱՆ

e . t

3587

658

~~558~~

12004

491.542-5 658 1176-ԱԿ
2678 2-15 ✓

Կ Ր Թ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

428

ԳՈՐԾՆԵԿԵՆ

~~177-90~~

ՆԵՑԿԵԿԵՆ ԳՐՈՅ ԲԵՐՐԵՈՒՈՅ

ԲՈՑ ԻՐԵՐԵՆՆԵՐԻ ԿԵՆՈՆԵՑ

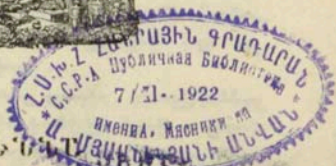
ՆՈՐՈԳ ԳԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԵՒԵՆԴԵԼՈՅ

Ի Կ Վ Ր Թ Ե Ն Ի Ս Ի Զ Ե Լ Բ Խ Ե Ե Ն Ց

Ի ՄԻՐԵՐԵՆՆԵՆ ՄԵՐԵՆՈՐԹԵՆ

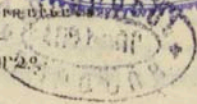
1002
8251

Ի Վ Ե Ն Ե Մ Ե Ն Ե Ն Ե Ն Ե Ն Ե Ն

Ի ՄԵՐԵՐԵՆՆԵՆ ՄԵՐԵՆՈՐԹԵՆ

1837 • ՈՒՄՂԳ

491.99-5

U.S. DEPARTMENT OF THE INTERIOR

LAND OFFICE

WATER RIGHTS DIVISION

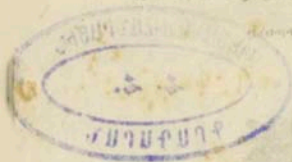
WASHINGTON, D.C.

UNITED STATES OF AMERICA

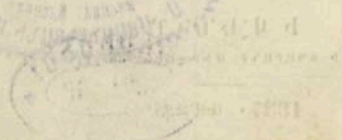
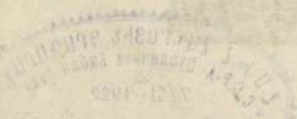
1917

WATER RIGHTS DIVISION

WASHINGTON, D.C.

1917

Ինչպէս որ Բարեկից խորագոյններուն նոր յերթիւն- նաւելան յառաջաբանաւելանն Տժ խոստացեր էին, յերթիւն- նաւելան իննններուն իւրի աշխարհաբառսս պաճկերէն խօսեր ու պարտաւելաներ պղել՝ գրաբառ լարգամել- լաւ համար, սարսուծոյ յաջողաւելանս խորագրեցին:

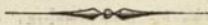
Այն խորագոյն յայտնի իւրեանէ որ, նոր սորձողնե- րը սս գրքին առաջնորդաւելանս շար պիւրաւ իրնան առաջ երկաւ, ինչսս որ գիրացածնն արդէն պիւրին իրնան լարգամել, իսկ չէգիրացածնն լաւանչաններով (բախտանե- րով) պիւր գրած էն, անանն էր հալովնանով, Բայն էր խոնարհանանով, Երբէն աւ ամբողջ ոճը, ձերջողն էն որ հարկաւոր է շարագրելաւ Բաղյացոյն Տժ: Բայն էն որ յերթիւնաւելան առջէ Տանն Տժը Բերան սորձելաւ համար ինն անն, չէրինեցին, որպէս զէ աշխարհերը նոր առիլ Տը անեանն սորձածնն Տիրերինն պահելաւ: Աս Եղանա- իւ այնչափ իւրիւրացնէ լարգամել, Տնչն փոյլ աշ- իրարիւ պիւրաւ իրնայ սխալել:

Թեպէ որ պիւր է իրաւը զսոցել, որ աշխարհերը Տնայ Տանն Տը լաւ Բան լարգամելով գրաբառ լիւրան չէն իրնար սորձել, անոր համար Երողացի էրենց աշխար- ներանն Երիւ Երեւ հարարի Տժ իստանպէն էրենց Տայրենի լիւրանն օրար լիւրաւ լարգամելաւ համար խօսեր ու պար- տաւելաներ, որ Տանն Տը պարձան Տժ ալի Տը ձարձին օ-

որոք լէզոն խնննէրուն զրայ: Տայց Տեր աշխարհները առ
մէջն ալ լէ որ ազէ՛ ճարարոն-լէնամբ ընելոն- ըլլան, շատ
Տեժ օգոստիս իրարննեն: Սննաւանդ առնոց զրայ զարժեւէն
էրեւ, իրնան զանազան պարտոն-լէննէր ալ զարդեպէն ընել
ոն իրենք իրենցՏե գրաբաւ լարգամնէլ: Սէնք Բաղլա-
ցինք մինա՛յ սիգէոննք աւանդել, Տեյ Տը որ ազգէն զարդեպ-
նէրուն գիւրոն-լէնն ըլլայ, ոն մանգամայն գնողներուն
ծանրոն-լէնն ըլլայ: Ըն նոր գորչս լէ որ ազգէն հաճելէ ըլ-
լայ, ան ապէն ինչոգանք ալ ընդարձայլը որդել:

Տաճիւրէնը զանացինք այնպէս գրելը, ինչպէս որ
սրտաւորը հասարակօրէն իրեօսիլէ, և որնոր Տեր հայոց ազգէն
որաճյուսարան Բնախոյնները աճննն ալ ինչասլանն:

Գրաբաւը անոր համար է-լընոցինք, որ սրտախոյս
անեցօղը հոն նայի, ոն մանգամայն ալ ո՛վ որ զարդեպ
չունենար, աշխարհաբաւը գրաբաւ լարգամնէլէն էրալ,
գրաբաւին հէպ Բաղլապէ, որոն Տեժ սրտբէրոն-լէննը
արեւնելլով, իրնայ ճաննալ, ոն ազգիլ գիշէն իմ ծոտը
շէրալէն որոշէլ:

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ ԳՈՐԾՆԵԿԸՆ

ՀԼՅԿԵԿԸՆ ԳՐՈՅ ԲԵՐԲԵՌՈՅ

ԲՈՑ ԻՐԵՐԵՆՉԻՐ ԿԸՆՈՆԵՅ

Ն Ո Ր Ո Գ Վ Ե Ր Ե Կ Ը Ն Ո Ւ Թ Ե Ը Ն

Գ Լ Ո Ւ Խ Ը

*Ո՛՛՛, սաճի. քի՛մ հարցման պատասխանը սուղ զաման ղեքի
Լարգմանիլ: ՎԵՐ. (Երեւ 166:)

ն:

Թէ որ գուն կուղես, ես ալ 1) կուղեմ: Ինչպէս
որ 2) ես ըրի, դուք ալ ըրէք: Ընտնք ալ հաւատացին,
ինչպէս մենք ալ հաւատացինք: Սենք ալ քու ետեւեղ
գանք: Սենք ալ քեզի հետ կուգանք: Եղբարս ալ
հետս 3) էր:

Ելիք սէն իսպերսէն. պէն ԳԵ 1) իսպերիլ: Մ
ուլ ղ 2) պէն ԵԼԻԻԻ, սիւ ԳԵ ԵԻԻԻԻԻԻ: ( )նլարս
Ինտնարուր, նասուլ ղ պիւ ԳԵ Ինտնարուր: Պիւլարս սէնին
արարուսան իլլլլլլլ: Պիւլ ԳԵ սէնին իլլ իլլլլլլլլլլ: Վարսուլ
ԳԵ պէնիլ իլլ 3) իրի:

1) Եւ ես: Ե՛՛՛ որ տաճի. տե՛, միշտ յառաջ պիտի գրվի
այսպէս. ե ես. ե գու. ե նա. ե մք. ե սլն: 2) որպէս.
3) ընդ իս:

*Մենչ բան, քաճկ, նէ շէյ հարցման պարասխանը սաղաթման
 պիտի լարգմանիլ: (Լըբէս, 166:)

բ:

Արակը 1) մարեցաւ: Տունը 2) փլաւ 3): Գուռը ին-
 քիրէն 4) բացվեցաւ: Շուտ մը դռները գոցվեցան 5):
 Շատ նաւեր 6) ընկղմեցան 7): Սեր հագուստները
 պատռեցան 8): Այրը 9) չիկրնար տեսնել: Ասղը 10)
 չիկրնար քալել: Նոյը աղէկ չիկրնար սորվել: Վա-
 զաքը չիկրնար պահպնել 11): Թե որ տանտէրը 12)
 արթուն կենալու ըլլայ 13), գողերը 14) չեն կրնար
 գողնալ:

Լիւիշ 1) սեօնիւ: Լիւ 2) եւժըւր 3): Գափո-
 սէնի սէնիսէն 4) ալըւր: Չափոճափ գափոճաւր գա-
 փոնարը 5): Չօփ կէփիւր 6) պալարը 7): Պիլիւի էս-
 պապարը 8) եւրիւրը 8): Վեօր 9) կէօրէօր: Թօ-
 փալ 10) էիւրիւրէօր: Թիւիւր էյի էօյրէնէօր: Շէ-
 հէր կէլէնէօր 11): Լիւր էլաւալը 12) օյանը քո-
 րուս 13), հըսըւր 14) շալալը:

1) շուր, հըյ. 2) տուն, տան. 3) փլանիմ, ըյ. 4) ինք-
 նին. 5) փակիմ, կցի. 6) նաւ, ու. 7) ընկղմիմ, կցայ. 8) պա-
 տառեմ, կցի. 9) կոյր, կուրաւ. 10) կաղ, աւ. 11) թագչիմ,
 թագեայ. 12) տանտէր, տեսան. 13) հակիմ, կցի. 14) գող, ոյ:

դ:

Իրեք օրէն ետքը մեր կերակուրը 1) ըմցաւ 2):
 Պետրոս ծառաներուն 3) հետ կընստէր, ու կրակին քո-
 վը կըտաքնար կոր 4): Օրերս շուքի 5) պէս անցան:
 Լըբայրս ինձի հետ չիսօսիր կոր 6): Լըկու տղաքն ալ
 անօր հետն էին: Լըբայրս գուան քովը կընստէր կոր:
 Սարիամ խաչին 7) քովը կըկենար կոր:

Լաւիւնիսի սօնըւս էնիւճէնիւր 1) պիլիւի 2): Պե-
 րոս հըլիւրը 3) պերապիւր օլաւրու պիլիւի էս-
 նընար ընընըօրու 4): Կիւնիւրի սեօլի 5) կիւի կէլ-
 րիւր: Գարիալը պիլիւի էլ լաւըրը կիւնիւր 6): Իսի

օգլտա քառ օնաւնն սաւառն ուղերապէր իրէլէր : Ղարբառչէ՛ գա-
 զաննաւն իւննընարա օլնաւրաւորաւարա : Սաբիւմ Նաչն 7)
 իւննընարա քառաւորաւարա :

1) Արապաւ, կրոյ . 2) սպառնմ, եցի . 3) սպասաւոր,
 աւ . 4) ջեւանմ, սայ . 5) ճափանի, ւոյ . 6) խօսիմ, եցայ .
 7) խաչ, իւ :

*Թե որ շար էլալի՛ն անոննէր անոնն Բայի՛ ըլլան, Բայը
 յագնալի՛ն ուրի՛ն ըլլայ : (Լրէն 167 :)

7 :

Ընոր հայրը ու մայրը մեռած էին : Ընոր հայրը ու
 եղբայրը իրեք տարիէն ետքը եկան : Վիշմը աստնէն
 ետքը 1) քոյրս, մայրս ու պղտիկ 2) եղբայրս հիվանտ-
 ցան : Ըստ աստն անցնելէն ետքը 3) քոյրս ու մայրս
 ընդնտցան 4) : Չիւնը ու սառը հալան տաքցած աստ-
 նը 5) կըհալին 6) :

( )նա՛ն զէրէրէ՛ զէ զաւրիւնն էօրէւ իրէլէր : ( )նա՛ն
 պապաւ զէ գարբառչէ իւ իւրաւն աօնըս իւրիւնէր : Պեր
 ալ զագնաւն աօնըս 1) գրագրաբար զաւրիւնն զէ իւ-
 շնի 2) գրագրաբար զաւրա օրաւար : Չօ՛ զագնաւն
 աօնըս 3) գարբառչէ զէ զաւրիւնն րիւնէլիւնէր 4) : Վար
 զէ պապ հալան ըսնարալ զագնալ 5) էրիւնէր 6) :

1) ինտ սակաւու միոյ . 2) կրտսեր . 3) յետ բազում ժա-
 մանակաց . 4) բժշկեմ, եցի . 5) ի հասանել ջերմութեան . 6) հա-
 լմ, եցայ :

*Լրէնը խօսի՛ թէ շար Գէ՛ն ըլլայ, Բայը Գօրի՛ն Գէ՛ն ուրի՛ն
 Գրի՛ն : (Լրէն 169 :)

8 :

Թե որ կարենաս քալելնէ, ես և դուն կամաց կա-
 մաց 1) քալենք : Լս ու իմ եղբայրս քիչ մը 2) մէկ-
 զմէկու հետ կոպեցանք 3) : Լս ու իմ հայրս ծովուն քո-
 վը 4) կըպտըտէինք : Այլը դուն ու քու տղաքդ եկէք :
 Ղուն ու քու եղբայրդ մահու արժանի 5) էք : Ղուն
 ու ան մարդը մէկտեղ 6) էիք :

Լյեբը կէրէպէլէր-եւն, պէն ձէ սէն Է-մաւշ Է-մաւշ 1) կէրէլէ՛: Պէն ձէ պէր-տէրէ՛ պէրէ-պէրէ-Տիւ Էլէ պէր-աւ 2) գ-աւլ-ա Էլ-տէ՛ 3): Պէն ձէ զէ-տէրէ՛ տէնէլ գ-լը-աւ-աւ-աւ 4) կէ-լը-յօր-ա-ա-ա-ա-գ: Լ-տըն սէն ձէ սէնին Է-լը-ա-լը-աւ-աւ կէ-լը-նէլ: Սէն ձէ սէնին գ-ա-ր-ա-ա-ա-ա-ա Է-օ-լ-է-Տ-Տ-ա-ա-ա-ա-ա-ա-գ 5) ս-լ-ն-լ-լ: Սէն ձէ օ-ա-ա-ա-ա-ա պէր-ա-պէր 6) Է-տէնէլ:

1) Լ-ա սակաւ սակաւ . 2) փորք ինչ . 3) գ-տիտ՛, տեցայ . 4) ընդ եզր ծովուն . 5) արժանի մահու . 6) ՚ի միասին :

*Լյեբէ՛ Բային ան-ան Բային Հասարակօրէն սէ-ա-ա-ա-ա-ա պէ-տէ Կրէլէ՛:

Ճ :

Հիւանդ եղայ, ու բժիշկները 1) իմանալով եկան իս տեսնելու համար: Տղան մենծնալով ուսումնասէր 2) եղաւ: Սովսէս հրեշտակը տեսնելով շատ զարմացաւ: Լնոնք ալ ան քաղքէն ելելով՝ փախան: Լըրեին 3) ել-լելու ատենը մեռաւ: Սարգուն մեռնելու ատենը հոգին անօր հետ 4) շիմեռնիր: Հագուստին 5) փոխվելու 6) ատենը ես փոխվեցայ մի: Ի՞նչ ընեմ, վասն զի իմին սորվելու ատենս շատ կընեղիմ կոր 7): Լըրեին ծագելու ատենը գազանները 8) իրենց որջերը 9) կերթան:

Հասարակօրէն, ձէ հէ-տէլէր 1) ար-ա-ա-ա-ա պէնի կէ-օր-Տ Էլէն կէ-լը-լէր: Ըօճ-ա-գ պէ-օյ-է-է-ա՛ Էլէ-Տ Է-ա-լ-լ-ա 2) օ-լ-ա-ա: Սն-լ-է-ն Է-լ-ա-լ-ա-լ-լ կէ-օր-է-ա՛ չօ Է-ա-ա-ա-ա-ա-ա չէ-ա-ա: (Ն)լ-ա-ր-ա-ա օ չէ-հէ-ր-ա-էն չէ-գ-լ-ա՛ գ-ա-լ-ա-լ-ա-ա: Ալ-ն-է-լ-էն 3) ար-ա-ա-ա-ա-ա լ-ա-գ-լ-լ Է-օ-լ-ա-լ-ա: Ի-ն-ս-ն-ն-ն Է-օ-լ-ա-լ-ա-լ-ա լ-ա-գ-լ-լ ճ-ան-ը-ա-ա պէ-ր-ա-ա-ա 4) Է-օ-լ-է-լ: Լ-ա-ա-ա-ա-ա 5) ար-է-լ-է-լ-ա-լ-ա 6) լ-ա-գ-լ-լ պէն ար-է-լ-է-լ-ա-լ-ա Տ (Ֆ-ր-ի Է-լ-ա-լ-ա Տ): Է-լ-է-է-ա-ա-ա-ա, պէնի՛ Է-օ-լ-ա-լ-ա-լ-ա լ-ա-գ-լ-լ (ճ-ան-լ) չօ ս-լ-գ-լ-լ-ա-ա 7): Ալ-ն-է-լ-էն ար-ա-ա-ա-ա-ա ճ-ան-ա-լ-ա-լ-ա-ա 8) ար-է-ա-լ-է-լ-ա-լ-ա-ա 9) կէ-ր-է-լ-է-լ:

1) Բժիշկ . բժշկաւ . 2) ուսումնասէր, սիրի . 3) արեւ, ու . 4) ընդ նմա . 5) հանգերձ, ի . 6) փոխեմ, եջի . 7) կարճամտեմ, եցայ . 8) գազան, աւ . 9) որջ, զյ :

*Յարտադրելն գերտարաբն ու սարտարաստանն անցեալն
 էրբորդ տէրն օրտարանն անունն Բայն անկնալով
 էրէր Գեօրդ տէրն ալ ինքննէ:
 (Լրէն 170. է-161:)

Ը:

Լս աս շարաթ 1) բան մը կերած չունիմ: Լս չիչ մարդ
 տեսած չունիմ: Իմ ծնանկէս մինչև աս օրս չիչ սոր-
 ված չունիմ: Լս չիչ աղէկ բան մը գործած չունիմ:
 Լս միտքս գրած էի հաստեղէն երթալ: Ղուն ինչ
 բան ըրիր 2): Ի՞նչ որ մեռնելու արժանի բան մը ըրած
 է նէ, մեռնի: Փիլիպպոսին կանչելէն առաջ 3), թղե-
 նիին տակը քեզ տեսայ: Խօրօզին 4) խօսելէն առաջ
 իս պիտի ուրանաս 5): Լնոնց քուն մտնալէն 6) առաջ
 տանկըր կլաւ:

Պէն պա հաթն 1) պէր շէյ եէթտէն կամ էէթթէն
 էօգ: Պէնի՛ն հիչ ինսան իէօրպէյիմ էօգ: Պէն րօզրու-
 դմարան պա իննեթէր հիչ էօրէննէթէ իմ, կամ էօրէնն-
 րէթէն էօգ: Պէնի՛ն հիչ պէր էյի էչ իէօրպէյիմ էօգ: Պէն
 պանարան իննէյի Փէրթիթ գոնաշարարան: Սէն նէ էչէ-
 րէն 2): Լյէր օ էօլէթէթ թարարհագ պէր շէյ էթէթ էե-
 էօլէթան: Փիլիպպոսան շարթարանն իլէրէ 3), սէն
 էնճէր աղճննն րէթէնրէ իէօրպէյիմ: Լօրօզան 4) էօլ-
 էթէնրէն էլէրէ պէն էննէթ էթէնէթէն 5): (Նլարն
 ույգոնոն իննէնրէն 6) էլէրէ րանա շէգրը:

1) Ներգոյական, յօթնեկիս յայսիկ. 2) 1/2 գործ գործել.
 3) մինչև. 4) հաւ, ու. 5) ուրանամ, այսայ. 6) ի քուն մտնել:

*Ղեմազուրի Բայ արտանով: (Լրէն, 170:)

Ն:

Պէտք է ինծի հոռով ալ տեսնել: Պէտք է քեզի սա-
 տուած սիրել: Լարկ է անոր հնազանդ ըլլալ: Չի-
 վայլեր 1) մեզի ծերերուն անհնազանդ ըլլալ: Չիվայլեր
 ձեզի իս մինակ 2) թող տալ:

Պանոս րօմայը քա իւօրժէր լապտարը : Սանոս սըլաւնը
 սէճիւր զաճիւղ քիւր : Օնոս իսքիւլա քըր միւլիւ օլմագ : Ինիւ
 լիյարլարա միւլիւ օլմագ քիւլիւ Եագըլը 1) (շիյ) քիւլիւ
 քիւր : Պիւնի Եալըլը 2) քըրագմագ սիւլիւ ճաիւլ քիւլիւ քիւր :

1) Ոչ է արժան. 2) առանձին :

Պ. Լ. ՈՒ Ի. Խ. Բ. :

*Որոնն, քաճի. քիւլիւն հարցման քաքառիւանը սէառիւան
 քիւրի լարագմագի : (Լըրէն 171) :

Լրկինքին ու երկրին տէրը աստուած է : Թագաւորին
 տղան մեռաւ : Լըրին ծագելը 1) մարդը ուրախ կընէ :
 Խոնձորի ծառին 2) տերերը լայն է : Լըրկինքին թռչուն-
 ները ծառերուն շուքին տակը կըբնակին 3) : Սանտախ-
 տին 4) պատճառը երբեմն օղին 5) ավրրվելէն 6) է :
 Սորդիկնեքունն տանը կարճ 7) է :

Կիօյիւն զի Եերին սահաղը Լըլըւն քըր : Փառիշա-
 ճըն օղը Եօլիւ : Կիւնիլին քաղմասը 1) Ինսանը շալ
 էքիւր : Լըլմ աղաճընը 2) Եագըլը Եիլի քիւր : Կիօյիւն
 գոշարը աղաճարըն Եօլիւնինին քիւլիւնիւ սագիւն օղը-
 լար 3) : Լաճանը 5) քաղըլմասը 6) քաղը Եերիւ լալը-
 նան 4) սիւլիւլի քիւր : Ինսանըլըն զագիւլ գըրա 7) քըր :

1) Ծագումն, ծագման. 2) խոնձորենի, ւոյ, 3) բնակիւ,
 եցայ. 4) ժանտախտ, տի. 5) օղ, ոյ. 6) ապականութիւն, թեան.
 7) սուղ :

*Ճառիւցոյիլը քաճիւրիւն լիւլըն թը շաք անգաճ սալ
 շալիւն լըրըլի, քը սէառիւան քիւրի լարագմագի : (Լըրէն 176) :

ի :

Որոտման 1) ձայնը ահաւոր 2) է : Վերեզմանը սը-
 գոյ 3) տեղ է : Վատաստանին 4) օրը սարսափելի 5) է :

Վեղակ ուրիշ մարդու երես տեսած չեմ: Ղիտուն 6) զեշ
հոտը 7) չի քաշվիր 8): Ղ'էվահիրի 9) վաճառական էր:

Կիւրէ՛՛՛՛՛ 1) սեւէ եօրփէլէ 2) րիւր: Ս'եղոր
էտ 3) էերէ րիւր: Շ'էրահալ 4) կէնիւ եօրփէլէ 5)
րիւր: Ս'էնրէն գայրը կնասն էլ-վիւ կէրէ՛՛՛՛՛: Լ'էշ 6)
գօգոսս 7) չէրէլէլ 8): Ղ'էվահիր 9) պապէրիւնը:

1) որսուսն, որսուման. 2) ահաւոր, ի, աւ. 3) սուգ,
սգոյ. 4) դատաստան, աւ. 5) ահեղ. 6) զի, ոյ. 7) ժահահո-
տուծիւն, թեան. 8) անասնելի է. 9) ակն պատուական, ական
պատուականի, ականք պատուականք, ականց պատուականաց:

Գ Լ Ո Ի Խ Գ .

Ս'էրջահուլ րիւր: (Երէտ 177):

ա :

Ս'եր մարմինը զգեստի կարօտութիւն 1) ունի: Հօ-
րըս ու մօրս չիպատմեցի 2), քեզի պիտի պատմեմ:
Չեր ծնողացը 3) հնազանդ եղէք 4): Ինձի հրաման 5)
տուր: Ընոնց հրամանց 6) երթալ: Ընոր հրեշտակ երև-
ցաւ 7): Տէրը ծառայներուն 8) տրվաւ: *Նեղութեան
համբերութիւն ըրէք:

Թ'էնիւրիւն կողապա մեծհամըլը 1) վարարը: Փիւրի-
րի՛՛՛՛՛ Չ'է վալիւրէն նազը կ'էլիւրի 2) (րիւ), սանս՝ ին նազը
կ'աւճէնի: Ս'էլիւն արաւարընը 3) իւրիւն օլնանու 4):
Պանս իւլի 5) Չ'էր: (Ս)լարս կ'էլիւրէ կ'էր կ'էրի 6): (Ս)
մեւայրէ կ'էրիւրի 7): Սահապը կ'ըլիւրիւրէր 8)
Չ'էրի: Ս'էրիւրիւն սուր կ'աւիւր:

1) կարօտութիւն, թեան. 2) պատմեմ, եցի. 3) ծնողք,
աց. 4) հնազանդ լինիմ, եղէ. 5) հրաման, աւ. 6) հրամայեմ.
եցի. 7) երեւիմ, եցոյ. 8) ծառայ, իւ:

Ս'էրջահուլ րիւր, որնոր չո՛վ յարիւցոսցիւ սանի:

ի :

Որդիս քու հօրդ խրատներուն մտիկ ըրէ 1): Ս'ար-
պետիդ հրամանին 2) հնազանդ եղիր: Յիսուս ծովուն

ալիքներուն 3) հրամայեց, ու անոր հրամանին հնազանդեցան :

( ) զլուստի «էնին ժեպէրէնին եօյե-տէրէնի գուլուստ 1) : Ուստիսն լիւստիսն 2) ի-լիւստ : Իստիստիսն գուլուստ 3) ետէրէնի, զի օնոն ետէրէնի ի-լիւստ :

1) լիւստ . 2) գառուիքան , աւ . 3) ալիք , եաց :

* Եւտիւրէն արախան 'ի նախաբան : (Լուստ 178 :

7 :

Եղբարս անոնց հետ (մէկտեղ) ժամ գնաց : Ընոնք ծովին քէնարը 1) իջան, ու նաւը մանկելով՝ մէկ կողմ մը եկան : Ինձի հետ (մէկ տեղ) տուն եկուր ու հաց կեր 2) : Գողը տունը կրմանէ գողնալու համար : Կաթիլ 3) մը գինի բերանս չիմտաւ : Սնորդ երեսը 4) կրնայի, ու աստուած սիրտը կրնայի :

Գորտուլի օնուր լուստ (պերտպեր) թէլիսնի ինքիս : ( ) լուստիսն լիւստ 1) ետէրէնի, զի ինքիս ինքիս՝ ուր տարայ ետէրէնի : Պիտիսն ինք (պերտպեր) ետէ ինք, զի ետէրէնի 2) : Լուստ ետէ ինքիս լուստ ինք : Պիտիսն լուստ 3) լուստ ու լուստ ինքիս : Իստան ետէրէնի 4) , զի լուստ ետէրէնի պարտ :

1) Ծովեզր , եզեր , երբ . 2) հաց ուտել . 3) կաթիլ . 4) երես , սայ :

* Եւտիւրէն արախան, որ խաչ յարախանսն ունենայ :

7 :

Իրիկլան դէմ 1) ան մարդուն տունը մտանք : թող չի տրվաւ 2) անոր իր հօրը տունը երթալ : Իմ հօրս տունը եկաւ, ու անոնց բարե տալով 3) նստաւ : Երբոր ժամուն գուռը հասաւ 4) , ժողովուրդը անոր զիմացը ելաւ 5) : Խոնարհները երկինքին 6) արքայութիւնը կրմանն :

Լ. Գ. շտաբի 1) օտարախոսները և անհայտ լեզուները : Պարագ-
մաբը 2) օնտ և անհայտ պարագայերը և անհայտ լեզուները : Պարագի
ժեպեղի և անհայտ լեզուները, լեզուները և անհայտ լեզուները 3) օնտ-
բառ : Բնական լեզուները և անհայտ լեզուները 4) , ճե-
մարտ օնտները և անհայտ լեզուները 5) : Լեզուները և անհայտ լեզու-
ները 6) ճեպեղի և անհայտ լեզուները :

1) Բնական լեզուները . 2) օնտ և անհայտ լեզուները . 3) օնտ-բառ . 4) Բնական
և անհայտ լեզուները . 5) Բնական լեզուները . 6) Բնական լեզուները :

Ն. Լ. Գ. շտաբի անհայտ լեզուները : (Լեզու, 179 :)

Ե .

Լեզուները և անհայտ լեզուները , անհայտ լեզուները : Շտա-
բազանք և անհայտ լեզուները 1) ճեպեղի և անհայտ լեզուները : Լ. Գ.
ճեպեղի և անհայտ լեզուները , անհայտ լեզուները :

Ն. Լ. Գ. շտաբի և անհայտ լեզուները : անհայտ լեզուները , անհայտ
լեզուները և անհայտ լեզուները : 2) անհայտ լեզուները 1) անհայտ լեզուները
և անհայտ լեզուները 2) : Պարագի և անհայտ լեզուները . անհայտ լեզու-
ները և անհայտ լեզուները :

1) Բնական լեզուները . 2) անհայտ լեզուները :

Վ. Լ. Ո. Ի. Խ. Գ.

Ուղի, արագ . քիմիա , և անհայտ լեզուները և անհայտ լեզուները :
(Լեզու, 179 :)

Ծ .

Ն. Լ. Գ. շտաբի և անհայտ լեզուները : անհայտ լեզուները 1) արագները 2) : Լ. Գ.
արագները և անհայտ լեզուները : Մեր արագները և անհայտ լեզուները 3) : Լ. Գ.
և անհայտ լեզուները 4) : Լ. Գ. արագները և անհայտ լեզուները 5) : Լ. Գ.
արագները և անհայտ լեզուները 6) և անհայտ լեզուները 7) : Լ. Գ. արագները
և անհայտ լեզուները : Լ. Գ. արագները և անհայտ լեզուները : Լ. Գ. արագները
և անհայտ լեզուները և անհայտ լեզուները 8) : Լ. Գ. արագները և անհայտ լեզու-
ները 8) :

Չօգտնուար Գոյանուարը կէտիւզէր 1) Բէ 2) : Պէն
 սէնի կէտիւզէր Բէ : Պէնէն շէնիւզէրէն կէտիւզէր 3) : ( )
 պէնի շտուզէր 4) Ին ( ) սէնի կէտիւզէր 5) Ին : Լուս
 շէնի կէտիւզէր 6) Բէնիւզէր 7) Բէ : ( )
 ստուար կէտիւզէր 8) : Լուսուարը ստուարիւզէր Բէն :
 պոզուար պէնի գտարտուարը Լուսուարը , ստու Ին
 արը 8) : Պոստուարի կէտիւզէր : Պոս գտարտուարը 9) սէն Բէ
 շտուարը :

1) Սի սամկ . հարցական մակարայր , որ աշխարհարառ ալ
 երբեմն կրբանեցինեք . գրարառ կրգի սչ . սչ ազարկն , ու էն
 առաջ պիտի գրգի : Կոյն Սի մասնիկը , երբոր տարակուսելով
 կհարցրգի . Ինչպէս վարը թիւ 8 , ան առնն գրարառ կրթարգ-
 մանգի , արդեօր , կամ միայն հարցական նշան մը կրգրգի : 2) արա-
 ծեմ , եցի . 3) հրձիգ առնեմ , արարի . 4) կոչեմ , եցի . 5) առաքեմ ,
 եցի . 6) սիրելի , այ . 7) սիրձեմ , եցի . 8) սղջ իցէ . 9) անթմ , այ :

Խնդիր սէտի , որ շտուար շտուարստուարը Ին սէնիւզայ :

բ :

Քաղքին դաները բացին : Սէգը 1) արեին ճա-
 ռագայթը կրգոցէ 2) : Սվ կրնայ համրել 5) ծովին աւա-
 զը 3) , անձրևին 4) կաթիլները ու երկինքին աստղնե-
 րը : Սէ որ մարդուն սիրտը կըճանչնայ : Տղաս , հորդ ու
 մորդ խրատը մի մերժեր 6) :

Ը կէտիւզէր գտարտուարը աշտուար : Տիւտան 1) սփի-
 Լուարը շտուարէն Բէնի օլուար 2) : Տէնիւզէն գտարտուար 3) , կտու-
 ռուարան 4) ստուարը , մէ կէտիւզէն կէտիւզէր Բէնի ստու-
 արիւզէր 5) : Էնչ շէտի կէտիւզէն կէտիւզէն Լուսուարը : ( ) Կու-
 ղիւզէր Բէնի մէ լուսուարիւզէն կոյն-արեանիւ պէտուար կէտիւզ 6) :

Սէգ , միգի . 2) ծածկեմ , եցի . 3) աւազ , այ . 4) անձրև ,
 այ . 5) թուեմ , եցի . 6) մերժեմ , եցի :

Խնդիր սէտի , որ շտուար սէնիւզայ վերջահարով արախան :

դ :

Քու տունդ մեզի ցուցուր : Պարտք 1) Ինձի հա-
 տո 2) : Իմ այգիս 3) ուրիշ մշակներու 4) տամ : Քրիս-

տոս ինքը զինքը յայտնեց 5) աշկերտներուն : Ամեն բանը անոնց կարգաւ 6) պատմեց :

Սէնին էլէնի պէս իւտարէր : Պօրճունու 1) պանա էօրէ 2) : Պարէլը 3) պարէլ էնիճիլէրէ 4) իլէրէնի : Վրէնիս ինիսիլնի շայլարարա պէյան էլէրի 5) : Նէր շէյէ «ըստըլը» 6) օնլարա նազըլ էլէրի :

1) Պարոբ, տուց. 2) հատուցանեմ, ուցի. 3) պղի, ույ. 4) մշակ, աւ. 5) յայտնեմ, եցի. 6) կարգաւ :

Խնդիր «է-ի», որ թո՛ղ «-նի» նախդրէն պրախան :

7 :

Յուպը 1) ձեռքը առաւ, ու քաղաքը զնաց : Չեղ զնները երկինքը զերցուց 2) : Լիկուր զքեզ եզիպտոս խրկեմ : Լըրօր տղան մենճցաւ 3) : անիկա դատատունը 4) տրվաւ :

Չարարը 1) էլէնի ալար, իլէ շէնիլէրէ իլէրի : Լըլէլէրինի իկօյէ գալարարը 2) : Սէլ սէնի խըրա էօլլայլի : Լիկուլան յի շօճուգ պէօյէպի 3) : օնու ձեթէպէ 4) իլէրի :

1) Յուպ, զպոյ. 2) անխանամ, արծի. 3) զարգանամ, աջոյ. 4) դպրոց, ի : աւ :

*Լիւրոշ հայցախան : (Լրէն 180 :)

8 :

Պիլսուն տակը բարձ 1) դրաւ : Վոր լաթեր հագած էր : Կօշիկդ 2) ոտքդ հագիր 3) : Վրեզի հետ (մէկ տեղ) քիչ հաց առ ք ու ջուր ամանով 4) : Հաց չիկերաւ, ու ջուր չիսմեց : Ս իզին մէկ մեծ քար մը կապեցին, ու ծովը նետեցին 5) : Լստուած առաքեալներուն ձեռքը որչափ հրաշքներ գործեց : Լըրկիրը առանց սերմի ու ջուրի 6) պտուղ չիկրնար բերել : Թէ որ քու թշնամիդ 7) անօթի է 8) նէ, անոր հաց տուր, ու թէ որ ծարված է նէ 9) անոր ջուր տուր :

Պարշենն պիպիէն էսպարէ 1) գօրու : Լիէնի սըրապալը ինիլիլ էրի : Ղիլիլիլ 2) այդընա իլի 3) : Սէ-

նին ինչ (ղերաղէր) ալ էր, զի գաղաթ 4) սոս ալ :
 1) էր, էր ինչ : Պողոսեանս ար ղեր արդեւ
 լալ պողոսեանս զի արդեւ լալ 5) : Լալ հեւ
 ղերաղէրն էր ինչ ղերաղէր Բ-ճի-պալ-լալ ինչ : Լալ
 լալ զի սոս օլալնճա՛ 6) Բալ ինչ ղերաղէր : Լալ
 ղերաղէրն արդեւ 7) ալ ղերաղէր ղալ 8), էր ղեր ղալ, զի
 էր սոսալ ղալ 9), սոս ղեր ղալ :

1) Բարձ. 2) կողի, կողա. 3) աղանիս, աղալ. 4) սոսան,
 սո. 5) արկանիս, արկի. 6) սոսան սերման և ջրոյ. 7) թնայի,
 սո. 8) բաղանիս, ջրոյ. 9) ծարաի լինիլ :

Երկրի խորհրդ :

Ն :

Մտաւած մարդը այնպիսի պատիւ հանեց, մինչև 1)
 անոր անձնիշխանութիւն 2) պարգևելով խրատ ալ կու
 տայ, ու կը յօժարեցրնէ 3) իր հրամաններուն մտիկ
 ընելու 4) . բայց 5) անձնիշխանութիւնը անկեց ետ չառ-
 ներ 6), ու կրնայ հրամաններուն մտիկ ընել կամ չը-
 նել 7), ու գործքին կէօրէ իր վարձը կրնալնի :

Սէկ կոյր մը աղօթք ընելու ատեն հիշ սատուծմէ
 չիսնդրեց 8) աչքին լոյս, հասպա միայն 9) համբերու-
 թիւն խնդրեց :

Լալ լալ ինչ (ղերաղէր) ինչ ղերաղէր
 1) ինչ ղերաղէր հաւանի 2) սոս պողոսեանս ղերաղէր
 3) . ղերաղէր Բ-լալ օլալ 4) էր ղերաղէր ղի հալ-լալ
 5) (ղերաղէր) ղերաղէր ղերաղէր
 հեւ ղերաղէր ղերաղէր ղերաղէր 6), ղի ալ-լալն է-
 Բալ ղերաղէրն արդեւ 7) գաղաթ 8) ղերաղէր ղալ, ղի
 ղերաղէր ղերաղէր ղալ :

Վեւորանս ղերաղէրն արդեւ ղերաղէրն հիշ ալ-լալ
 8) ղերաղէրն ղերաղէրն ղերաղէրն ղերաղէրն
 9) սոս ղերաղէրն :

1) Սոս. 2) անձնիշխանութիւն, թնայի. 3) յօժարեցու-
 ցանիս, ջրոյ. 4) անաս, սոս. 5) բայց. 6) հանիս, նի. 7) ղան-
 սալ. 8) խնդրեմ, կի. 9) ալ միայն :

Գ. Լ. ՈՒԽԵՆԵՆ.

* Ուսկից, ինչ բանէն, ասճի, քիմոէն, նէշէյտէն Լաբը-
 Իան պատասխանը Բայաստամի պէտէ լարգէմանիէ:
 (Լրէն 182.)

iii :

(ատ փտտելէն 1) որդեր 2) կրգոյանան 3): Ղ, Պ
 ու իր տունը ջրհեղեղէն 4) ապրեցաւ 5): Շատիսու
 ր լալով 6) մեղքէն չես խալըսիր 7): Սէգը արևին
 ճառագայթէն 8) կրցրուի 9): Հիչ սուտ խօսք բերնէս
 չելաւ: Սովսէս իսրայէլը եղիպտոսէն ազատեց: Լս մեղ-
 րէս 10) քիչ մը կերայ: Լստուած զիս ամմէն վտանգ-
 ներէն 11) խալըսեց: Լուսինը իր լոյսը արևէն կառնէ:

Չօս չէրէմէպէն 1) գորբուր 2) զէյրամ օլուր-
 ւար 3): Լոյ լէ շէնիտէ ասրէիտէ սո- լու-ճանընարան 4)
 գորբուր 5): Չօս սէոյլէմէյիլէ 6) ինտուրամ գոր-
 լու-լուսազան 7): Տի-ման ինտէյիլէ շա-գորբան 8) ասղ-
 ւար 9): Հիչ էսլան սէօզ ազընարան շեգէար: Սովսէ-
 իսրայէլէ իսրամ գորբուր: Շու պալան 10) պիրազ
 էէպիլ: Լլուս պէնի հէր Լէհլէմէլէրէն 11) գորբուր:
 Լս շէնիտէ Ելզընը ինտէյիլէն ար:

1) Ախտութիւն, թիան. 2) որդն, զան. 3) զոյանամ, այսպ.
 4) ջրհեղեղ, աւ. 5) ապրիմ, բեցայ. 6) շատիսու լինելով. 7) գեր-
 ծանիմ, ծայ. 8) ճառագայթ, իւ. 9) ցրուիմ, եցայ. 10) մեղք,
 եր, երբ. 11) վտանգը, ից:

ի :

Լրբոր քունէն արթըննասնէ 1), ամմէն բանէն ա-
 քաջ քու բերանդ աստուած փառաւորէ: (Իէ որ ծո-
 վէն ջուր անուսնէ, հիչ անոր պակսութիւնը չերենար:
 Սիայն դժոխքին տանջանքներէն 2) չիվախնանք, հապա
 աւելի 3) աստուծոյ տեսութենէ զրկրվելէն 4): Ով որ
 աղէկին տեղ գէշ կրհատուցանէ, չար 5) անոր տունէն
 չիպակսի 6): Սիջիւնները 7) ցորենին 8) հաար 9) որ-

զէն կըհանեն, ու կըչորցընեն 10) : Բնասունները 11) աղէկը գէշէն մտածելով 12) շեն կրնար զատել 13) :

Վեպամանի այգոսարան աշանըսան 1), հէր շէյրէն էլէրէ սէնին ազգէն ալլահը ին՛իշտէլլահն : Իշիւր արենիպէն սո ալլահն, հիշ օնան էտէրէլլէ Էօրէնիէպ : Սալլա ճիհիհիէթն էտէնիճէլէրէնիպէն 2) Գորգոսայալլա, մասա ինիսն սո 3) ալլահը Էօրէնիպէն մահրոս օլլահան 4) : Վիթիէ էյլլէ էէրէնիէ Էտէլլէ էտտ էպէրէպէ, Էտէլլէ 5) օնան էլլէնիպէն էտէլլահն 6) : Վարընիճուար 7) պոսյոսայ 8) Լանիէ սինի 9) էիլլահան շէգորըրըր, իլէ գորոսարըր 10) շոյլանլար 11) էյիյի Էտէլլէիպէն արիշէնիէյիլլէ 12) այըր էտէիէպէր 13) :

- 1) օարթնուս, թեայ . 2) տանջանը, անայ . 3) մանաւանդ . 4) գրկիմ, եցայ . 5) շար . 6) պակասիմ, եցայ . 7) մըթիմ, մըթման . 8) ցորեան, ենոյ . 9) հաս, ոյ . 10) ցամարեցուցանիմ, եցուցի . 11) անասուն, անոյ . 12) խորհրդիւ . 13) ընարիմ, եցի :

*Ինչ բանով . Գոճի . Նէրիէ Լարցոսն պոսասնանը գործիւսն զիպի Լարգոսնիլլէ : (Իրէ 182) :

ն :

Գարունը 1) աշխարհքը կըզարգարէ խոտերով, ու ծաղիկներով 2) : Լս իմ ձնոքովս քեզի գրեցի : Ով որ ստակ 3) կըսիրէ, ստակով չիկշտանար : Չուանով 4) անոր ձնովըները կապեցին : Ստանային նախանձովը 5) մահը աշխարհք մտաւ : Ոչ աչքը տեսնելով կրկշտանայ 6), ու ոչ ականջը 7) լսելով կըլեցվի : Մի խնայեր 8) տղադ խրատել 9), ինչու որ եթէ անիկայ չուպուխով 10) ծեծելու ըլլաս 11) չիմեռնիր : Չափաւոր 12) կերակուրներով գոհ ըլլալը 13) մեր կեսնքը կերկընցընէ 14) :

Իւր պահար 1) արիշէնայը օլլահըլլա իլէ շէնիլլէրիլլէ 2) Գոնարըր : Պէն էլլէ իլլէ սանա էտպարի : Վիթիէ Էտէ 3) Էիլլէր, Էտէ էլլէ Գոյուլ : Իփիլլէ 4) օնան էլլէրիլլէ պաշտարըր : Ելլիլլահն գըսգոնիճըլլայ 5) էօլլահ արիշէնայ Էրիպի : Էտէ Էտէ Էօրէնիլլէ Գոյուր 6) . Էէ արի

գուլագ 7) Իշխարհային Գուլագ : Իշխարհային Գուլագ (Լուսինա 9) Էստրիկա 8) : Նիւթի Էյեր Նուրու-Նուրու 10) Ծնու Գեյեր-Նի 11) Էստրիկ : Գուլագ 11) Էստրիկ Գուլագ Եր Եր 13) Էստրիկ-Գուլագ Կուլագ 14) :

1) Գարուն, գարնան. 2) ծաղիկ, ծաղկան. 3) արծաթ, պ. 4) չուան, աւ. 5) նախանձ, ու, ու. 6) յազիմ, կցայ. 7) ունն, կան. 8) խնայիմ, կցի. 9) խրատիմ, կցի. 10) գուլագան, աւ. 11) հարկանիմ, հարի. 12) չախաւոր. 13) շատանամ, աջայ. 14) կրկարիմ, կցի :

Լրելիլի Խօսեր :

ի :

Սէկը իր եղբորմէն զարնըվեցաւ 1), ու իր վեր-քը 2) ձեռքովը բանելով, որ 3) արիւնը չիվագէ 4), գնաց իր զարնողէն 5) թողութիւն խնայելու :

Ինչպէս որ միջիւնը համբերութեամբ գործքը կըլը-մընցընէ 6), այնպէս ալ դուն ինչ որ սկըսիս, ձանձրանա-լով 7) թող չիտաս :

Պիլիկի սէնի Գարնային Գուլագ 1), վէ սէնի Էստրիկ 2) Էստրիկ Լու-Լու-Գ, սէ 3) Գուլագ Գուլագ 4), Էստրիկ սէնի Գուլագ Գուլագ 5) Գուլագ Էստրիկ (Էստրիկ) :

Եստրիկ սէ Գարնային Գուլագ Էստրիկ Էստրիկ 6), Էստրիկ սէ Էստրիկ Գուլագ Գուլագ 7) Գուլագ Գուլագ :

1) խոցիմ, կցայ. 2) խոց, պ. 3) զի. 4) հոսիմ, կցայ. 5) թողութիւն, թեան. 6) ի գլուխ հանեմ. 7) ձանձրութիւն, թեան :

*Ուր տեղ, Գուլագ. Նէրէտէ Հարցման պարտախանը նէր-գուլագի պիլիկ Լուլագ Գուլագ : (Լրելի 184. 125) :

ւն :

Սուրբորը 1) երկինքը հրեշտակներուն 2) հետ մէկ տեղ միշտ կուրախանան : Այլէն իր եղբայրը դաշտի 3) վը-րայ մեռցուց : Ուրիշ քրիստոնէներուն 4) հետ մէկ տեղ լեռները պահվրտած էին : Հնդկաստան 5) մարդ մը

Ճերմակ 6) չիճնաւ : Աղէոսկաս յիսուսը ճամբան 7) տե-
սաւ : Սնրկոս աւետարանը հոսով՛ գրեց : Իր խուցը 8)
ազօթք կրնէր : Թէ որ ես մեռնելու ըլլամ , իս սա գե-
րեզմանը 9) (գերեզմանին մէջը) թաղեցէք : Օրսը
ձեռքը ծոցը 10) կրպահէ , ու բերանը տանելու կրդան-
դաղի 11) :

Լ'սկէսէր 1) իւրաքանչիւր 2) ըստ (պէրապէր)
բայտաւ սեղանի վրէ : Այլն ինչ որ զարգացնելու օճարտ 3)
էօլորիւրդի : Պաշտօն սրէնորանէաւարը 4) (պէրապէր) քաղ-
լարտա իկէսէնիւր իրիւր : Ընդիւրտանտ 5) ինչ որ պէ-
տա 6) քաղտար : Աղէոսկաս յիսուսուս էօլորտ 7) իւրաքան-
չիւր 8) քաղտա կարիւրտա : Իյիւր պէն էօլորտա , պէնի
պա իւրտա 9) (Իւրտա ինչ որ) իւրաքանչիւր : Թէ ի-
րաքանչիւր 10) քաղտա , իւրաքանչիւր էօլոր-
տա ինչ որ 11) :

1) Սուրբ , սրբոյ . 2) հրեշտակ , կաւ . 3) գաղտ , իւ . 4) քա-
րիտանակ , նկի , իւ . 5) հնգկաստան , աւ . 6) սպիտակ , աւ .
7) ճանապարհ , հաւ . 8) խուց , խցիւ . 9) գերեզման , աւ .
10) ծոց , ղի . 11) գանգաղիս , կցայ :

Երկրի խօսքեր :

Է :

Սէկը ճամբան ընկած փայտ 1) գտաւ , ու տունը
բերաւ : Արսէ անոր մայրը , թէեւ 3) հովէն 2) կտորած
գտնայիր . տեղը դիր : Լ'ն ալ տարաւ դրաւ , ուսկից
որ 4) առած էր նէ :

Լ'րազնեբուն 5) պատճառը 6) տեսակ տեսակ 7)
է : Լ'րբեմն մարդ ինչ որ ցորեկը 8) կրմտածէ միտքին
մէջ , նոյնը քնանալու ատենը 9) երազը կրտեսնէ : Լ'ր-
բեմն ալ որնոր հիշ մտացած չունի 10) երազին մէջ
կրտեսնէ :

Պէրիսէ էօլորտ քաղտա 1) պաշտօն իւր է
իւրիւրդի : Տէր օնս անտա , իւրիւր իւրտան 2) գրեւէր

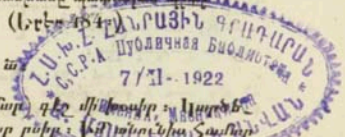
արևի 3) պո-լապոլարն, (կենե) էերենե Գոմալըյուրն : ( )
 արևի 4) արևը արևը :

Տեղերի 5) արևի 6) արևի 7) արևի :
 Պարզ արևի 8) արևի 9) արևի 10) արևի :

- 1) փայտ, իւ. 2) հողմ, ոյ. 3) թէ կ. 4) ուտոփ. 5) երազ,
- ոյ. 6) պատճառ, աւ. 7) սղ կ. սղ. 8) ցերեկ. 9) 'ի քուն.
- 10) զմտաւ ածեմ :

Գ Լ Ո Ի Խ Օ

*Արձան վրայ, արձակ. քիմիան էօթիւրիւ, կամ քիմիան իւ-
 ղէրինե, հարցման պարտականը պարտականը
 արձակման : (Լրեր 1947)

1528
2001

Քու եղբորդ վրայ (համար) գեղ միտքայր : Ապրիլի
 ընդ 1) որ քու եղբորդ համար ընդ : Ամսն համար ընդի, որ գործ մը
 ինչ կըհարցընես կոր : Ամսն համար ընդի, որ գործ մը
 չեն գործեր կոր, այլ պարսպ 2) կըպարտին կոր : Աս-
 տուած արեւին արդարութեան վրայ վկայ եղաւ 3) : Աղէկ
 մարդը մեկուն վրայ գեղ չիմտածեր : Սուրբերը փա-
 րաց 4) համար չէին հոգար 5) :

Անին Գարբաշեանի Էօթիւրիւ արևի արևի :
 Օրնի արևի 1) արևի Գարբաշեանի Էօթիւրիւ արևի-
 արևի : Արևի արևի (արևը) արևի սորտարն : Պար-
 զարարան Էօթիւրիւ արևի արևի, ինչ ինչ արևի պօշ 2)
 արևի արևի : Արևի արևի արևի արևի արևի արևի-
 հարց 3) : Արևի արևի արևի արևի արևի արևի-
 արևի արևի արևի : Արևի արևի արևի 4) արևի արևի-
 արևի արևի 5) արևի :

- 1) կարծեմ, եջի. 2) հետաքրքիր. 3) վկայեմ, եջի. 4) փոսք.
- այց. 5) հոգամ, այցայ.

Աս Բայերն ալ կախել, ունիլ, կայնուլ, և այլն պատմական
խնդիր կաննին: (Լրէս 185):

բ:

Անիկոյ փայտին վրայ կախեցին 1): Իմ ձեռքէս
բանեց, իս տունը խօթեց 2): Անգէն 3) բռնած լեռ-
նէն վար 4) կըքաշէր 5): Անոր նոր լաթէն բանեց 6),
ու պատուեց: Թէ որ առիւծ վրաս գալու ըլլար 7), փո-
ղէն 8) կըբռնէի 9), ու կըսպաննէի: Սիշտ աստուծմէ
գոհացիր:

( ) նա օրոնիսն (օրոնիսն իսպիւնիսն) ասպըսար 1):
Պէնիս էլէիսն օրոնիսն արեւիսն էլէ սօրօրո 2): Ասլէն-
օրոն 3) օրոնիսն օրոնիսն օրոնիսն 4) սիւրիսն էլէյօրոն-
օրոն 5): ( ) նա ինիսն օրոնիսն օրոնիսն օրոնիսն 6) էլ
էլէիսն: Այլէր ասլէն իսպիւնիսն էլէիսն էլէ 7), օրոնիսն
օրոնիսն 8) օրոնիսն էլէիսն 9), էլ էլէիսն էլէիսն: Տայնա
ասլէնիսն էլէիսն էլէիսն:

1) կախիմ, եցի. 2) մուծանիմ, մուծի. 3) հերք, բաց:
4) բնդ գառ ՚ի վայր լեբին. 5) քարեմ, եցի. 6) բուռն հար-
կանիմ, հարի. 7) յաննիմ ՚ի վերայ. 8) փող, իւ. 9) ունիմ:

Երկնիկի կօսեր:

դ:

Թէ որ մէկուն վրայ լած ըլլաս, որ քու վրայ
գէշ խօսեր է, ու անիկա քեզի գալու ըլլայ, մի յըջըներ
անոր որ իր ըսածը լած էս, ու քու երեսդ տրտում 1)
չիտեսնէ, հայպա ուրախութեամբ 2) անիկա ընդունէ,
ու ան ատենը քու աղօթքդ աստուծոյ հաճոյ կըլլայ 3):

Այլէր արեւիսնիսն էլէիսն էլէիսն էլէիսն էլէիսն, ՚ի սիւն-
իսն էլէիսն էլէիսն էլէիսն էլէիսն էլէիսն, էլէ օ սասնա էլէիսն, էլէիս-
իսն էլէիսն օնա, ՚ի օնանիսն արեւիսն էլէիսն էլէիսն էլէիսն, էլէ սիւնիսն էլէ-
իսն էլէիսն էլէիսն 1) էլէիսն էլէիսն, էլէ օնա շաղկապէր 2)
գաղտնի էլէ, էլէ օ զաննիսն սիւնիսն օրոնիսն ասլէնիսն յագագալ-
օլուր 3):

1) Տիրեալ. 2) ուրախութիւն. 3) ընդունելի լինիմ:

*Պարտաւան հարկ պէտք է լարել մանկէ անորոշ տարեկն ու
տեղէնացիները: (Երեւ 187:)

ա:

1) Քէյ 'ի կէս գիշեր 1) քաղաքը մտաւ: Յանկարծ դէպ
'ի կէսօր 2) երկինքը մթնցաւ: Սահաթը դէպ 'ի հինին
տուն եկաւ: Ըն տաններս ներսն հալածանք հանեց:

Հրէայները անոր չորս դին առին 3), ու կրսն,
մինչև ցերը 4) սրտերնիս կրմաշես 5): Թշնամիները
քաղքին բոլորտիքը պատնէշ 6) պատեցին 7): Լուսի-
նը 8) աշխարհքիս չորս դին կրպարտի 9): Պողոսին վի-
զը 10) փատտրվելով 11) անիկա կրպագնէին 12):

Լարը 1) ճ ելէյն 1) շէհերէ կէրտէ: Ընտանաւորան
էօյլէն լափորը 2) կէօյ գորտորտը: Սահաթի սօրոսաւ լարա-
րափ էլէ կէրտէ: ( ) լափը լարտառ ներսն հալածանք չեփոր-
տը: Լահոստիլէր օնոսն արօրտ լարափը լարը 3) վէ
տեղիլէր. 7) շէ 4) պէլէլ էրէյնիլէ լէրտեղիլէ կէ սէն 5):
Տէշմանլար շէհերէն էլարափը լարտեղիլէ 6) սօլարը-
լար 7): Ըն 8) արտանտանն էլարափը սօլարը 9): Պողոսան
պօղոսը 10) սարը 11) էօլէրէր էրտէ 12):

1) շատարակ գիշեր. 2) միջօր. 3) շուրջ լինիմ, շուրջ եղէ.
4) մինչև ցերը. 5) թափել զոգիս. 6) պատնէշ, իշաւ. 7) պատեմ,
եցի. 8) լուսին, լուսնոյ. 9) շուրջ գամ. 10) պարանոց, աւ.
11) անկանիմ, անկայ. 12) համարեմ, եցի:

Ըն էայերս ու անցանել, արկանել, ծիծաղել, և այլն
պարտաւան ենդիլ Խոսնէն: (Երեւ 186:)

բ:

Լաթը առաւ հագաւ: Ընոր կարմիր քղամիթ 1)
հագուցին: Ըղամ աստուծոյ պատուիրանը չիբանեց: Ու
որ կը համարձակի 2) թագաւորին խօսքը չիբանել: Ընօ-
րէն 3) մարդիկները երգումնին 4) շեն պահեր: Իմ
թշնամիներս վրաս կրկնտան 5):

Ուրոպայը լարը կէնտէ: ( ) նա գրելը լարտէ 1)
կէտերտէլէր: Ըղամ լարտէն լէտիլէն լարտէլէր: Վրէլ

«է ճէսարէն էլէնէ 2) փափկութիւնն «եօզննութեն ինչէս : Պինսոս 3) արեւելք էնէնէնէնէն 4) լոստալար : Տէնն-
 անլարն էսարէնէն ինչէնէն 5) :

1) Բղամիդ . 2) իլիկս, եցի . 3) անորէն, ինաւ . 4) եր-
 գումն, երգման . 5) ծիծաղիս, եցայ :

*Բացայայտիչ : (Լրէն 187 . 189) :

ւն :

Պարապկենալը 1) ու փափկութիւնը 2), ամմէն գէշ 3)
 ախտերուն պատճառը, մի սիրեր : Եւերոս գետը ամմէն
 տարի 4) եգիպտոսին երկիրը 5) կըջրէ : Հիսուս մինչև
 Հերովդէս թագաւորին մեռնիլը Լազիպտոս մնաց : Լասայի
 մարգարէին ըսածը 6) կատարեցաւ 7) : Պետրոսին ու
 պողոսին իմ բարեկամներու բարև ըրէք 8) : Հրէանէ-
 րը Պիղատոս դատաւորին 9) մատնեցին յիսուսը : Վրի-
 գոր եղբայրս ձեզի կըյանձնեմ 10) : Հոռով քաղքէն
 դարձաւ, ու հօրս տունը եկաւ :

Պօլ արեւոյն 1) ձէ զէն 2), հեր զէն 3)
 էսայլարն «եզնէնէն, «եզնէն : Ենչ լայն հեր էն 4) ին-
 յար լոստալարն 5) ստալար : Հիսուս հերովդէն փափկութե-
 ն «եզնէնէնէնէն ինչէն «եզնէն : Լասայի փէյզալարն արեւոյն-
 զէն 6) լոստալար 7) : Պետրոս ձէ պողոս զէնէն արեւոյն-
 արեւոյն «եզնէնէնէն 8) : Լասայի լոստալարն ինչէն Պիղա-
 տոս հատիկ 9) հատալարալար : Վրիգոր փափկութեան «եզնէ-
 ն «եզնէնէնէն 10) : Ինչ լայն զէնէնէնէն ինչէն արեւոյն-
 զէնէնէնէն ինչէն :

1) Գատարկութիւն, թեան . 2) փափկութիւն, թեան . 3) միա-
 սակար . 4) ամի ամի . 5) երկիր, կրի . 6) բան . 7) ընում . 8) ողջըն
 տամ . 9) գատաւոր, սո . 10) յանձն առնեմ :

Երեւիլի Խոսիլ :

Ի :

Սեր նախահարքը քաշած 1) տրամութիւններէն ՚ի
 զատ 2), անոյ ալ վշտացան 3), որ կայէն անդրանի-
 կը 4) իր պզտի եղբայրը մեռցուց :

Վաւիթ թագաւորը եփրատ գետին տիրելով 5), ագրասաղար թագաւորին զօրքը ետ քշեց 6), ու յաղթը վաճ 7) ազգերուն աւարէն 8) շատ ոսկի ու արծաթ պատրաստեց իր սողովման տղուն :

Պէղէմ էլը աւաւարը շէտիւնէր 1) պէտէմ գաւազէնէր 2), օնոնն իչէն րէ գաւազէնէն րէն րէ 3) ղէ, իսյէն էլը էվարը 4) ղէն րէ ղէնէն գաւազէնէն էօրէն րէն :

Վաւիթ գաւազէնէն էօրէն շայտ հէմ էրէն 5) ագրասաղար գաւազէնէնն աւազէնէն էօրէն 6), վէ էնէնէն 7) ղէնէնէն էօրէնն 8) սողովման ղէն րէն օղտնա ղէնէնն աւազէնէն վէ էնէնէն հազարը :

1) կրեալ, կրեայ. 2) ղիվերայ. 3) վլտանամ, աջայ. 4) անգրանիկ, անկի, աւ. 5) տիրեմ, եցի, 6) վանեմ, եցի. 7) պարտեալ, տելայ. 8) աւար, աւ.

Գ Լ Ո Ի Խ Լ Ե Լ :

*Լյալան Բայ Եւալան Խնդերով : (Լրէն 191 :

ա :

Լն տղայ մը ունէր անունը պետրոս (պետրոս անունով) : Լս ինչ յանցանք ունիմ : Լս հինգ եղբայր ունիմ : Ինչ որ իմն է՝ ամմէնն ալ քուկդ է, և ինչ որ քուկդ է, ան իմն է : Քաղաքմը երկու հոգի կային, մէկը հարուստ մէկալը աղքատ : Հարուստը շատ ոչխարներ ունէր, ու աղքատը բան մը չունէր :

Օնոնն Պէտրոս նամ պէր օղտ լար ըսը : Պէնիմ նէ գաւազէնէն լար րէ : Պէնիմ պէշ գաւազէնէն լար րէ : Սէ ղէ պէնիմ ինն, հէօնիմն սէնիմ րէր, վէ նէ ղէ սէնիմն ինն, պէնիմ րէր : Պէր շէնիմն էն էն ղէն լարը լար, պէրն պէնիմ, վէ օ պէրն Ֆոտարէ : Օլէնիմն չօգ գոյնիլարը լար ըսը, Ֆոտարէնն պէր շէնիմ էօղտար :

Պատմութիւն :

ի :

Արևու հողի շատ աստն 1) մէկ տեղ կրնստէին, ու ամենևին մէկգմէկու հետ չէին կոռւած 2) : Մէկ օր մը մէկը կրսէ մէկալին, մենք ալ մէկգմէկու հետ կոխ քնննք 3) : Ան ալ կրսէ անոր, կոխ ինչպէս կըլսայ չեմ գիտեր : Ան ալ կրսէ, իշտէ ես մէջ տեղը 4) աղիւս 5) մը կըղնեմ, ու կրսեմ որ աս իմն է . դուն ալ կրսես որ չէ՛ իմն է, ու կոխը ասկէց կըսկսի : Արբոր աս ըսաւ (աս ըսելէն ետքը) աղիւսը առաւ մէջ տեղը դրաւ : Մէկը կրսէ, աս իմն է, երկրորդն ալ բարկութեամբ կրսէ, չէ՛ իմն է . մէկալը հեղութեամբ 6) կրսէ, թէ որ քուկդ է, առ, ու աս տեղաց գնա :

Ի՞նչ չէ՞ն չոգ Չագը 1) պերլէսի սագին՝ պերլէսի էլէ ասլու գագլու էլէսի 2) ինչն, պերլէսն պերլէսի փեր օ պերլէսն . ինչ պերլէսն պերլէսիսի էլէ գագլու սիւրէլէ 3) : Օ) պերլէսի, գագլու նասըլ օլլոսնանոս պերլէսն, օ փոս փեր, իշտէ պին օրլայոս 4) պերլէսն 5) գոյոսպ՝ փեր ի՞նչ չէ, շոս պերլէսի փեր, սինփի փերլին, էօգ պերլէսի փեր, Չէ գագլու պոսնփոսն պաշար : Պոսնոս փիփիսփին սօնըս լոսնայը ասլո օրլայոս գոյոսնճոս, օ պերլէսի փեր . պոս պերլէսի փեր . այագփոսը էօգլէ էլէ ճոսնոս Չէրլէր, էօգ՝ պերլէսի փեր . օ պերլէսի փայլսն սին էլէ 6) , էյեր սինին էսէ ասլ փի պոսնփոսն ինչ, փեր :

1) Դամանակս բազումս . 2) կազեմ, եջի . 3) կոխ ասնել . 4) ի միջի . 5) աղիւս, ոյ . 6) հեղութիւն . թեանս .

Կ Լ Ո Ւ Խ Լ :

Անասնական բայերուն երևումը գլխալուծումը, ինչպես
նաև բային է, ու ինչպես ինչդեր : (Երեւ 193 :

Քիլիստոսիաները 1) մարդս պղտի աշխարհք կրսնն :
Չիթենին 2) հոսմերէն էլէա կրսսի : Անոր անունը հիօլ-
հաննէս գրին 3) : Իմաստունները մեր մարմինը բժշկի
կարօտ 4) ըսին , ինչպէս հոգինիս ալ խրատի կարօտ
ստեղծըվեցաւ : Մնտող 5) մարդը աղէկ խարճ ընելը 6)
պնդուծիւն 7) կրկարծէ : Արևին մտնալու ատենը լուս-
նոյ լոյսը աւելի պայծառ 8) կըտեսնենք : Երբոր գեղը
կըմտնաք , իշու քուռակ մը կըգտնաք կապած :

Ֆիլիստոսիաներ 1) պէնի արեւել ինչպէս ինչպէս արեւ-
արելէր : Օւելիին աղածը 2) ուրումնաւ էրէտ արեւիլ : ( ) անուն
արեւելի 3) ինչպէս Գոթոսիաներ 3) : Արեւելու ինչպէս Գե-
րեւէ Էհրոս 4) արեւիլէր , նիճէ ճանրմալ արեւնալու
Էհրոս Էարարուր : Սիւսի-Ֆ ինչէ 5) Գորէր հարճ
Էլիլի 6) նիլիլէր 7) զանն Էրիլ : Կիլիստոսիան ինչպէս ինչ-
Գրիլ այն ըլլալէն արհա շիֆիլի 8) ինչպէս ինչ : Քիլիլ
Էարարուր արեւ պաղլի սրէտ արեւուրստանալ :

1) Իմաստասէր , սիրի , աւ . 2) ձիթենի , Լոյ . 3) կոչեմ ,
կոչի . 4) կարօտ , 5) շապլ . 6) 'բարեւոյ մատակարարուծիւն .
7) պնդուծիւն , լիւան . 8) պայծառացեալ :

*Չիթենի ու Թիթենի բայերը սեռական ինչպէն :
(Երեւ 194 :

Թ :

Ան էղը 1) իրեք հարիւր զուրուշի 2) կրնար 3) ծա-
խել : Երկու հարիւր զուրուշի հաց անոնց բաւական չէ :
Սէկ զուրուշի փաղար չըրիք մի 4) ինծի հետ : Իննսուն
զուրուշի անիկա գնեց :

( ) Էտղը 1) Էլ Էլիլ զուրուշա 2) սալմազ Գա-
ղիլ Էրի 3) : Ինչ Էլիլ զուրուշա Էրիլ Էրիլ Էրիլ Էլիլ :

Պիլը զուրուշու պէնի՛ն էլէ փազար էլէ՛նիսն մի 4) : ( )նոս-
րօսան զուրուշու սալէնն տարը :

1) Իւզ, ոյ. 2) զահեկան, ի, աւ. 3) մարթ էր. 4) սակ
արկանեմ :

*Քանի՛ տարվան հարցման պարտախանը սեռախան պիտի
լարգմանի : (Լրէս 194 :)

7 :

Տանըմէկ տարվան էր : Լս տասվերկու տարվան եմ :
Տասվերկու տարվան տղայ մը տեսայ : Լրբոր տասնըհինգ
տարվան էր, անոր հայրը մեռաւ : Պողոս ան տանն տաս-
նըվեց տարվան էր : Քասնըհինգ տարվան էր : Գաւիթ
թագաւորը ըլլալու տաննը երեսուն տարվան էր : Սոյ-
սէս մեռնելու տաննը հարիւր քսան տարվան էր : Սո-
ղովմոն տասվերկու տարվան իր հօրը աթոռը 1) նստաւ :

Օն պիլը եաշնիտայ ըսը : Պէն օնիսի եաշնիտայ ըմ :
( )նիսի եաշնիտայ պիլը չօճո-ի վեօրիւմ : ( )նպէշ եաշնիտայ
իսէն օնոն պարտաւը եօլիւ : Պողոս օ զաման օնալլէլ եա-
շնիտայ ըսը : Լիբի պէշ եաշնիտայ ըսը : Գաւիթ փառի-
շու օլլոս-զու զագըլլ օլնուլ եաշնիտայ ըսը : Սոյմէս եօլ-
իւնիւ զագըլլ եիւլ եիբի եաշնիտայ ըսը : Սողովմոն օնիսի
եաշնիտայ (իսէն) իսիսի փեփիլիսիսն լարգման 1) վեչի 2) :

1) Լթոս, ոյ. 2) նստիմ, նստայ :

*Սրչափ տանն, նէ զատար վաղըթ հարցման պարտախա-
նը հայրախան պիտի լարգմանի : (Լրէս 195 :)

7 :

Իրեք օր պահվըտեցան : Լթթը օր հարսնիք ըրաւ 1) :
Իրեք տարի սով եղաւ : Սեց ամիս հոն նստաւ : Իս
տասնըհինգ օր բանտը դրին 2) : Բոլոր օրը 3) (ստարվը-
նէ մինչև իրիկուն) կուի կրննն : Ըատ տարի իր տղուն
հետ չիսուեցաւ : Լթթը օր մէկ պառաւ 4) կնոջ տունը

պահգլըտեցան : Իրեք օր իրեք դիշեր ոչ հաց կերած էր ,
և ոչ ջուր խմած : Վուր աս գիշեր զբան քովը կեցէք :

Իսկ ինն սագլանիսըլար : Լեպի ինն պիտիան էլ-
պի 1) : Իսկ էլը գլըլըլը օլարո : Լըլըլը այ օնար օլարո-
արո : Պիլի օնպիշ ինն հագլըլար օլարոլար 2) : Պիլի-
իլի 3) (սապահարան ագլըլարագլ) գալլա էպիլըլըլը : Չօգ
էլըլը իննպի օղըլարոլար Լըլըլըլըլը էլիլիլի : Լեպի ինն պիլը
իլիլիլար 4) գալըլըլըլը էլիլիլի սագլանիսըլար : Իսկ ինն
իսկ իլիլիլ , նիլ էլիլիլ էլիլիլ , իլ նիլ սա էլիլիլիլ : Սիլը
պիլ իլիլիլ գալիլիլիլիլ էլիլըլար արոլարոլարոլը :

1) շարսանիս առնել . 2) արկանեմ . 3) զորն ողջոյն . 4) պա-
ռաւ , պ :

Ե :

(Օր մը անոնց քովը կեցանք 1) : Լըլըլը օր հոն
կեցանք 2) : Վանի մը օր եղբարնեբուն հետ հոն մնաց :
Լն օրը անոր քովը կեցաւ 3) :

Պիլը ինն օնլարըլը էլիլըլար գալըլըլը 1) : Լեպի
իլիլի օրարո արոլարոլը 2) : Պիլը գալ ինն գալըլարըլը-
լըլըլըլըլըլըլըլը օրարո գալըլըլը : (ինն օնան էլիլըլար
գալըլը 3) :

1) Լըլը , եղի . 2) կամ , կացի . 3) ագանիմ , ագպ :

Վըրը , նէ զաման հարցման պարասնանը նիլըլարոլար
պիլ Լարըլարոլըլը : (Լըլիս 196 :)

Զ :

Լմիլն մարդ պղտիկուլթեան առնել 1) դիլըլը կըլըլըլըլըլըլը
Օերուլթեան առնել անոր աչքերը չիլն տեսներ 2) :
Լըլարաշէս թագաւորիլն օրը հայաստան 3) չիգործած եր-
կիր 4) չիկար : Վարնան ու աշնան առնել 5) առարկանց
ու իրիկվան դէմ մէգ շատ կըլըլըլը 6) : Չմեռը օրը-
րը կըլարըլըլըլըլը 7) , ամառը կըլըլըլըլըլը 8) : Լըլնան
առնել ծառերուն 9) տերեւները կըլըլըլը 10) : Վարնան

ատենը բարեխառն 11) անձրևներով երկիրը կրկանաշնայ 12) : Ամեն օր , ամեն շաբաթ 13) , ամեն ամիս 14) ամեն տարի 15) զքեզ քննէ , թէ որ առարկնութիւնը 16) ըրի՞ր 17) : Հրէայներու շաբաթ օրը գործել չե՞լայլեր :

Հէր ի՞նչ չօճո՞գլուսանալու 1) գօլայ լեւրդէյե օլուր : Ինչե՞լայլըզնիս օնուն ի՞նչուէրէ ի՞նչուէր օլուր 2) : Լըրուշն փարկշահըն իննիւնիւրէ երթնիսարանիս 3) իշէնիւրէրէ լեօրուգ 4) Եօլուրու : Իլը դահար զէ սն դահարիս 5) սադահ զէ ագշա՞ իսարիւ չօգ րէֆս փուս օլուր 6) : Գլըշն իննիւր գլուսլըր 7) , զէ Եօլըն ուլուր 8) : Սն դահարիս աղաճլարն 9) Եօլրուլուրը րէօրիւր 10) : Իլը դահար զագլըն սերին 11) Եօլուրը Եէր Եէշէրէր 12) : Հէր ինն , հէր հաֆիս 13) , հէր ոյ 14) հէր Ելը 15) Ենիւնի լեֆիւրէլ Ել , զէ դահ ի հաշիւ ֆուլէլէլէլ 16) գուսնիւր սըն 17) : Լըհուսարիւրէրէ ճուսու երթնի իշէնի ճայիւր րէյիւր րէր :

1) Սանկութիւն , թեան . 2) վատիս , եցայ . 3) աշխարհ չայոյ . 4) անգործ երկիր . 5) աշնանային և գարնանային եղանակք . 6) մէգք յաճախն . 7) կարճիս , եցայ . 8) երկարիս , եցայ . 9) ծառ , ոյ . 10) թօթափիս , եցայ . 11) բարեխառն . 12) զարբիս , եցայ . 13) շաբաթ , ու . 14) ամիս , ամսոյ . յամենայն ամսոյ . 15) ամ , ամի , ամսու , 16) առարկնութիւն , թեան . 17) ուղղիս , ուղղիս :

Պատմութիւն :

Մէկ շատ հարուստ 1) երկրագործ մշակ 2) մը բաղձալով իր արհեստը տղոցը սորվըցընել , կըսէր անոնց : Տղայք գիտէք ևս ինչպէս հարստացայ 3) , և թէ որ դուք ալ ինծի մօտիկ կընէքնէ , շատ կըհարստանաք : Ընոնք ալ կըսեն անօր . հայր կաղաշենք քեզի , որ մեզի սորվըցընես : Ըն ալ հնարք կըմտածէր 4) , որ ծոյլ չըլան 5) , ու կըսէ անոնց . տղայք , տարվան մէջ օր մը կայ , ու թէ որ մէկը ան օրը գործքի մէջ հանգիպելու ըլլայ 6) , շատ կըհարստանայ : Լըս իմին ծերութենէս 7) որ օր ըլլալը 8) մոռցայ , բայց դուք մի հեղգաք . բոլոր տարին , գործեցէք , չըլլայ թէ ան օրհնած օրը անցնի 9) , ու գործ-

քի մէջ չհղանք զվեր, և բոլոր տարւոյն 10) ձեր ջանքը 11) ու վիշաք 12) պարապ երթայ :

Պէր չօգ գէնիլն 1) երէնճի 2) եզլարարնա գէնա հալլենը եօյրեկէճէ հաճէնիլն որեւ իտի օնլարա : ( ) զուլար բը՛ ղիլլէրէնիլն գէն նասը գէնիլն օլարա 3) , զէ եյեր պանա գոլարա տարաանը սիպիլ չօգ գէնիլն օլարա նաս : ( ) նար ճոլարա զլլէրէլլէր՝ զիլար, բիճա ետիլլէր, սիլլէր եօյրեկէնիլն : ( ) որ լիլարա օլարա 5) որեյի Ֆիլար որիլլէնիլլէրիլ 4) , որեւ օնլարա : զուլար բը՛ ելլէնիլլէրիլ ղիլլէր ղիլլէն զլարար, զէ եյեր պիլլէր սիլլէր օ ղիլլէն իլ ղիլլէրիլ ղիլլէնիլլէրա 6) չօգ իլլէն օլարա : Պիլլէն իլլէնիլլէրիլ ղիլլէրիլ 7) հալլէն ղիլլէն օլարա 8) որեյի լիլարա : լարա սիլլէր հալլէնիլլէր օլարա, պիլլէնիլլէր սիլլէր լարա ղիլլէր օ ղիլլէրիլ ղիլլէն ղիլլէրիլ 9) , զէ սիլլէն իլ ղիլլէրիլ ղիլլէնիլլէր պիլլէնիլլէր պիլլէնիլլէր 10) ղիլլէրիլ ղիլլէրիլ 11) զէ ղիլլէրիլ 12) որա ղիլլէր օլարա 13) :

1) Մեծատուն, տան. 2) մակ երկրագործ. 3) հարատանամ, սցայ. 4) հնար հարեմ. 5) հեղգամ, աջայ. 6) հանդիպիմ, հանդիպցայ. 7) ծերութիւն, լիան. 8) պատկեր աւար. 9) զանց արասցէ գձեօք. 10) ողջոյն ամին. 11) ջանք. 12) վիշաք. վշտաց. 13) ընդունայ լինել :

Գ Լ Ո Ի Խ Թ :

Լըբըր եօյր որաան զըբընիլլէր լարա, լարա ղիլլէր նաիլլէրիլ որաիլլէր իլլէր ղիլլէր : (Լըբըր 198 :

ի :

Լըբըր իր ճառագայթը բոլոր աշխարհք կըծագէ 1) : Լըբըրանը ամիլլէն տեղ (չորս ղիլլէն) աւարեաներուն ձեռօքը քարոզիլլէրա 2) : Տրդատ թագաւորիլլէն ատիլլէր ժամեր ղիլլէրիլ 3) հայաստանիլլէն ամիլլէն ղիլլէր : Լըբըր քաջութեան 4) անունը գաւառիլլէն 5) ամիլլէն ղիլլէր կը պատմիլլէր :

Աիւնէշ ղեկաբէ շափափընը պիւնեանըն հէր լարափը-
նա վէրէր 1) : Լեվարեհանարըն եւէ իւէ ինճիւն շէրէֆ հէր
լարափա լուլ օլանարա 2) : Տրդարա փարէշահըն լուլ-
լընարա երեւիւնարանըն հէր լարափընարա ղեւէնէլէր էափըն-
արընար 3) : ( )նաւն էշղեհիւղէնին 4) նախը էյալէլէին 5)
պէօրար լարափընարա նափը օլանարաարա :

1) Օագեմ, եցի. 2) քարոզեմ, եցի. 3) շինեմ, եցի. 4) քա-
ջուժիւն, թեան. 5) գաւառ, աւ .

* Լին Բայերը, որոնք ղի պեղաց ուրէշ պեղ անցնիւ ինը-
շունսիւն, իրենց աշխարհաբառ իմ արճիւրէն Բա-
յառախան հողը ինրէրը ընդ նախըրը
արախան պէպէ լարգահանէ :
(Լրէն 198 :)

թ :

Քաղքին գրնէն ելան : Որ 1) ճամբէն գնաց : Ով որ
ծովէն անցնել կուզէ, նախ պէտք ունի 2) : Ոչ իմն
ըլլայ, ոչ քուկդ ըլլայ, մէջ տեղաց 3) կտրեցէք 4) :
Վաւիթ պատուհանէն 5) ինջաւ, ու փախաւ գնաց ու
ապրեցաւ : Սեղի ճամբայ ցուցուց ու ըսաւ, աս ճամբէն
գացէք, ու ոչ աջ 6), և ոչ ահեակ խոտորեցէք 7) :
Լըրըր քաղքին զառ 'ի վերէն 8) կելէին կոր, քանի մը
Տոգի տեսան, որ 9) կուգային ջուր հանելու :

Ը շէրէն գափառանարան շէրարը : Լանիւ 1) էօլ-
արան ինիւրի : Քիւրի պէնիպիւն իւշէն էարէր, գայըն
էարիպաւը լարարը 2) : Վե պիւնի, վէ նէ օնան օլանան,
օրլաարան 3) ղեւիւնիւ 4) : Վաւիլէ փէնճիւրէրէն 5)
էնարի, վէ գայըն ինիւրի վէ գորլաարա : Պիւլէ էօլ
իւօարիւրիպ արէր, պո էօլարան ինիւնիւ, նէ սաղա 6)
վէ նէ սօլա սափընը 7) : Վեպահանի շէհիւրէն էօգորան-
արան 8) շէրայօրլարարը, պէր գալ ղեւէն իւօարիւ-
լէր, ղ 9) սո շէրարայա իւլէյօրլարար :

1) Որ. 2) պէսս ունիւմ. 3) մէջ, միջի. 4) կտրեմ, բեցի.
5) պատուհան, աւ. 6) աջ, ոյ. 7) խոտորիւմ, եցայ. 8) զառ 'ի
վեր. 9) որը :

ԼԵՐԻՒԻԻ ԽՈՄՐ :

7 :

Լստուած առաջուց գիտէ ամեն վնասները 1), բայց անոր առաջուց գիտնալը 2) չարեաց պատճառ չէ : Ինչպէս թէ որ մէկը տեսնէ իր ընկերը որ սկրդոտ 3) տեղերէն կերթայ կանցնի կոր, ու ըսէ որ պիտի խնայ 4), ինքը պատճառ չըլլար ընկերին խնալուն : Կամ թէ որ մէկը տեսնէ իր ընկերը, որ աւազակ եղած 5) տեղէն կանցնի կոր, ու ըսէ, որ գլխուն գէշ պիտի գայ 6), ինքը չըլլար վնասին պատճառը : Լս թէ որչափ վնասներ աստուած կրխափանէ 7), ան ամենուն յայտնի չէ :

Լսուած իւրերոնէ հեր բեռերը լեւրի 1) պիւր . ամա օնուն իւրերոնէ պիւրիսի 2) բեռիսի սեպեպի բեռիս Խոմբսի բեռեր պիւրիսի բեռիս յոգաբարձիս իւրեր, բե գոյիս 3) Երբ բեռիս իւրեր, վէ բեռիս բեռիս շէն 4), բեռիսի սեպեպ օլուս յոգաբարձիս բեռիս շէն 5) Երբ բեռիս իւրեր, վէ բեռիս բեռիս յոգաբարձիս իւրեր 6) բեռիս օլուս բեռիս սեպեպ : Եւ ի սեպեպ բեռիս լեւրի 7), օ հերբեշի յեռիս բեռիս :

1) Վնաս, ու. 2) կանխագիտութիւն, թեան. 3) սկրդ. 4) զբոս, նցայ. 5) աւազակուտ. 6) եղևն գտանել. 7) արգելում, արգելի :

*Լս Բայերս ալ, ուրախանալ, նախանձիլ, զարմանալ և այլն ընդ նախորդիս պարտիս ինքիս ինքիս : (Լրէս 199 :)

7 :

Սուրբ մարտիրոսներուն 1) ճգնութեանը 2) վրայ հրեշտակները երկինքը կուրախանան : Լեթանոսները 3) քրիստոնէներուն համբերութեանը վրայ շատ զարմացան 4) : Պէտք է աստուծոյ խորունկ 5) իմաստութեանը վրայ զարմանալ : Բարիները իրենց ընկերներուն յառաջ

երթայուն համար չեն նախանձիր, մանաւանդ կրինդան, ու կուրախանան, ու անոնց բարիքը իրենց կրեսպեն 6) :

Լ'սէլ շէնիւրէրէն 1) չէսիւրէրէն 2) է-սէրէնէ քէօսիէ Դէւիւրէր «էվիւրէր : Փո-լիւրէսիւր 3) սրէս-իւրէն լարն սապրէլլէն է-սէրէնէ Լէաճէ-սլ չէսիւրէր 4) : Լ'լլաւն հերէն 5) էլլիւրէրէն է-սէրէնէ Լէաճէ-սլ չէսիւր լալլէնիսն հըր : Լ'յիւրէր սէնիէ սյաֆիսիւրէրէն էլլէրէ Լ'Լ'իւրէն է-սէրէնէ սլլիւրէրէր, վէ էլլէ Դէս-րո-ր օլլա-սլ «էվիւրէրէր, վէ օնլարա օլլան էյիւրէ սէնիւրէրէնէ (օլլա-սլ) սսյալլար : :

1) Ս'արտիրոս, աւ. 2) Ճիւլլիւր, թեան. 3) Հեթանոս, աւ. 4) Հրաշանամ, սցայ. 5) խորին. 6) Համարիս, եցայ :

Պարտաւիւրէն :

Է :

Գիշեր մը գողերը 1) ծերի մը տուն մտան, անոր օտան կողոպտելու 2) համար, ու ամէն բաները առին գացին, ու մնաց մինակ 3) բրիչ 4) մը : Կերը անիկայ ձեռքը առած անոնց ետեւն 5) վազեց 6), ու ամուր 7) կրկանչեր 8) ու կրտեր, աս ալ ձեզի հետ (մէկտեղ) առէք, ինչու որ ասի խուցս մնացեր է : Գողերը զարմանալով անոր անյիշաչարութեանը 9) վրայ, անոր ամէն բանը իր խուցը դարձուցին :

Պիւր Լաֆալ հըրսլլար 1) Էճէ վաֆալլի պիւր Էիւրիւրէն էվիւրէ Լիւրիւր օնոն օրասլլիւր Կոլլալլաֆ 2) (էլլա-ն) վէ հէր շէնիւր Լլլալլ Լիւրիւր, վէ սալլ 3) պիւր Գալլա 4) Գալլալլ : Լիւրիւր օնոն էլլիւրէ Լլլալլ օնլարն արգասլլիւր 5) Գոլլալլաֆ 6) վէ է-սէս «է-սէլլ 7) լալլարալլ 8) հէր էիւր Կոնոն-արս «էլլիւր էլլ Կէրալլէր Լլլալլալլ, Կէրա Կոն-օրասլլաֆ Գալլալլ : Լլլալլալլ Լէաճէ-սլ չէսիւր օնոն սալլ-իւրիւրէլլիւր 9), հէր շէնիւրէ Լիւրիւր օրասլլալլ շէլլիւրիւրէր :

1) Լ'ազակ, աւ. 2) կողոպտիս, եցի. 3) միայն. 4) բրիչ բրաւ. 5) զինի. 6) ընթանամ, սցայ. 7) ուժգին. 8) ձայնիս եցի. 9) անյիշաչարութիւն, թեան :

Գ Լ Ո Ի Խ Ժ .

Պարտիան ու Բողոքարարիան անունները քան նախորդող
Լեւոնի հայրիան հաշիւ ինքեր ինքին : (Լրէն 200)

ւն :

Ս եղրէն անուշ 1) ինչ բան կայ : Ըրարատ ամիէն լեռ-
նէն բարձր է : Վեղմէ աւելի խեղացի 2) մարդ չիկայ :
Հին գինին նորէն անուշ է : Յոյճաննէս ամիէն մարգա-
րէնեքէն մեծ էր : ( ) ձին թունէն 3) դառն է : Ըսիա՛ եւ-
րոպայէն աւելի ընդարձակ է 4) : Ոսկին ամիէն մետաղնե-
րէն աւելի ծանր է : Ուղտը փիղէն պղտիկ է : Ըսիւծէն
աւելի ուժով 5) ինչ կայ :

Պարտիան Լաւելլ 1) նե՞ ձոր : Ըրարատ հէր Բողոքար-
արան էն-սէն Բիլ : Սէն-Բիլն զէն-Բիլն էն-Բիլն 2) Բիլն էն-
Բիլն : Ըսիլ շարտո լեւելի-Բիլն Լաւելլ Բիլն : Յոյճաննէս
ճէ-Բիլն զէն-Բիլն-Բիլն-Բիլն զէն-Բիլն-Բիլն : Ըսլան զէն-Բիլն-
Բիլն 3) (զէն-Բիլն) ձոր Բիլն : Ըսլան զէն-Բիլն-Բիլն զէն-Բիլն-
Բիլն : Ըսլան հէր Բիլն-Բիլն-Բիլն Բիլն Բիլն : Տէլլ զէն-
Բիլն Բիլն-Բիլն Բիլն : Ըսլան-Բիլն-Բիլն 5) նե՞ ձոր :

1) Վաղցրագոյն . 2) իմաստնագոյն . 3) թոյն , ղ . 4) ըն-
գարձակագոյն . 5) չզօրագոյն :

Պարտիան-Լեւն :

ի :

Ս էկը պղտիկ աղու մը հարցուց , ու կըսէ . աղէկ է 1)
մի խօսիլը , թէ 2) լռելը : Պատասխան տրվաւ աղան ու
կըսէ . թէ որ անօգուտ 3) են խօսքերը թող տուր 4) .
թէ որ օգտակար 5) են , քիչ խօսէ : Ըսլ թէն 6)
աղէկ ալ ըլլաննէ , շատ խօսքը 7) մի երկնցընեք . ինչու
որ լռելը աղէկ խօսքերէն տա՛հա աղէկ է :

Պերէնէ զէն Բիլն-Բիլն լոճո-Բիլն Բիլն . Ըսլ-Բիլն-Բիլն
Բիլն , Բիլն-Բիլն 1) ուսու Բիլն-Բիլն Բիլն Բիլն 2) : Ըսլ-Բիլն-Բիլն

զապահարս Կէր . Էյէր Ֆաիփէսիլ 3) «էօհպէլէ Է» (պէր
Է-ր-ֆա) պրոֆ 4) . (էօֆ Էյէր Ֆաիփէլէ 6) Էսէ սալ «էօյ-
Է» . Ֆաֆալէ 6) Էյէրփէ օլա «էօհպէլէ 7) շօֆ ուզալէմ ,
պէրս սոս օլաֆ» Էյէ «էօհպէլէփէն Կէ Էյէ Կէր :

1) Բարսօր է . 2) Էթէ . 3) անօգուս . 4) Թողուս . 5) օդ-
տակար . 6) սյլ Թէպէսե . 7) խօսք , խօսից :

7 :

Երբոր մինակ ըլլաս , ժամանակէն առաջ սեզան
մի դներ կերակրոյ համար , ու հարցընելէն առաջ բան
մը մի զրուցեր . և երբոր կը հարցընեն վայելուչ 1) պա-
տասխան տուր , ու ամեն բանէն աւելի զգոյշ կեցիր 2) ,
որ խելացի մարդու 3) պէս չի պարծենաս 4) ան բանին
վրայ , որնոր աղէկ չես գիտեր :

* Եւզամանի Էալէնըլ օլաբանն , Էասն էյէն վաֆ-
Էլնիսան էլէրէ սոֆրա ֆօմա , Վէ սօրմասան էլէրէ պէր շէյ
«էօյլէմ» . Վէ սօրո-լիսո-լիսո-նիս , Էաֆըլէլ 1) ճուզալ
Վէր . Վէ հէր շէյփէն պէփալ սաֆըն 2) (օլայա թէ) Էյէ
պէլէփէլէ մասիփէն է-պէրէնէ 5) էլէփալ թէմէ 3) Էլպէ
պէօպէլ-լէնէյէն 4) :

1) Վ պիլուչ բանիւ . 2) զգոյշ լինիս . 3) սք . 4) մեծարա-
նեմ , եցի . 5) յայն ինչ , զոր բարւոք ոչ գիտես :

* Սէալանի Էսախարաս աժալանիլը Էասարալօրէն էլէմա-
յայնէն էրէնց ֆոյալանիլըն հէր : (Էրէս 203 :

7 :

Ով որ իր Թշնամիներուն աղէկութիւն կրնէ 1) , մեծ
վարձքի 2) արժանի կը ըլլայ : Ս Բիսկոտները 3) մէկ պզտի 4)
նեղութիւնէ 5) մը կանճրկին 6) : Թէ որ մեր Թշնա-
միները յաղթենք , մենք խնտուսով մեր քաղաքը կը դառ-
նանք : Սաբայ Թագուհին երուսաղէմ եկաւ ծանր 7)
զօրքով 8) : Սուրբ խաչին նշանը սատանաները կը հա-
լածէ :

Քիթի մէջ զինքն Գրեթեմարըն Էյլի կ'աւերէ 1) ,
 պէտքով իճրելի 2) լայնք օլար : Գօրգագ 3) ինքնէն
 ալ 4) պիտ' սըգլէնի 5) ճեւարելիէն ինքնէն 6) : Լայնք
 պէտքով Գրեթեմարըն լայնք Էյլի կ'աւերէ , չօգ
 «Էյլի» ինքնէն պէտքով շէ-
 հերի մէջ Գրեթեմարըն : Սըգլէնի ալ Գրեթեմարըն 7) ա-
 ղի 8) ինքն զնալի Գրեթեմարըն : Սըգլէնի Գրեթեմարըն
 շէյլի Գրեթեմարըն Գրեթեմարըն 9) :

1) Գրեթեմարըն . 2) Գրեթեմարըն , ճեւար . 3) Գրեթեմարըն . 4) Գրեթեմարըն .
 5) Գրեթեմարըն , Գրեթեմարըն . 6) Գրեթեմարըն , Գրեթեմարըն . 7) Գրեթեմարըն ,
 Գրեթեմարըն . 8) Գրեթեմարըն , Գրեթեմարըն . 9) Գրեթեմարըն , Գրեթեմարըն :

Պատմութիւն :

Ե .

Սարգ մը Հարցուց սուրբ ճգնաւորի 1) մը , ու կրտէ ,
 ինչ ընեմ , քիչ մը 2) աշխատիմ նէ , սիրտս կընեղա-
 նայ 3) , ու կըթուլնամ 4) : Կրտէ անոր ծերը , թէ որ
 բնութիւնդ 5) յաղթել կուզեսնէ , սուրբը քեզի օրի-
 նակ 6) առ , ինչու որ աստուծոյ մեծ ողորմութեանը յու-
 սին ապաւինելով 7) ամեն զգուար 8) փորձութիւննե-
 րուն Համբերեցին . ու ետքը աստուած անոնք մեծ-
 ցուց 9) : Ընդ մեզի ալ պէտք է անոնց գործքերուն 10)
 նմանող ըլլալ 11) : Ընդ Համար անոնց քաջածնե-
 րը 12) գրվեցան . որ անոնք կարգանք , ու մենք ալ մեր
 պատի նեղութիւններուն Համբերել սորվինք :

Պիտիս սորոս պիտ' ալի ինչեյ 1) , ինչ պիտ' նէ
 կ'աւերէ , պիտ' ալ 2) չալարընի ինչ ճանալ «գըլար 3)
 ինչ ինչեյնէն 4) : Տէր օն ինչեյնէն , էյլի լայնքի 5)
 ինչեյնէն , ինչեյնէն , ալի կ'աւերէ «ան ինչեյնէն 6) ալ , ինչ-
 քա ալարընի պէտքով ինչեյնէն ինչեյնէն ինչեյնէն
 ինչեյնէն 7) , հէր ինչեյնէն 8) ինչեյնէնէն «ան ինչեյնէն . ինչ
 «ան ինչեյնէն 9) : Ինչ պիտ' պիտ' օն ինչեյնէն
 ինչեյնէն 10) ինչեյնէն 11) Ֆարս Գրեթեմարըն : ( )
 ինչեյնէն օն ինչեյնէն 12) լայնքի օն ինչեյնէն , ինչ
 ինչեյնէն օն ինչեյնէն , պիտ' ալ ինչեյնէն ինչեյնէն
 «ան ինչեյնէն :

1) Դ՛գնաւոր, աւ. 2) փոքր ինչ. 3) սիրա իմ լուծանի. 4) թույլանամ, աջայ. 5) բնութիւն, թեան. 6) օրինակ, օրինակաւ. 7) ապախնիչ ՚ի յոյս. 8) դժնդակ. 9) միծայրացանամ, ցուցի. 10) գործք, ծոց. 11) նմանող լինիմ, նմանող եղէ. 12) շարակրութիւն, թեան:

* Սանտիման տեսնելը ընդհանուր ինքի խոսքն :
(Լրէն 207 :

Կ

Ոչ որ անոնցմէ համարձակեցաւ 1) ինծի հետ խօսիլ : Սարդիկներէն հիչ մէկը (հիչ մէկ մարդ մը) առանց աշխատելու բան չիկրնար սորվիլ : Հոն մարդիկներէն հիչ մէկը (մարդ մը) չիտեսայ : Սերերէն մէկը (ծեր մը) ժամը մտած աղօթք կրնէր 2) : Չեզմէ մէկը իսպիտի մատնէ : Սինուորներէն մէկը (զինուոր մը) տէգով 3) քրիստոսին կողը 4) խոցեց : Չեզմէ ոմանք չեն հաւտար : Կապաշտներէն 5) շատերը (շատ կապաշտներ) հաւտացին : Հարուստներէն 6) ո՞րը (ո՞ր հարուստը) աս աշխարհքս անհոգութեամբ 7) անցուց : Կենդանիներէն 8) կէսը 9) (պաղը կենդանիներ), ինչպէս 10) ոչխարը, ու գառը, մարդիկներուն համար եղան :

Պէնի՛ս ելէ լագրոտը ելե՛նյէ օնլարտան հիչ պէր ղե՛նէ ճե՛սարելէ ելե՛նյէ 1) : Ինսան ելլարլարընտան հիչ պէրէ պահելնիլ էլէ՛ լագրոտը ելե՛նյէ գագրէր րեյիլ րէր : Օրտոտ հիչ պէր ղե՛նէ վե՛րե՛րի : Ինլեյարըն պէրէ ղե՛նյէ վե՛րիլ իդարելէ րարուր ուրու 2) : Ինլեյարըն պէրէ պէնի՛ համպլայաճագ րուր : Իե՛՛՛՛՛՛՛՛ պէրէ րէնպոստան պե՛ոյրնիլ 4) իրչար լուր 3) ետրալար : Սեյլերրէն պաղլարըն ղե՛նէ վե՛րե՛րիլ : Փոլե՛րե՛նլե՛նլե՛նլե՛ն 5) շոգու ինանրլար : Հանիլ ղարիլէլ սահիլի 6) շո՛ ճե՛նանը հաճելնիլ 7) վե՛լլարիլ : Հայլանլարըն 8) պէր պե՛լլե՛նլիլ 9), եանի՛ 10) գոյուն, գոլուն, պէնի՛ արե՛ն էլէն ետրալար :

1) Համարձակիմ, եցայ. 2) կալ յաղօթս. 3) տէգ, տիգաւ. 4) կող, իւ. 5) կապաշտ, իւ. 6) փարթամ, ի, աւ. 7) անհոգութեամբ. 8) կենդանիք, նեաց. 9) կէսք. 10) որպէս :

Պատմութիւն:

Է.

Ղգնաւորին մէկը հարցուց պամբոյ հօր 1) ու կրտէ. ինչո՞ւ համար սատանաները մեղի թող չեն իտար աղէկը ընել. կրտէ անոր ծերրը, աստիկա մի ըսեր. թէ չէ՞ 2) աստուած սուտ կըհանես 3). մանաւանդ ըսէ, ես չեմ ուզեր աղէկը ընել, կամ ողորմութիւն տալ. ինչո՞ւ որ քրիստոսին մահը թշնամիներնուս ամմէն ուժը 4) խորտակեց 5):

Ինչէնչէրբէն պէրէ սորբոս պամբոյ զեբէրէ 1), զէ պէր. նի՞չն շէյլանլար պիզէ եյն մէլ էշէթէր Գոյլէրթեզէ ընէր. պէր օնա ինիլիյար. օնա պէթէյէնիս, խարէթ ղէ 2) տը լաւը էտըան զԳոյթէրը օլտը սոան 3). զէ ինչէ պէյէնիս ղէ, պէն ղէթիթ էյն մէլ էշէթէլ էտտո սորթոս զէրթէր իսթէթէ. պէրա հապըլէլէ իսաննէ էօյէթա պիշմանլարը լապէն պիլիլիլի գոնիլիլիլի 4) էթրանիթրթը 5):

1) Իհարց ցհայրն պամբոյ. 2) թէ ոչ. 3) սուտ առնել. 4) գորութիւն, թեան. 5) խորտակեմ, եցի:

*Ինչ խանութան անուանին գործածութեան էզանտիլ:

(Իրէն 148. 208.)

Ը.

Օքեզ բանի տեղ մի դներ 1). ու ուր որ 2) ըլլանէ, հանգիստ 3) կըգանես: Ատորները 4) Ժողովեցէք 5), որ բան մը չիկորսըվի 6): Թէ որ մէկը քեզի բան մը հարցընելու ըլլայ, վայելուչ պատասխան տուր: Թէ որ աղքատաց 7) բան մը տալու ըլլաս, մի հոգար 8) որ շատ տըվի: Թէ որ մէկը քու վրադ գէշ բան մը խօսելու ըլլայ, չիկուտիս անոր հետ: Իան մը չունիմ, ու ամմէն բան ունիմ: Եշխարհք բան մը չիբերինք, ու բան մ'ալ պիտի չիտանինք: Իչտէ ես երուստղէմ կերթամ, ու հան ինչ որ 9) գրուսս պիտի գայ նէ 10) չեմ գիտեր: Չեզի ինչ որ 11) կրտէ, ըրէք: Ինչ որ պիտի ընես, շուտ ըրէ:

Վեհարեանի ողբ շէյ եհերինէ գոմ 1) , վէ ներեպե
 ղ 2) օլսան բահալեւք 3) պոլուբասան : Փարլուարը 4)
 բե՛վ շէրինիչ 5) , ղ ողբ շէյ զայ օլսանն 6) : Լյեբ սանս
 ղինէ ողբ շէյ սորարս , ետգը շէբը ճոլապ վէբ : Լյեբ
 Ֆոգարեւեբէ 7) ողբ շէյ վէրերսն , շոգ վէբախ բեյ
 գորսն ինն ելեյնն 8) : Լյեբ ղինէ սեմսն ելեյնն
 բեյնն ողբ շէյ սեյլեբսն , շոյոլա սեյլա ելեյնն : շեյ
 ողբ շէյնն ետ , վէ սեբ շէյնն վար : շեյ ողբ շէյ
 բեյնն ինն , վէ նե բե ղեյնն գարսն ղչ : Լյեբ ողբ
 գորսն շէրինիչ ղինէն , վէ օրասա նե՛ն 9) պոլսան
 վե՛ճ եյնն 10) ողբն : Սեյնն ղն ղ 11) բեբսն
 Ենէն եպե՛ճ եյնն վար զս , շոյոլա եյնն :

1) Սի ինչ համարիք . 2) ուր է . 3) հանգիստ , հանգստան .
 4) կոտոր , ոչ . 5) ժողովիտ , եյն . 6) կորնիտ . 7) աղքատ , աւ .
 8) մի հոգասցին միտք քս . 9) որ ինչ . 10) ընդ իս անցանելոյ եյն .
 11) գոր ինչ :

Թ :

Մէկ քանի օրէն ետքը մեռաւ : Թէ որ մեկը քա-
 նի մը օր 1) կաշխատի , ու ետքը կըղագրի 2) , անիկա
 չիկրնար քերականութիւնը սորվել . Վի՛սը 3) մեկը մե-
 կէ հեռու կըրնակէին : Մեղի քի՛սը կերակուր պատ-
 րաստեցէք : Վի՛ս մը կրակը ինտոր 4) անտաններ կայ-
 րէ : Ս՛վ որ աղէկ միտք կըղնէ , տահա շատ բան կըր-
 նայ իմանալ : Մէկ ճգնաւոր մը աս սքանչելի կարգը ու-
 ներ , որ եթէ մեկը իրմէ բան մը ուղեւու ըլար , ինքը
 չէր ելար ու չէր իտար . հասպա կըսէր , գնաւ սա , որչափ
 որ քեզի պետք է նէ . ու թէ որ մեկը բան մը բերելու
 ըլար , կըսէր , որդիս՝ հոն իր տեղը 5) գիր :

Պիբ գալ իննսնն սոսըս ելուի : Լյեբ ողբ ղինէ
 ողբ գալ ինն 1) շոյոլա վէ սոսըս վալ ղեյնն 2) , օ
 ինն սորֆը եոյրեյնն : Պիբ ալ 3) պերեպերեյնն
 սալաթ սագինն օլսարար ըտար : Պիբ ողբ ալ ելեյնն հա-
 ղեբ երինիչ : Պիբ ալ ելեյնն սալը 4) օրսանարը ետգար :
 Վի՛ս ղն եյնն ղինէն գոր , բահա շոգ շէյ աղսայաղեւբ :
 Վի՛ս շէնն ողբնն ողեյնն ողբնն եյնն սոսնն վար ըտ . ղն եյնն

դէրինն օնորան յէր շէյ իստեանն իտի, բեմտինն գաւթըդ վէր-
 մեղէտի, է- իլլա արեւ իտի. ինք ուլ նեգաորար ղէ սանար
 իտիպայլուս: Վէ էյեր ղէճե յէր շէյ ինքերեանն իտի, արեւտի.
 օղուլ, օրայս բեմտի էեքիեէ 5) ԳՕ:

1) Օսուրս ինչ. 2) զագարիմ, եցայ. 3) սակաւ ինչ. 4) որ-
 պսի. 5) անգր ՚ի անգըջ իւրու՛մ:

Գ Լ Ո Ի Խ Ժ Ե :

* Ը՞ն յալլայնէրը, սատի, անտի, սատ, անգ, ցո-ցոխան
 րէրաննաննէրու արեւ իլլաննն: (Լրէն 210):

ն :

Բ որովամին սողովմանին տղուն օրէն պերի 1) հրէայնե-
 րուն թագաւորութիւնը երկուք բաժնրվեցաւ 2): Լրիւ-
 նրան վերքէն 3) կրվազէր, ու կատրին 4) ծոցը 5) կրվեցը-
 նէր: Ընոնք ան քաղքէն ելան, ու եգիպտոս փարաւն
 թագաւորին եկան: Տուրիա ու ճամբու ընկեր 6) հրեշ-
 տակը գետին քովը նստան: Արբոր տուրիա գետին քո-
 վը 7) լըվացվելու իջաւ. ան գետէն ձուկ մը վաղեց 8),
 ու կուզէր անի կըմնէ: Սովսէսին խրկրված լրտես-
 ները 9) իրենց կզբարց սիրտը վախցուցին 10), անոր
 համար ան անապատին մէջ սատկեցան 11): Ըտրան սո-
 աշխարհքիս մէջ ծածկրվինէ ալ, բայց սատուծմէ չի-
 ծածկրվիր:

Ըթօճա՛ սողօճանան օղաննան ինքնանարէն յէրի 1),
 էանորիլէրինն փարիշտնլըզը ինչի յէօլլանարի- 2): Գ.ան
 օ էարարան 3) ագըդ՝ առադանըն 4) իլլինէ 5) արու-
 րուօրուօրու: Օնլար օ շէհէրարէն գաւթըդ՝ մաւրու ֆարտոն
 փարիշտն ինքերէր: Տո-բիւս վէ մեւայլէ Եօլլաուց 6) շայն
 էանընար օլլարարուլար: Ինքնաման ղէ ար-բիւս շայն էա-
 նընա 7) էայգտնմագ իլլն էնարի էսէ, օ շայրան յէր պալլէ
 էէրի-յի-շ էարիդ 8) օնա էարմագ էարեւ իտի: Ինվէ
 սեպիէն Եօլլանան շաշարուլար 9) գարարուլարընն էէրէննէ

Գօրգոռ-Լիբուսար 10) . օնոնն իննն օ չէօլաէ Գեղեբոյի-
 Լէր 11) : Չօգ շէյ պոո րիւնէնարա Գեղեղնաէ պիւլէ, պոո-
 ճէնէնէ ալլուհարանն Գեղէն Գալուսալ :

- 1) Զաւուրց անտի . 2) բաժանիմ, եցայ . 3) վէրբ, վիրաց .
 4) կառք, սայ . 5) ծոց, ոյ . 6) ուղղիկից . 7) եզր գետայ . 8) վա-
 զնմ, եցի . 9) լրանս, աւ . 10) զանգիտեցուցանեմ, եցուցի . 11) սա-
 տակիմ, եցայ :

* Որ յարաբերումն գերաննուը Լէ որ անոնն Բայէ ըլլայ
 ուղղումն իւրբիէ : (Լրէն 211) :

Ի :

Ով որ մինչև ետքը 1) Համբերէ, ան կապրի : Ով որ
 աղքատներուն կողորմի 2), կարօտ չըլլար 3), իսկ ով
 որ անոնցմէ աչքը կըզարձընէ, մեծ կարօտութեան մէջ
 կըլլայ : Ով որ աղքատը կանարգէ 4), կըմեղանչէ, ով
 որ աղքատին ողորմութիւն կընէ, երանելի է : Վազա-
 րէթ քոված քաղաքը բնակեցաւ . (բնակեցաւ ան քաղա-
 քը, որնոր նազարէթ կըսվէր) : Մնոր Հեա ըլլողները
 ամմէնը մեռան . (ամմէնն ալ որոնք որ անոր Հեան էին,
 մեռան) : Հերովդէս բեթղէհեմը եղած ամմէն տղաքը
 կոտորեց 5) : Վաւը եղողները (որոնք որ նախն մէջն
 էին) անոր հաւատցին . ու ոչ ոք գիացաւ, թէ ան ով
 էր : Ղրագը 6) ամմէն տունը եղողներուն լոյս կուտայ :
 Ոմանք կան, որոնք չեն հաւտար : Վաղտուկ բան մը չէ-
 կայ, որ չիյստնրվի : Չեոքինգ ի՞նչ է . (ի՞նչ է ան, որնոր
 ձեռք է) : Մէքսիանոս երբեմն երբեմն 7) աղքատաց
 Հեա խառնրվելով, որոնք որ եկեղեցւոյ դուռն էին .
 Ժամը մտնողներէն ողորմութիւն կըխնդրէր, (ողորմու-
 թիւն կըխնդրէր անոնցմէ որոնք որ Ժամ կըմտնային) :

Վիճի անոննարա 1) սապը կտէրսէ, օ Եաշար :
 Վիճի ֆոգարէլէրէ Ֆերհամէլէ կտէր 2), (ֆոգարէլէրէ
 Ֆերհամէլէ կտէն) Էհպաճ օլլալ 3) . Վէ լագին օնարարան
 Գեղեղնաէ չէվէրէն (ճիճի Գեղեղնաէ օնարարան չէվէրէր), չօգ
 Էհպաճլէգ իննիսէ օլլալ : Վոգարը հօրլայան 4) Գեղեղն
 իննի . ֆոգարա Ֆերհամէլէ կտէն Խալլուլա պար : Վա-

զարեմէ րիւնիւն շէնէրաբէ սագին օլրոս : (Սնանուլա ղե-
րապէր օլանլար հեմիսիսէ հօլրիւլէր : Աերօրէս Բեմէն-
հեմիս օլան հէր շճո-գլարը գլրար 5) : Աեմիսիս օլան-
լէր օն Ինանլար, վէ ղիսէ ղեմէրի օնան ղիս օլրոս-
ղանս : (ՂՂԳ 6) հէր հիսի օլանլար շէմ-Ֆ վէրէր :
Պաղլարը ղար արս ղի Ինանլար : Աիլէ ղիս շէյ Էօգ
արս ղի արս-լանս : (ՂՂՊ 7) ղիսիսի ղիս րիս : (ՂՂՊ
արս արս 7) ղիսիսի գոմիս-նան Էանլարի օլան
Ֆո-գլարիւլէր Էն գարըլս, ղիսիսի Իրիսիւլէրիս սարս-
գոս րիսիւլէրիս :

1) Ի սպառ. 2) ոլորմիս, եցայ. 3) կարօտանամ, ացայ.
4) անարգեմ, եցի. 5) կոտորեմ. 6) ճրագ, ճրագաւ. 7) երբէք
երբէք :

Արիւնի Էօր :

Կ :

ՂՂՊ կենդանիներուն մէջ, որոնք որ մարդու հա-
մար ստեղծրվեցան, շան պէս շիկայ որ իր տէրը սիրէ.
գիշեր ու ցերեկ 1) կրպահպանէ 2), ու տէրը անիկայ
ծեծէնէ 3) ալ, շունը անկեց շիզատվիր 4), ու երբոր
որսի կեղէ 5), թէ որ ահաւոր առիւծ մը տիրօջը գի-
մացը ելէ 6), ինքը զինքը իր տիրօջը տեղ մահուան
վտանգի մէջ կրդնէ 7) :

Ինան Էնի Էօրարըլը ճիւնէ հոյմանլարըն Էօ-
պէնիսիսի, ղիօմիսի Էնի ղիս հոյման Էօգ արս ղի ղիսիսի
սահաղըն սիսիսի. Էնէ վէ Էնիսիսի 1) ղիսիսի Էօր 2).
վէ սահաղըն օնոս րիսիսի 3) ղիսի, օ օնոսն արըլմալ 4).
վէ Էօր ղիսիսի 5) վոգըն Էօրիսիսի սալան սահաղըն
րսար Էնիսի 6), սահաղընըն Էնիսիսի ղիսիսի Էօր Էնիսի-
լիսիսիսի Էօր 7) :

1) օջայց և զցերեկ. 2) պահել զպահպանութիւն. 3) հար-
կանեմ, հարի. 4) շեռանամ, ացայ. 5) յորս կըննիլ. 6) պատահեմ.
հեցայ. 7) Ի մահ մատնել զանձն :

*Թե որ ինքիւր սեւի ըլլայ, նայեալէս հասարակ խնայելի
 իւրեւ հայցալիս իւրեւն:

Գ:

Տեսածնիս ու լսածնիս ձեզի կրպատմենք: Քու ըսածդ
 ես ալ կրնամ ըսել: Չեր ինծի գրած նամակնիդ կար-
 դացի: Չիդիտցած բանս ինտոր ըսեմ: Տարածդ ինչ է:
 Իրեք բան կայ որ ինծի կարելի չէ 1) իմանալ: Բնա-
 ծը միտքը ինկաւ: Ըն խօսքը, որնոր երեկ չէ մէկալ
 օրը 2) ըսիր, չիկրցայ իմանալ, իսչու որ միտքս ուրիշ
 տեղ 3) էր: Բան մը չիկայ, որնոր աստուած չիդիտնայ:
 Բան մը չունիս, որնոր աստուծմէ առած չըլլաս:

Այլորդիւնդն-ձեւդն-ձեւդն ձե ինչորդիւնդն-ձեւդն սեղն նստել ետե-
 ղիւ: Անին Գեորգիանի զեմբե Գեորգիանի: Անին պանս
 Երկրալիւնը Երկրալիւն օգոստոս: Պիւն-Գեորգիանի շէյն նա-
 սը Գեորգիանի: Այլորդիւնդն-ձեւդն նե՞ որ: Իսչ շէյ զար ղե
 պանս Գեորգիանի Գեորգիանի 1) աղն-Գեորգիանի: Ինչորդիւնդն
 Ինչորդիւնդն 2) Գեորգիանի սեղն- աղնայանսր, պերս
 Ֆիլիպի պաշտ իւրեւ 3) իր: Պիւն շէյ Եօգ, ղե սը
 լահ պիւն-Գեորգիանի: Պիւն շէյն Եօգ Գեորգիանի, ղե սը
 օլտոն:

1) Ընչնար է. 2) յեանդն. 3) սլուր:

*Թե որ հասարակ ինքիւր ըլլայ, հարցման իւրեւ անին հո-
 տը ինչոյ Գեորգիանի: (Երեւ 211:)

Ե:

Մեզուն, որ ամենէն տկար է, շատ աշխատիլ կրօիրէ:
 որուն գործքը 1) ամեն մարդու ետարար 2) է: Ըն մարդ
 մը կար, որուն ձեռքը չորցած 3) էր: Բարսյու թեան
 փառքը լեզու չիկրնար պատմել, որուն սուրբերը ար-
 ժանի կըլլան 4): Իմաստութիւնը աստուծմէ խնդրել
 պէտք է կրսէ սողովանն, ուսկից որ ինքն ալ իմաստնա-
 ցաւ 5): Ընօրէնները խնտու մով մեղքը կրգործեն, որոնց-

մէ արդարնեքը կրողոյան 6) : Ան գիշերը որնոր յիսուս
բանըվեցաւ 7) , մէկ գեղ մը եկաւ . որուն անունը գեթ-
սէմանի էր : Ան ճամբէն ուսկից որ եկաւ 8) , ետ դարձաւ :

Արեւ , ղէ հեղինակն վեպիւ վայրժ արեւ , շաբաթայր
սեղեք , ղէ օնան ետեյն 1) հեր ղեշէ ետար 2) արեւ : ( ) ն-
րա ողիւր արաճ շարքար , ղէ ելէ Գործարհոշ 3) արա :
Տիւ ճեհնեղին իհարեշարնը նագլ էարեղ , օնա ղէ աղեղ-
լէր շարք օլարար 4) : Իլէնէ ալարարան արեղեղէն ի-
արեղ արեւ արեւ ողօճօն , ղէ ղեհարեղ արե օնարան իլարար օլ-
րա 5) : Պիշարհոն ղեհեղէր սեղեղն իլէ իլարար իշէերլէր , ղէ
սաղեղէր օնարարան իլէլէրերլէր 6) : Ատիլ իլէն ղէ ղեհոն
լոնլոնլոնլոն 7) , ողիւր ղեոյն իլարեղ , ղէ արեւ Գեթե-
հանն իրի : ( ) իլարեղէն Ելարան 8) իլարեղ արեօնարեղ :

1) Գործ , 2) պիտանի . 3) գօսացեալ . 4) արժանանամ ,
ացայ . 5) իմաստնանամ , ացայ . 6) զարհուրիմ , եցայ . 7) մատնիմ ,
եցայ . 8) ընդ նոյն ճանապարհ , ընդ որ եկն :

Պարտաւիճակն :

Պ :

Թուարանութիւնը 1) փիւնիկեցիք 2) գտան , ինչու որ
վաճառական էին , ու թուարանութեան հարկաւորու-
թիւն ունէին : Արաժշտութիւնը 3) յոյները 4) գտան ,
վասն զի որփէոս աղգաւ յոյն 5) էր , որուն համար որ
կրսնն , թէ առաջ գտած ըլլայ երաժշտութիւնը : Աստղա-
բաշխութիւնը 6) քաղաքացիք գտան , ինչու որ երկիրքը
միշտ առանց ամպի 7) ու մարտի 8) ըլլալով , աստղներուն
շարժմունքը 9) դիւրաւ կրցան իմանալ : Իսկ երկրաշա-
փուլութիւնը 10) եզրագացիք գտան . ինչու որ նեղոս գե-
տին առատանալու 11) , ու ցանած արտերուն 12) սահ-
մանները 13) շփոթելու 14) ատեն , եզրագացուող մէջ
իրենց սահմաններուն վրայ կուր ու արիւն 15) կը լար .
մինչև գտան չափ մը , որով իւրարանշիւր ցանած ար-
տերուն սահմանները կրցանային . ուսկից յառաջ եկաւ
երկրաշափուլութիւնը :

Իւր բաժանել 4) Ֆեւիլիւնի 2) պաւլոսաւոր, զէրս
 պապէրիւմն ըստւոր, զի հեռապ իտիւաւորն շարւոր :
 Սննդի 3) բաժնոր 4) պաւլոսաւոր, զէրս օրժեռս իւրե-
 լի բաժնի 5) իրի, օնորմն եօլիւրիւն նագլ օլոնոր, զի
 իւր իրիւրմն իննիւրի պաւլոսաւ օլո : Իւրի նիւնի 6) իւրե-
 որմնիւր զիւրմն եօլիւրիւր, զէրս օրժեռս պաւլոսաւոր 7)
 զի զէրս 8) հաճաւ օլոսաւորմն, եւստըզւորն հարաւե-
 լիմն 9) գօլայ օղորմն զիւրիւր : Իւրի հեռաւորն 10) փե-
 յաւորւորն պաւլոսաւոր, զէրս նիւր շայն իւրաւոր 11)
 զի հիւն իւրաւորն 12) իննորւորն 13) զիւրիւրիւնի կե-
 շիւրիւն 14) զաւրիւր, յաւորւորն իւրիւրիւրն իննորւորն
 իւրիւրիւն ճեւի զի գրն 15) երաւորն օլոսաւոր : Իւրի
 զիւր եօլիւր իննոր եօլիւրիւր, զի օնորմն իննորւորն ճե-
 շաւորն պաւլոսաւոր, զի օնորմն իննորիւր իւրի հեռաւոր-
 նի իւրմն իւրի :

1) թուարանութիւն, թեան. 2) փիւնիկիցի. 3) երաժըշ-
 տութիւն, թեան. 4) յոն, յոյնք, յունաց. 5) յոյն ազգաւ.
 6) աստեղարաշխութիւն, թեան. 7) անամոց. 8) ջինջ. 9) շար-
 ժումն, շարժման. 10) երկրաշախութիւն, թեան. 11) առատա-
 նամ, ազայ. 12) արտազարք, աջ. 13) սահման, աւ. 14) խառ-
 նակեմ, եցի. 15) սպանումն, սպանման :

Գ Լ Ո Ի Խ ԺԻՆ.

*Գլխորդ յօդերն իւրիւր եւսմն գերմանսնի փեղ իւրիւրիւն :
 (Երեւ 216 :)

ա :

Մենք որ քրիստոնեայ ենք, շատ անգամ հեթանոս-
 ներէն վար կրգտնրվինք 1) : Մենք որ մեղաւոր ենք,
 փոյթ ունենանք 2) աստուծոյ բարկու թիւնը մեզմէ անցը-
 նեղ 3) : Ինչպէս որ սկսանք, այնպէն ալ լինցընենք :
 Մտածնիս ինչ պիտի ըլլայ 4) : (Գլուծ) որ զիս ստեղծե-
 ցիր, ինծի ողորմէ : Ինչպէս որ (դուն) ըսիր նէ, այնպէս
 ընենք : Իրաւը 5) կրողուցէր, թէ ինչ որ (դուք) կըսէք,
 անկէջ բան մը չեմ գիտեր, բայց անոնք ամմենեկն անոր

չէին հաւատար։ Ինչ որ (գութ) կրտէք , գործով ցուցուցէք :

Պէշ յի հրեշտակն ըս , ըգ Թե՛ք զո՛ւրէ՛ք քուրէնի պէ՛կեր պալա՛տահարա՛լ 1) : Պէշ յի Ին՛սահրե՛տեր ըս գոյրէ՛կ երէ՛կ 2) ալա՛հուն Եզրէ՛սինի պէ՛կերին Ինչէ՛րէ՛զէ 3) : Սա՛սու յի (պէշ) պալա՛տահարա՛լ , է՛օյլ Թե Մե՛րտի երէ՛կ : Ինչէ՛րէ՛կ յի ինչ օլմճուգ 4) : (Սին) յի պէ՛նի երաւելալուն , պանա Մե՛րտիէ՛կ էյլէ : Սա՛սու յի (սին) Թե՛րտիէ՛կ , է՛օյլ երէ՛կ : Տօղո՛ւսանա՛ս 5) Թե՛յօրո՛սա , յի հիշ յիբ շէյ յիւրէ՛կ , ինչի (սիշ) Թե՛յօրո՛սանա՛լ , լա՛րն օնլար օնա Ին՛սահարալալ : Սե՛րի (սիշ) Թե՛յօրո՛սանա՛լ , ալալէ՛կ Ին՛սահարալալ :

1) Կեաննալ գտանիլ . 2) փութամ , այսլ . 3) անցուցանեմ , ցուցի . 4) զինչ Իր Իցն . 5) ճշմարիտ , արտի , արտի :

* Լրելո՛րդ ցոյ՛տան Գերմաննի Թե՛շ Լըրէ՛ն :
(Լրէ՛ն 227 :)

ի :

Ըն՛սած տունս մեծ է : Լս ջրհորք խորունկ 1) է : Լճկերանները յիսուսին եկան ու կրտն , (աս) տեղս անապատ 2) է , ու (աս) օրս ալ իրիկվան դեմ է 3) , ժողովուրդը արձրկէ , որ երթան իրենց կերակուր գնեն : Լատողադ որուն տղան է : Լրուն հրամանաւր ատ տունը կը շինէքիր : Լատ պատուհանը բաց , որնոր դէպ ՚ի արեւելք կընայի 4) : Լատ լաթը աղուգ է , թէ չէ : Լատ մատնիդ 5) , գինդը 6) ու գաւազանը որուն է : Լդ քաղաքը մըրիթ . ու քեզի պատմըվի , ինչ որ պիտի ընեսնէ :

Պա երգըզէ եվ պէ՛օյլի պէր : Պա գոյոս Թե՛րի 1) Թիբ : Շայիբիւրէ Երգըզէ խոյա թէ Թե՛րէր , Երիէ՛կ չէ՛օլ 2) Թե՛ր , թէ Ին՛սիէ՛կ յալ ին՛սիէ՛կ Թե՛ր Թե՛ր 3) , շա՛ ճեմահալը Երգ , յի Ին՛սիէ՛կ Երե՛կ աւելն ալալալ : Շա՛ ալալ յի Թի չէ՛օլալ : Սիէ՛կ Ին՛սիէ՛կ շա՛ Երէ՛կ Երգըզէ՛նալ : Շա՛ Ին՛սիէ՛կ լալալալ յալալալ 4) թէնճիբիլի ալ : Շա՛ Երգըզէ չէ՛օլալ :

նունն նա արար : (Դու ինչպէս 5), գիտի 6) զի արեւելիկ
 յիմից արար : (Դու շէնքերէ կեր, զի նէ յի երեւելիկն, ստան
 նազը օլաննար :

1) խոր. 2) անապատ, ի. ա. 3) տարածամիտ, մեցայ.
 4) որ հայի ընդ արեւել. 5) մատանի, այ. 6) զինդ :

* Արարիտ արայտիան գերաննաներու արեւ լուրիկն :
 (Երէս 218 :)

7 :

Ատմբերնիս հիւանդ ըլլալը ամեննին չուզեր : Անրմիննիս
 շատ տեսակ 1) հիւանդութիւնով օրէ օր 2) կրտկա-
 րանայ : (Ենդ տղաս, 3) ուր ես արդեօք, անունդ կայ,
 ու դուն չես երևնար : Զոն մեր հայոց ազգէն մարդ մը
 չիտեսայ : Արբ պիտի ըլլայ ինծի մարմինէս արձրկ-
 վիլ : Ինչպէս որ եմ նէ, բաց 5) գլխովս, ու բոպիկ 6)
 ոտքովս այնպէս երթանք :

Երգիմիւզ հասարտ օլաննը հիշ իսրէմուզ : (Ենի-
 միւզ շոք լուր 1) հասարտը ըլլալ ինչպէն ինչ 2) իմրանը :
 Անի ինչը օղտա, աճաղա ներերէս նին, արան զար. զի սին
 ինչորմիւզարտն : (Երտարտ երմիւզի միւլի լիմիւզն յիմա-
 ինչորմիւզի : (Ենչալանն օլաննա պանն լիմիմիւզն այրլանգ 4) :
 (Եսուր յի ինչ, ալ շոք 5) դաշտը ըլլա, զի շոպիկ 6) այտղը-
 ըլլա, եօյի ինչիկն :

1) Բազմապատիկ. 2) օր ըստ օրէ : 3) մ բազրիկ որդեակ
 4) արձակիլ. 5) անծածուկ. 6) բոկ :

Պարտն լիմն :

7 :

Արդ մը բազմալով կրօնաւոր ըլլալ, մեկ ձերու մը
 գնաց, ու իր խորհուրդը անոր յայտնեց : Արեւ անոր
 ձերը, թէ որ կուզես կրօնաւոր ըլլալ, գնա ունեցածդ
 ցրուէ 1), ու եկուր քու օտադ նստէ : (Են ալ շուտ մը
 գնաց, ու ձերին խրատին կէօրէ իր ամէն բանը աղբատ-

ներուն բաշխեց 2), բայց իրեն համար 3) հարիւր զու-
րուշ պահեց, ու եկաւ օտան նստաւ: Այլ քանի օրէն
ետրը խորհուրդները կրսնն իրեն, օտայիդ 4) զուար
հինցած է, անիկայ նորոգէ 5), ու եկաւ պատմեց ծերին
որ օտային զուար միտքէն կանցնի կոր 6) նորոգել: Աը-
սէ անոր ծերը, քեզի չըսի՞ որ քու ունեցածդ ցրուէ:
(նայէ որ) ան մնացածն ալ բաշխես. ան ալ ըրաւ հրա-
մայածը, բայց անկից ալ տասը զուրուշ պահեց: Վիչ
մը ասնենն ետրը 7) դարձեալ խորհուրդները կրսնն
անոր, օտայիս թալանը 8) հին ու փտտած 9) է, պէտք է
որ ասիկայ շինես, ու գնաց ան ալ ծերին պատմեց:
Արսէ անոր ծերը, թէ որ ուրիշ ստակ ունիս նէ, ան ալ
ցրուէ, որ հանգչիս 10): Գնաց ան տասը զուրուշն
ալ ցրուեց, ու ան օրէն 11) իր խորհուրդները զինքը
հանգիստ թողուցին 12):

Պիլիկի բահեղ օլմագ արզնե- եւ ղեր էնէնյարա կե-
տիդ արընը ալար: Տէր օնա էնէնյար, էյէր էտէրսէն
բահեղ օլմագ, կէն ձարէնէնի րաղը 1), ձէ կէլ օրան-
րա օլմար: ( ) րա սգաղիւնէ կէտիդ ձէ էնէնյարն նա-
սահալընա կէօրէ հէր շէյնի Ֆո-գարէլէրէ րաղը 2).
Ֆագալէ ղէնի էտիդար էնն 3) էն-ը ղարուշ սագ-
լայը կէլէր օրասընա օլմար: Պիլ գալ կէնիսն սոն-
ըրա ղարահաղար րէր ղէնիսն, օրանը 4) գագաղա- էս-
կէ րիւր, ղարահալէ էտիսն 5). ձէ կէլը էնէնյարա նագլ
էլարի, ղէ օրանը գագաղա-սահա էնիսն էտիսագ Ֆիլի-
րէն կէլայ 5): Տէր օնա էնէնյար, սանա րէտիսն ղէ ղէ
ձարէնէնի րաղը. էտի օ գաղանը (րագ ղէ) րաղը-
րասըն, օ րա պայտարարահա- էրա էլարի սնա, էնի-
օրան րա օն ղարուշ սագլար: Պիլ ալ ձագլարան
սոնը 7) րի-շէնէնէն էլարար րէր ղէնիսն, օրանը
լնալը 8) էնիսն ձէ ղէր-է-ը 9), ձագլ րիւր ղէ օն-
էտիսն: Արիւր օն-րա նագլ էլարի էնէնյարա: Տէր
օնա էնէնյար, էյէր րահա պալիս աճէն ձարընա, օն-
րա րաղը, ղէ բահալընա 10): Ա է կէտիդ օ օն ղար-
ուշա- րա րաղը րանա, օ կէնիսն սոնը 11) ղարահա-
ղարը ղէնիսն բահալ էլարի 12):

1) Յրուել զինչս . 2) բաշխեմ, եցի . 3) 'ի պէտս իւր . 4) խուց .
խցիւ . 5) նորոգեմ, եցի . 6) խորհիլ 'ի միաս . 7) զինի ժամուց ինչ .
8) ձեղուն . 9) հին և փանայ : 10) հանդչիմ, գեայ . 11) յայնմ
օրէ . 12) հանգուցանեմ, գուցի :

Գ Լ ՈՒ Խ Խ ԺԳ .

* Լեբգործական Բային անուն Բային իրաւորականին Բայա-
տական հոլով ենդիւր սեռի իւլայ : (Երէս 218 :)

ն :

Լ² նչ զիւրին է, ամմէնը սիրել, ու ամմէնէն սիրվել 1) ,
Ի՞նչ ամմէնուն հետ կուլիլ : Ըօլը ծառերուն տերեւները
կըշարժէ : Ծառերուն տերեւները հոզէն կըշարժին :
Հովիտաստիկ մըրիկը 2) շատ տեղ 3) գեղերը փլցուց 4) :
Գեղերը շատ տեղ սաստիկ մըրիկներէն կործանեցան :
Այլոմպոս ամերիկայ նոր աշխարհքը գտաւ : Հատ նոր
կղզիներ վարպետ նախաւարներէն 5) գտնըվեցան : Տղաս
ծերերը պատուէ, որ դուն ալ ծերութեանդ ատներ
պատուիս :

Հէր սեղնի «եղէն», ինչ հէր սեղանն «եղէն» 1) Թ,
եօգոս հէրսել ինչ հարապ գալիս սեբէս Թ, հոնիւրը
գօլայ արք : Խորն-վիտար աղճարուն ետեմգլարուն գը-
հլարարք : Ըղճարուն ետեմգլարուն իւրն-վիտարան գը-
հլարանըլար : (Էտտեղն ին-վիտար ին-Ֆանը 2) Ըօգ սեղն-
վերտէ 3) սեղնի իւրք 4) : Բեղնիւր ըօգ սեղնիւրտէ
պարպը գայուն շեքտեղնիւրէն եւգլարարք : Այլոմպոս ամե-
րիկայ եկնի արեւմտայն պոլոն : Ըօգ եկնի արաւար ոստոս
բեղնիւրտէն 5) պոլոնարարար : (Դլարմ, ին-վիտարարար
բայնիւր եյլ, սե «եկտե ին-վիտարըլարար իւրեղն պոլոն :

1) Սիրիլի լինել . 2) մըրիկ սաստիկ հոզմայ . 3) 'ի տեղիս
տեղիս . 4) կործանեմ, եցի . 5) նախապետ, աւ :

Պատմութիւն :

Ը :

Ղզնաւորին մէկը յանցանք քրած էր, անոր համար ժողովեցան ու սուրբ մականն ալ կանչեցին, ան ալ չուզեց գալ. դարձեալ խապար խրկեցին 1), ու կրսեն, թէ ամմէնն ալ քեզի կըսպասենկոր 2) : Ըն ալ անոնց ուզածին կէօրէ ելաւ, ծակ 3) փսիաթ մը 4) առաւ, ու անիկա աւազով լեցուց, կոնըկին միայ դրաւ 5), ու այնպէս եկաւ : Ըմմէնն ալ անոր դիմացը ելան, ու երբոր անիկայ ան կերպարանքով 6) տեսան, կրսեն, ատ ի՞նչ բան է : Արսէ անոնց, ասոնք իմ մեղքերս են, որոնք իմ ետակս 7) կըրվազեն 8), բայց ես չեմ տեսներ ու ես եկայ այսօր ուրիշներուն մեղքերը դատել : Թէ որ կուզենք որ մեր յանցանքները մեզի թողմի, մենք ալ ուրիշներուն յանցանքը թող տանք : Ընոնք երբոր աս լեցին, բան մը չիկրցան ըսել, ու ամմէն մարդ իր 9) տեղը դնաց :

Վիւշէլէրին պիտի գաղահալի իշէնիշ իտի, օնան իշին լեօժ օլուպ ալիկ մալարը րա չաղըրարուար, լաթին օ ինիւթի իմիւթիտիլիտի, լեթարը հապեր էօլլայուդ 1) րեթիլէր թի, հեթիտի սանա պէրլէյօլլար 3) : ( ) րա օնուրն րաթիլիլիլի իէօրի գալէրպ պիլ րեթիլ 3) զէմիլ 4) արը, վէ օնու գոհոլու րօլլարուրուպ սըրլենա արը 3) : վէ պիլօլլէճի իլլարի : Էիթիտի օնան գալըլլենա լէթարլլուլլան, օնու օ շիթիլի 6) իէօրիտի, րեթիլի, պու նիլ օլլաճագ : Տէր օնուրա, պու պիլիլի ինանլարըլարը, թի պիլիլի արարլլար 7) ագարլար 8), լաթին պիլի իէօրիլի, պու ճիլիլի պիլի պու ինի իլլարի պաշլարլլան ինանլար լեթարիլ իլլարի : Ըյլիլ իարիլի, թի պիլիլի գաղահալլուրըլլա պիլիլ ալիօ օլլանսան, պիլիլի պաշլարլլան գաղահալլան ալիօ իլլարիլիլի : ( ) իլլար պուսու իշիլիլիլիլի, հիլ պիլի ճաղաղա գալար օլլայարագ, հիլ թիլ 9) թիլիլի իլլարի :

1) Ըդդ աննիւթ, ազդ արարի. 2) Պատմ. 3) ծակ. 4) փր-

տիմ. 5) զնեկ 'ի վերայ թիկանց. 6) կերպարանք. անայ. 7) զինի-
խմ. 8) սորիմ, եցի. 9) այր իւրաքանչիւր:

* Հարկանեմ, զարկանեմ բայերը նուրբիւն «Եւստիան
իւրիւր խոսեան: (Լ)րէն 221):

Պատմութիւն:

Ֆ:

Երբայր մը երբոր վանքը կրքնակեր, ամսէն մէկ փոքր
բանի համար 1) շուտ մը կրքարկանար 2): Ողորմելին 3)
իր բռնած անկարգ ծամբէն 4) ձանձրացած 5), խո-
րունկ կրմտած էր 6) թէ ինչպէս ան ախտէն ազատի:
Երբ վանքէն ելաւ, հետեւ անապատ մը գնաց ու այրի 7)
մը մէջ հանդարտեցաւ 8): ( )ր մը պնակը 9) ջրով
լեցուց, ու քովը դրաւ չիգրաւ թափեցաւ: Վարձեալ
լեցուց, ու ան ալ թէրս դարձաւ 10) թափեցաւ. եր-
բորդ անգամ լեցուց, ու երբոր դարձեալ թափեցաւ նէ:
բարկացաւ, ու պնակը առաւ քարի զարկաւ ու կտրեց:
Վիչ մը ետքը երբոր բարկութիւնը անցաւ, խելքը
գլուխը եկաւ 11), ու իմացաւ որ մինակ կենալը չիկրնար
մարդուն գէշ ախտերը դադրեցնել 12): Հապա մարդ
ուր որ ըլլայ, պէտք է որ համբերութիւն ունենայ 13):
Եսկէց ետքը վանք դարձաւ, ու զինքը կրկրթէր 14)
ամսէն նեղութիւններու համբերել:

(Բաճիկ) պիտոտեղը լեռնաբնի պիտի մանասարբոս սագին
օլորտալու վագրէ, հէր պիտ մանալուս խորտի իւլէրինէ 1)
Լեւոլ էօլէլէլ չեգտարբոս 2): Վագրբ 3) ղեմտի Եօլորտալ
Լագրին Լեռնաբնի 4) Լագրի 5) Գիւրին Գիւրին Լեռնաբնի 6)
Գի, Գիճէ օ Եօլորտալու վագր լեռն պիտ: Լագրի մանաս-
Լեռնաբնի չեգրոլ սագր չեօլէ պիտ չեօլ պիտ մագրա 7)
Լեռնաբնի Լեռնաբնի Գիլին 8): Պատ ճիւղէ Լեռնաբնի
պիտին Եօլորտալ 9) սոլորտալ օլորտալ ղեմտի Ե-
նեմ սօրտին անիտի Գիլին Լեռնաբնի: Տեօնիւ պ Լեռնաբնի օլոր-
տալ սոլորտալ, օ Գատ Գիլին 10) Գիլին Լեռնաբնի: Լեռնաբնի
Գիլին օլորտալ Լեռնաբնի Գիլին Լեռնաբնի, էօլէլէլէլ

ուրը չանաղը վէ լեաշա ձուրուող գըրբը: Պիբ ալ ձագըն-
 րան սօնըա խըրը իշընող ղեհարնե իշըրնընի 11) պիբի,
 ղե լեհնա րուրնա ինսանըն ղեօլե ինայլըրընը ձու-
 իշըրնը 12) վէ իլըա ինսան նեբըրնը ղե օլըա սաղըր սմե-
 ղե գուղանայա 13) ղեճողուր րուր: Պոնարան սօնըա ղանս-
 րըրնա րեօնըր, վէ հեբ սըգընընըր սաղըր ելընըր րեբ-
 երըրնը 14):

- 1) Վասն ամենայն զոյգն իրաց. 2) շարժիլ 'ի բարկութիւն.
 3) եղկիի. 4) անկարգ գնացք, անկարգ գնացից. 5) ձանձրա-
 ցեալ. 6) վարանել յանձն. 7) այր, իւ. 8) հանդարտիմ, եցայ.
 9) սնակ, աւ. 10) թաւայիմ, եցայ. 11) 'ի միտս գամ. 12) զա-
 զարեցուցանեմ, եցուցի. 13) յանձին սնել. 14) կրթեմ, եցի:

Գ Լ Ո Ի Խ Դ Կ .

* Լեբընընըն նեբըրնընը սաղըր սեռայանընը սաղըր
 ինընընընը: (Լըրն 222:)

ւն:

Պիբըրնըն փշըրը 1) առնըր մեզըր կըրարատի 2):
 Սարգուն ծերացած առնըր աշքին ոյժը 3) կըրարի 4):
 Լմպերուն 5) ցողըրը 6) առնըր (երբոր ամպերը կըցօ-
 ղեն) կանանընըրը կըմեծնան 7): Բարկութեանը ելըրը
 առնըր 8) բերանը մի բանար:

Իւրնըլեաբ եսըրնընը 1) րեհան րուղըրը 2): Ին-
 սանըն ինընըրըրըրըրնը ինընըրնընը գուղընընը 3) ղեհ-
 ղըր 4): Պոնընընըրը 5) սեբըրնընը 6) եեընընընը
 սեբըրնընը 7): Լըրնընը ղեգըրըրը ձագընը 8) աղըրնըրնը:

- 1) Ընեմ, եցի. 2) փարատիմ, եցայ. 3) տեսութիւն աշայ.
 4) վատիմ, եցայ. 5) ամպ, ոյ. 6) ցողմ, եցի. 7) աճիմ, եցայ.
 8) շարժիմ, եցայ:

Պարսնընըն:

ի:

Յիսուսին հըրէատան 1) ծնանըրը առնըր, թագաւոր
 էր հայոց վըսը 2) արգար, որնոր արշակունի աղընը 3)

խմաստուն ու խելացի 4) մարդ մըն էր : Պէտք եղաւ 5) անոր պարսից երկիրը երթալ, արտաշէս պարսից թագաւորը ու անոր եղբայրները խաղաղացրնելու 6) (Համար) ինչու որ մեկզմէկու հետ թագաւորութեան համար ավրբած էին 7) : Ու անտեղս վրան ցաւ մը եկաւ 8), որնոր բժիշկները չիկրցան օգնել :

Իսա եֆէնաբնին Էսհոսաբնսարանիս 1) արգարտազու զաւրէ՛ Լեւոն, ղի արշալուանի զէրէնէնէնարէն 3), ազարտանի զէ ինձիսար 4) պէր ղի մեանի միւլէնի երմեանի զարտաշէս լեւոնիս 2) : Ս ղի արտա 5) օնա ղի աճէնսարանիս ինձիս, աճէն զարտաշէս արտաշէսնի, զէ օնան գարտաշէսըննի մարտանիս պարտաշէսնի 6), շէն զարտաշէս լեւոնիս պէրտաշէսնի ինձիս արտաշէսըննիս 7) : Ս է օրտարա պէր արտաշէս օրտարա 8), ղի հեմիսնիս Էսհոսաբնիս զարտաշէս օրտարա :

1) Հրէաստան, նի. 2) Թագաւորել 'ի վերայ հայոց. 3) յարշակունի ազգէ. 4) խմաստուն և հանձարեղ. 5) զէպ եղև. 6) խաղաղացուցանեմ, խաղաղացուցի. 7) գժտիմ, եցայ. 8) պատահեաց նմա ցաւս :

* Շար հեղ առ 'ի նախդէրը աներեւոյնն զայ շարժէր :
(Լւրէս 223 :

7 :

Չուկ բռնելու 1) կերթամ : Ընոր տունը գացին, անիկա բնտուելու համար 2) : Մարդ մը կրքնտուեմ, անոր հետ խօսելու համար, ու շեմ գտներ : Հրեշտակներ եկած էին, հոգին երկիրքը տանելու համար : Վրիտասին ծնաներէն ետքը ամէն ազգերէն 3) կուգան բեթղէհէ մին այրը 4) ու մնորը 5) տեսնելու, ու անոնց երկրպագութիւն ընելու համար : Յետու երկու երիտասարդ 6) խրկեց, ան երկիրները գաղտուկ լրտեսելու 7) համար :

Պալեւ զարտաշէս 1) ինքնարտա : ( ) նաան Էմէնի ինքնարտա, օնա արտաշէս ինքն 2) : Պէր արտա արտաշէսնի, օնան արտա լեւոնիս 3) : Ս է պարտաշէսնի : Ս է

լայնութեամբ կենդանիներ իրի, ճանրենը կեօյե կեօլեօրիցի կենն :
 Լեօրիստանի արդարադատան սօնդրա հեղ Տրեօլեօրիցի 3)
 Բեօլեօլեօրիցի Կաղարասունը 4) Վե Եօլեօլեօրիցի 5) կեօրիցի Վե
 օնլարա սեօրիցի գրեօրիցի կեօլեօրիցի : (Եստ- ին արեօլեօրիցի-
 Լե 6) Եօլարա օ սեօլեօրիցի կեօլեօլեօրիցի շաշարիստաղ 7) (Ենն) :

1) Չուկն որսալ . 2) խնդրեմ, եցի . 3) ազգ, գի, աւ .
 4) այր, թի . 5) մուր, մարց . 6) երիտասարդ, աւ . 7) լրտեսեմ
 լրտեսեցի :

Աբգարին պարտալեւան շարունակութեանը :

7 :

Ան ատենները յիսուս հրէաստան բժշկութիւններ կը-
 ներ 1) առանց գեղի, ու արգար ասիկայ լսելով իր սուր-
 հանդակը 2), ու ալ ուրիշ փառաւոր մարդիկներ ալ մէկ
 տեղ խրկեց, ու յիսուսին սցսպէս գրեց : «Արգար ար-
 շամին 3) տղան, փրկիչ և բարերար յիսուսին, որ երու-
 սաղեմացիներուն աշխարհքը երեցար, բարև : Ասելով
 քու վրադ, ու քուկին ըրած հրաշքներուդ վրայ 4), աս
 երկուքին մէկը միտքս դրի 5), որ կամ աստուած ես
 երկինքէն իջած ու ատի կրնես, և կամ աստուծոյ որ-
 դին ես, «Ասելեցի որ հրէաները քեզմէ կըտրանջան 6) .
 պղտիկ ու գեղեցիկ քաղաք մը ունիմ, ու երկուքներ-
 նուս ալ կըբաւէ . կաղաչեմ զալ ու մեզի հետ բնակիլ .
 (որ գաս ու մեզի հետ բնակիս) : Արբոր արգարին 8)
 հրեշտակները 7) երուսաղէմ եկան . ան ատենվան պա-
 տահեցան, երբոր յիսուս յաւանակով երուսաղէմ կեր-
 թար . ու փիլիպոսին ու անդրէասին մտտեցան, ու
 անոնց արգարին թուղթը տրվին, անոնք ալ թուղթը
 ընծաներով 9) մէկ տեղ յիսուսին տրվին :

( ) ասիլեօր իսա Եօլեօրիցի Եստարիստաղի իւճալը
 հայալեօրիցի իրի 1), արգար պարտալեւան իշխիլու պիլեօր լեօրիցի
 բաղալեօրիցի ին Եստարիցի ին պիլեօրիցի ին Եստարիցի ին Եստարիցի 2)
 հալեօրիցի իսայա Եօլարա պարտալեւան լեօրիցի Եստարիցի : «Աբգար
 Վեօրիցի արշամ 3) գուրեօրիցի Վե Եննիպար իսայա, ի

1) Քաւ իցի. 2) ձգեմ, եցի. 3) զենուճ, զենի. 4) ըստ կարի իմուճ. 5) ՚ի ծածուկ. 6) խորհիմ, խորհեցայ. 7) ՚ի գործս վաստակել:

Աբգարին պատմութեան շարահաւորութիւնը :

Պ :

Հիսուս հրամայեց թովմասին 1) պատասխանը գրել (որ պատասխանը գրէ) սյսպէս : „Այրանի անոր, որ իս չէ տեսեր, ու կաւտայ. քիչ մը ատեն գործքի մը 2) համար հոս խրկրվեցայ, ետքը կելլեմ անոր, որնոր իս խրկեց, ու ան ատեն առաքեալներէս մէկը քեզի կըխորհկեմ, որ քեզի ու քեզի հետ ըլլողներուն կեանք տայ“: Աս թղթին հետ սուրբ դաստառակի 3) վրայ առանց ձեռքի քաշված 4) իր պատկերն 5) ալ խրկեց : Հիսուսին յարութիւն աննելէն ետքը երբոր արգար թաղէոս առաքեալին ուսհա գալը 6) լսեց, իսկոյն անիկայ կանչեց. ու ներս մտնալուն պէս թագաւորը աթոռէն 7) ինջաւ, ու անոր երկրպագութիւն ըրաւ. ու թաղէոս քրիստոսի անունով անոր վրայ ձեռք դրաւ, ու թագաւորը, ու շատ ժողովուրդ մկրտեց, անոնց ժամեր շինեց, ու իր տեղը Ադդէն եպիսկոպոս ձեռնադրեց 8) :

Հազարէնէ իստ էմը էլիպի Լուսայա 1) ճողապունը էպմագ (սի ճողապունը էպմուն) պոս Լարս : „Սն-լու-օնս, սի պէնի իւօրմէմը պիւր զէ ինանը, ճիւպի զագըն պիւր հաւաւալ ուսուրոս 2) իչնան պոսայա էօլլանըլըլ, սօնանիսս չեգարըլ օնս սի պէնի էօլլարըլ. զէ օ զագըն հիւ զարիօնլարըլսան պիւրինի սանս էօլլարըլ, սի սանս զէ սէնի էլէ պոսլանտնլարս հայալ զէրսնի“ : Պոսնու էլէ պիւրս պիւր սչիւ պիւր 3) էպիւրիէն էմէսիւ չեպըլըլ 4) սէնի էլլուսնի 5) էօլլարըլ : Հազարէնէ իստնն պիւրիւնիսիսիս սօնըս Լարս հիւ զարիսանսս ուրհոս շէհրիէն իւլլուսնի 6) աբգար պոսայապոսանիս, սնիսի պոսնի էլիպի օնս, զէ էլլըն իւրիւնէն քարիշահ Լուսայանիս 7) էնիպ օնս սէճիսի գըլըլ, զէ Լարս հապըլէն իստնն իսի էլէ էլլինի գօյոսպ, քարիշահը զէ պիւր Լարսն ճեօմահալիս զաֆլիւիւ էլիպի, էլ

օն արա շէլէ-հլէր Է-փար, զէ շէնդինին Է-երին Լ. Կրէի
շէհլէրին փոփոխութեամբ Է-ի-ի (8) :

1) Թովմաս, Թովմայի. 2) մատակարարութիւն ինչ. 3) դաս-
տասակ, կի. 4) անձնագործ. 5) պատկեր, աւ. 6) գալուստ,
գալտեան. 7) գահոյք, հոյից. 8) ձեռնագրեմ, եցի :

Գ 1, Ո Ի Խ Ժ Ժ.

* Եւալ ընդունելը-լի-նը Բայի ոյժ ունի՝ Է-ր-բ-ը ան-երե-ն-
լի-ն գործի-սանին ոյժը ի-ն-է-նայ : (Լրէս 227) :

ա :

Սրակը 1) պզտիկէն սկսելով կրմեծնայ, ու ամեն բան
կայրէ : Ն'ամբէն շեղելով 2) շէհլէր գիտեր ուր 3) կեր-
թայինք : Չեռքէն բռնելով՝ տուն տարին : Ս'երար-
կուն 4) հանելով՝ գլխուն տակը 5) դրաւ, ու քնացաւ :

Լի-է-լ 1) շէլ-ի-ի-ի-ն պաշտոյնով պէտքեր, զէ հլէր
շէյի Է-փար : Լ. օլտան (Է-օլտ) շաշարու' 2) պի-լի-ի-ի-ի-ի-ի,
շէ շէր-է-ի-ի 3) ի-ի-ի-ի-ի-ի-ի : Լ. շէնդին Լ-ն-լ-ն-ով Է-զէ ի-օ-
լի-ի-ի-ի-ի-ի : Լ. փոփոխութեամբ 4) շէ-փարու' պաշտեան փի-
պինի 5) փոփոխ, զէ ույն-փոփո :

1) Լրգեհ, հի. 2) մոլորիմ, եցայ. 3) յո. 4) վերարկու, կուի,
կուաւ. 5) ղեկ ընդ անարիւք :

Պարմա-լի-ն :

բ :

Մարդ մը անդաստան ունէր, ու իր ծուլութեամբը
ամբցաւ 1), փուշով լեցուն 2) անտառի 3) մը պէս :
Ետքը ուղեց մարքել, կրսէ իր տղուն, գնաւ տղաս ան-
դաստանը մարքէ 4), ան ալ գնաց, երբոր անչափ շատ
փուշերը տեսաւ սիրտը նեղելով անճրկեցաւ 5), ու կը-
սէ, Երբ ես անիկա պիտի մարքեմ, ու հոն պառկած 6)

մինչև իրիկուն 7) քնացաւ: Ատքը տղուն հայրը գնաց տեսնելու համար թէ ան ինչ գործեր է, ու գտաւ որ հիչ չէր աշխատած, ու կրսէ, աս ինչ է տղաս, դուն հիչ բան մը չես գործեր, կրսէ տղան հօրը, երբոր կուգամ կրտսնեմ ասչափ շատ փուշերը, ինծի վախ կուգայ 8), ու վախէն թմրած 9) մինչև իրիկուն կը քնանամ: Արսէ անոր հայրը տղան ամմէն օր մաքրելով քեզի անկողին շինէ 10), ու հոն քնացիր, ու բանդ կը յաջողի 11): Տղան ալ հօրը բսածին պէս բրաւ, ու քիչ օրփան մէջ ան անդաստանը մաքրովեցաւ, ու ցորեն ցանելով պտուղը 12) առին:

Պէր աբաբնն լաբլաբը լաբլաբը, զէ բեմբէ լեմպելը լեյնիբեմ զեբլեչոբէ 1) լեմբեմ ելե արու- 2) օբման 3) իե պէ: Սօնդրա լեմբեպլեմբա արպլեմբեմիյլե արեբ բեմբէ ելե լաբլաբնա, լաբ օղլում լաբլաբը լեմբեպլե 4). օրա իլեբի, զէ նեկլաման օ գաբար լեմբեմիլեբի իեօբբիլեմանե ճանը պեգըլըպ ուսուար բեմիլեյլե իեբի 5). զէ արեբ, նեկլաման պեմ օնա լեմբեպլեմբեմիլե, զէ օբաբա եան իելեպ 6) ագլամաբագ 7) ույոսարոս: Սօնդրա չօճոսղան պապաբը իլեբի իեօբբիլե բէ նե իչ իչ եմբիչ, զէ պոսլոսոս բէ հիչ չալըչամբըբըբը, արեբ, պոս նե՞ արեբ օղլում, սեմ հիչ պեբ շեյ իչեմբեմիլեմ. արեբ չօճոսգ զեբբիլեմիլե, նե կլաման իլելեպ պոս գաբար լեմբեմիլեբի իեօբբիլեմ, պանա իարմեբ իելեբ 8), զէ գօբգոսմաբան ույոսընապ 9) ագլամաբագ ույոսարոս: Տէր օնա պապաբը, օղլում հեբ իլեմ լեմբեպլեմիլեպ սանա եալաբ եանի 10). զէ օբաբա ույոս, զէ իչն բասար իելեբ 11): Այլաբար պա պապաբըբնն սեօպլեմե իեօբբիլե արեպ ալ իլեմ իչնիբե օ լաբլա լեմբեպլեմիլե, զէ պոսլոսոս եբիլ մեյլեմիլե 12) ալաբըբը:

1) Կորգանամ, կորգացայ. 2) փշափց. 3) անտառ, ի, ա. .
4) սրբեմ, եցի. 5) կարճամտեալ վշառեցաւ. 6) անկանիմ, անկայ.
7) մինչև ցերեկայ. 8) զարհուրիմ, զարհուրեցայ. 9) յահէ անտի թմրեալ. 10) գործեմ. 11) յաջողել գործոց. 12) արգիփնը, արգեանը:

*Լոց ընդոսնելուլեւնը Էսոմն Բայն Հեթ : (Լրէն 228 :

7 :

Յուգան յիսուը պիտի մատնէր : Երբոր առտըվանց երկինքը կարմրցած 1) կրտեսնէք, կրտէք որ անձև պիտի ըլլայ, ու այնպէս կը ըլլայ : Վրիստոս մեռածները ու կենդանիները դատելու համար պիտի գայ : Ե՛յնպէս ապրէ իբր թէ վաղը պիտի մեռնիս : Սեռնելու օրդ միտքդ բեր 2), ինչու որ երբոր ըլլայ պիտի մեռնիս : Ե՛մմէն գործքերուդ համար պատասխան պիտի տաս 3) :

Յոգոս հապըլէլէն իսայը համապայտածազ ըսը : «Եւ զաման թէ իեօյն- գըզարժը 1) իեօրիւրսնիւնիւ պեղ- ոնիւզ թէ Էսոմոս օլածագ (իւլէճէլ), ձէ եօյլէ օլաւր : Արիստոս եօլէլէրէ ձէ արիւլէրէ շերահալուամազ (իչն) իւլէճէք : (Էօլէլէրէ ձէ արիւլէրէ շերահալու սեմիլիչն) : Եօյլէ Էսոմ սոնթէ Էսոմն եօլէճէլսն : Եօլէլէլէնիւնիւ սալընա իլէլի 2) պերս նեղամաթէ օլայ եօլէճէքսն : Արիստոս իչն ճիւղազ ձէրէճէքսն 3) :

1) Կարմրացեալ . 2) յիշմ, եցի . 3) համարս տալ :

*Լոց ընդոսնելուլեւնի պեղ իւրըլն ուրիշ Բայ իը, որ նոյն ընդոսնելուլեւնի ութը ունի : (Լրէն 229 :

7 :

Վեղի բան մը ըսելիք 2) ունիմ 1) (քեղի բան մը պիտի ըսեմ) : Ինձի ի՞նչ ըսելիք ունիս (ինձի ի՞նչ պիտի ըսես) : Երբոր պիտի 3) մեռնէր, իր բարեկամներէն շատերը, անոր քովը կեցեր էին : Ինձի ի՞նչ պէտք է աս կեանքս, երբոր մեղօք պիտի ապրիմ նէ 4) :

Սոնա ղիւր շէյ «Էօյլէճէյլի 2) ձար 1), (սոնա ղիւր շէյ «Էօյլէճէյլի) : Պսոնա նե՞ պեղէճէյլն ձար : (պսոնա նե՞ պեղէճէքսն) : «Եւզաման թէ եօլէճէյլի 3) սեմիլիստիս լուրսնիս շոգոս օնոն Էսոմնիս պոստոյլուրսն :

Պատմութեան պատմութեան շէն քիւնիկոս արք, իւրաքանչիւն ինչն ուր
 Եւրոպայի մասեր (4):

1) Ուրիտ. 2) ասել. 3) հանդերձեալ էր մեռանել. 4) հա-
 սանէ ինչ կեալ:

Պատմութեան :

Ե :

Անգամ մը 1) հայրն մաղար եգիպտոս գացած էր, և
 երբոր խուցը եկանէ, հոն մարդ մը գտաւ, որ խուցը
 կըրթալէր 2), ու կարասիքը 3) իր գրաստին վըայ
 կըրեռնաւորէր 4): Երբը երբոր տեսանէ անիկայ,
 սկսաւ անոր օտար մարդու մը պէս օգնել, ու բեռնաւ-
 րելէն ետքը 5) հանգարտութեամբ 6) ճամբայ գրաւ 7)
 անիկայ ու կըսէր, աշխարհքս բան մը չիբերինք, ու
 մեզի հետ բան մ'ալ պիտի չիհաննէք, աստուած տրվաւ
 ու աստուած առաւ :

Պէր Կիստ 1) իսկալ քիւնիկոս արքա ինչիւն էր, ինչ
 իւրաքանչիւն օրտոսընտ իւրի ինչ, օրտոս պէր արտ-
 րտ ինչ օրտոսընտ պոչալարու 2) ինչիւն ինչ ինչ 3) պէյն-
 ինչին ինչիւն ինչ ինչ 4): Ինչիւն արտ-տոս
 ինչիւն ինչ. պէր Եւրոպայի ինչ ինչ պոչալարու ինչ ինչ
 արտ ինչ ինչ, ինչ ինչ ինչ 5) հալին ինչ ինչ 6) Եւր-
 օրտոս 7) օրտոս ինչ արտ ինչ, արտ-տոս պէր ինչ ինչ ինչ
 արտ, ինչ ինչ պէր ինչ արտ-տոս պէր ինչ ինչ ինչ ինչ
 ինչ արտ ինչ. Եւրոպայի ինչ արտ, ինչ Եւրոպայի արտ :

1) Երբեմն. 2) կողոպտեալ, եջի. 3) կարասի, տոյ. 4) հա-
 նեալ գնել. 5) բարձեալ. 6) հանգարտութիւն, թեան. 7) յու-
 ղարկեալ, յուղարկեցի:

* Լ'նէրեհո-լէի իմ ընդունել-լու-լէ-տն այժ ունէ-ցող անու-ն-նէրը սեռ-ախմն ինքիւր ին-պէն: (Երէս 220):

ի:

Լրախտիքը 1) մոռնալը 2) աստուծոյ ու մարդիկներուն ատելի է: Սրախտիքուններուն արիւն թափելը 3) կռակաշատութեան մութը 4) աշխարհքէս փարատեց 5): Լ'մմէն մոլութիւններու մէջ աներեսութենէ 6) ալ գէշը չիկայ, ինչու որ ամմէն չարեաց պատճառ 7) է: Լ'նասունները մարդուն ծառայելու 8) համար եղան: Լ'ստուած ստեղծեց ծաղիկները մարդիկներուն զբօսանաց 9) ու բժշկութեանը համար: Վրիստոս աշխարհք եկաւ կորսրված ոչխարը 10 բնտուելու համար 11):

Լ'յնէի 1) ունու-լմարը 2) արեւոյ վէ ինսաննէ-մագող-ը շէյ արիւր: Ե'հէրիւրէրէն գոն արեւոյ-սի 3) գո-լ-գէրեհ-լու-լէ գարտն-լու-լէ 4) արեւ-ն-արտն-ն-լու-լէ 5): Լ'եր ին-յլարըն ինչի-արի գէր-վա-լու-լէ-գո-մն 6) ար արեւ-ար-սի-լու-լէ-լու-լէ-լու-լէ սեղ-լու 7) օլուր: Լ'այ-լու-լու-լու ինսան-լու հը-լու-լու-լու 8) (հը-լու-լու-լու ինչ-ն) եր-ար-լու-լու-լու: Լ'ագ-լու-լու ինչ-լու-լու-լու ար-մն սե-ֆու-լու 9) վէ հայ-լու ինչ-ն վուր-լու-լու: Լ'րի-ար-ու-լու օլու-լու-լու գո-լու-լու-լու 10) ար-մու-լու ինչ-ն 11) ար-ն-ն-այ-լու-լու:

1) Լրախտիք, տեաց. 2) անխշատակութիւն, թեան. 3) հեղուք, հեղման. 4) խաւար, աւ. 5) փարատեմ, եցի. 6) լրբութիւն, թեան. 7) ծնող, զի, աւ. 8) սպասարկութիւն, թեան. 9) զբօսանք. նաց. 10) ոչխար, բի, աւ. 11) ի ինչիւր:

Պարտութիւն:

ի:

Շատ իմաստուն ու սուրբ միայնակեաց մը չգտաւ իրեն բնակելու տուն մը: Լ'ն ուրիշ ծեր մ'ալ կար,

որնոր զատ 1) սենեակ մը ունէր, երբոր իմացաւ որ օտար 2) միայնակեացը խուցի մը կարօտ էր, անիկայ սենեակը հրամցուց 3) : Շատերը կուգային անիկայ տեսնելու համար 4) , ու անոր պէտք եղածները 5) առատ 6) կրբերէին : Ընծերը, որնոր տանը տէրն էր սրտին մէջ ռս պահելով անոր վրայ 7) խրկեց իր աչկերտը, ու կրսէ ադ տեղէդ գնաց, տունս ինծի պէտք է, թէ որ ուզելով 8) չես երթար նէ, դաւազանով դուրս կրնեմ գրեզ զօռով 9) : Գնաց աչկերտը ու կրսէ անոր . իմ ծերս իս քեզի խրկեց ու կրսէ որ այսօրս ինչպէս ես . ան ալ կրսէ, ըսես որ ինծի համար աղօթք ընէ, ինչու որ իմ ստամոքսս 10) ծանրացաւ : Ակաւ եղբայրը ու կրսէ, ուրիշ խուց կրբնտուէկոր, ու շուտով կելլէ անկից, բայց կաղաչէ որ շնորհք ընէք 11) մինչև կիրակի օրը :

Չօգ ինչորայ ձէ ազել բահեղին պէրէ սագին օլածագ պէր հանէ պաւլայընճոմ, օ խհալի պոլաւանան ինչէյալըն սյըլճոմ 1) օրասը օլապ ձէ պէլճեյէլէ ղէ էճնապէ 2) բահեղին օրայա իգորիլաւը ճար, ղէնորէ օրասընա պոլայոլըր 3) : Չօգլարը պոլա բահեղի ինչորճեյէ 4) ինչէրլէր իրէ, ձէ ղէնորինէ լապլ օլանը 5) պօլ պօլ 6) ինչէրլէրլէր իրէ : ( ) օրանըն սահեղի ինչէյալըր էնրէյէնորէ հայըճ ճէյորաճ էրէրէր 7) շայըրընը օ բահեղի էօլայըլ պէր : օրաս պանա լապլ պըր, շըգ ինչ օ էէրպէն, էյէր իսորէլէրլէ 8) ինչէճէր օլապան, ճէլպէն 9) շըպըլըլ սէնի պըլարըր էրէրլէր : Շայըրը ինչոր պէր օն, ինչէյալըր ղէնի սան էօլապըր ձէ պէր, ղէ պէոյնն նաւըլ սն. օ պա պէր . պէնի իչն պոլա էլանին, շնորի ղիրէ 10) ալըլըլ լանըլ պըր : Տէօնէր շայըր պ ինչէյալըր ձէ պէր, պալմ օրաս արայօր, օրասան շըգըլ շըգաճագ, լալն ընճոմ էրէր, ղէ ճապըր ինչէննէրէր սապըր էրէննիլ 11) :

1) Բասնճին. 2) օտար, բի. 3) հիւրընկալեմ, եցի. 4) ի տես. 5) պէտք. 6) առատապէս. 7) սրտը ընդ ունիք. 8) կամաւ. 9) ակամայ. 10) ստամոքս, ի աւ. 11) ներեմ, եցի :

* Ռայանուանէրը ան Բային պէս ինչիւր Բնութեան Խա-
նան, որ Բային որ ուժը ունիննէ: (Երեւ 233:)

7:

Քու աշխարհքէ ելելու 1) միտքդ բեր: Առին կողմը
եղած 2) ճամբան զախթ ըրին 3), ինչու որ անտեղաց
էր հրէաստան մանալու ճամբան 4), ու արգելելը զի-
րին էր, ինչու որ նեղ էին, ու երկու հոգի կրնային պա-
հել 5): Հիսուս եգիպտոսէն դառնալէն 6) ետքը նա-
զարէթ բնակեցաւ: Քրիստոս մեղի իր արքայութիւնը
հանգիստ խոստացաւ: Սարգարէները քրիստոսի աշ-
խարհք գալը, ու հեթանոսաց հաւատքի դառնալը 7)
առաջուց գիտցան: Սարտիրոսները աւելի զարմանալի
էին 8) տանջանքներու համբերելով 9), քան թէ հը-
րաշք գործելով 10):

Սէնին արեւելաբան այբլուծադէմը 1) Ֆէրինէ իւլիէր:
Տող Լարաֆընիտաթէ օլան 2) իւլիթի զալլէ Էլիթիւր 3),
չէանթի Էանուարիտանա իւրիճէր Էօլ 4) օլարաֆիտան օլա-
գարշէ Գօմալը Գօլայ ըրը, Գարաթ թի արը օլարադուանիտան
Էթի թէլի Գէ Գօրոյալիւրիւրիւր Էթի 5): Իսա Էֆէնիթիւլ
Տըւրիտան արեւելի-արեւն 6) սօնդըս նազարէլի-թի սագին օլ-
արո: Շրիտարոս թէնիթի ճէնիէլիւրի Գէլիւր Բահալիւրը ձաթ
Էլիթի: Փէյլաթիւրիւր Շրիտարոսան արեւելայա իւլիճէլիւ-
նի, թէ Գոլիւրիւրիւրիւրիւր Էմանա իւլիճէլիւրիւրի 7) Էլիւրի-
Գէն Գէլիւրիւր: Շէլիւրիւր զէթի Լաաճիւր շէթիւրիւրիւր
Էթի 8) Գիտիւրիւր սապը Էլիթիւրիւր 9), նէթի Գոճիւր-
Էլիւրիւրի Էլի 10):

1) Ելք, ելից. 2) լեռնային կողմն, լեռնային կողման. 3) ու-
նիս, կալայ. 4) մուտք, մտից. 5) պահեմ, եցի. 6) ու. 7) դարձ,
ձի. 8) զարմանալի լինել. 9) համբերութիւն, թեան. 10) սրանչ-
լագործութիւն, թեան:

Ս էրէ ծէրին պարսութեան շարանախութեանը:

7:

Երբոր կիրակի օրը եկաւ ու չիզնաց, ան ատեն ծերը
առաւ իր ցուպը ձեռքը, ու կերթար անիկայ հանելու

ու վնասելու 1) : Արսէ անոր աշկերտը, ես առաջ 2) երթամ, որ հոն օտար մարդ մը չըլլայ : Ա շղեց եկաւ աշկերտը ծերին, ու կրսէ, իմ ծերս կուգայ կոր քեզի այցելութիւն ընելու համար 3) : Անիկայ երբոր ծերինն ցուցուցած սէրը լսեց նէ, անոր դիմացը ելաւ 4), ու երեսին վրայ 5) անոր երկրպագութիւն ըրաւ, ու կրսէ : Ղահմէթ չըլլայ 6) (հրամանոցը), ես կուգամ քեզի : Արբոր սահկայ տեսաւ ծերը, գութը շարժեցաւ 7), գաւազանը ձեռքէն նետեց ու զնաց պագաւ անիկա : Արբոր իրենց խուցը դարձան կրսէ ծերը իր աշկերտին, քեզի ըսածներէս անոր բան մը չիզուցեցիր. ան ալ կրսէ, չէ հայր : Ան ատեն ուրախ եղաւ ու կրսէ իր աշկերտին, սակէց ետքը դուն իմ վարպետս ես, ու ես քու աշկերտդ եմ : այսօր դու ես իմ անձիս ազատողը 8), ու նախանձի ակտէն խալըսելուս 9) պատճառը 10) :

Փառար իննիւն իննիւն չըգտայունճա, իննիւնար չըպողջնը ալլայ բահիլի գոթայոս 1) իննիւնարոս : Ա շայրբոր րիւր իննիւնարոս : Կէն իննիւն 2) իննիւնի, օլայոս ինն օրոս սընթաւ ետպանճը րիւր իննիւն օլա : Գ օլայրագ իննիւն ինն րիւր բահիլի : իննիւնարըն սէնն իննիւն 3) իննիւն : Բահիլի իննիւնարըն իննիւնիւնի ճահայրիլի իննիւնճէ օնա գարըջ չըգրող 4) իննիւն գոյոս 5) սէնթի գըլարագ րիւր : Նէ պահիլի 6) (հայրիլի), րիւր սանա իննիւնի : Իննիւնար րիւնն իննիւնճէ իննիւնիլի իննիւն 7) չըպողջ էլինիլի Ֆըրարըն ինն (գարըջ) իննիւնիլի էօօլիլ օնա : Ան իննիլի օրարընն րիւնիլի իննիւնար իննիլի շայրբորըն սէնալ էրիլ, րիւրիլիլիլիլիլի ինն րիւր շէյ սէօլիլիլիլի իննիլի, ճիւղալ իննիլի շայրբոր, եայր : Ան իննիլի իննիլի օլայր րիւր իննիլի շայրբորըն, րիւնթան սօնըն սէն րիւնիլի օնա րիւն սէն իննիլի շայրբորըն, րիւն ինն րիւնիլի իննիլիլի 8), ինն գընգանճըլիլի իննիլիլիլիլիլիլի 9) սէն սէրիլիլի 10) օլարոն :

1) Ա արեւ, եջի. 2) նախ. 3) յայցելութիւն. 4) ընդ առաջ ելանել. 5) յերես անկեալ. 6) մի ինչ աշխատ յինիր. 7) ի գութ խանդազատիլ. 8) փրկիչ. չի. 9) փրկութիւն, թեան. 10) ստիժ, առիթ :

*Ըն ածախանէրը, որս նմանութիւն իմ յարմարութիւն
ինչանալէն, որսին ինքիք իսպէն: (Լրէս 233:)

Ն:

Կապկին 1) դէմքը 2) մարդուն դէմքին նման է: Ըն
բժիշկը գովութեան արժանի է, որն որ յոյսերնիս կրտ-
րած 3) հիւանդի ձեռք կըղարնէ 4) ըսնացնելու: Սշա-
կը իր վարձքին արժանի է: Հարուստ մը կազաչէր ծե-
րերէն մեկուն, որ իր հարկաւորութեանը համար բան մը
խնդրէ, կըսէ ծերը, ես ստըկի 5) կարօտ 6) չեմ,
ձեռքըներս ու անոր գործքը ինծի կօգտեն 7):

Սոյսանան 1) ստարալը 2) ինսանըն յիսվելինէ
պէնյիվը: ( ) Հեթիմէլէն օրնմայա լայըգ որը, յի սոսանան-
նաւ յիսիվիչ 3) հասարայա ել լըրոր 4) որսպէլիվիչ:
Իչիմիճի յիսիվի յիսիվիլինէ լայըգ որը: Օլիվիլին պիլի
եւլըրըրըր ինիլիլայըրորան պիլիլին, յի յիսիվի յիսիվիլը
իլիլին պիլի շիլ յիլիլին, որը օնա ինիլիլայը, պիլիլի մհ-
ճիլի 5) իհարածլըլը 6) եօգ, ելիլիլի վիլ օնան իլիլիլիլի
պանա իլիլիլի 7):

1) կապիկ, պիլի, աւ. 2) կերպարանք, նաց. 3) անյուսա-
ցեալ. 4) յանձն առնուլ. 5) ինչք. ընչից. 6) կարօտ. 7) բաւ-
ական են:

Պատմութիւն:

Պ:

Եսպի հայրը անգամ մը իր զէմպիլը 1) առաւ, երկրա-
գործի մը գնաց, ու կըսէ, ինծի ցորեն տուր: Կըսէ
անոր երկրագործը, ինչպէս իզմէ կուզես ցորեն առնուլ
որ հնձելու ատենը 2) չաչխատեցար. կըսէ անոր ծերը,
որոնք որ չեն հնձեր նէ, հիչ ցորեն չե՛ն մի առներ՞, կը-
սէ անոր մշակը, չէ. ու այնպէս անտեղէն գնաց 3):
Լըրայրները, որոնք որ անոր հեան էին, ոտքը ինկան
ու կըսեն, հայր, ատ ի՞նչ բան էր ըրածդ 4). կըսէ
անոնց, եղբարք՝ ձեզի օրինակի համար ըրի, ինչու որ ուլ

1) Ընդարժ հաստատիլ. 2) անշուշտ, 3) անպակաս. 4) աներկիւշ. 5) անխոտոր ճանապարհորդիլ. 6) յանիրաւի ինչ:

Պատմութիւն :

ի :

Նայր մը իր աշկերտներուն կը պատմէր, որ տեղմը 1) երթալով աղքատ մարդ մը տեսաւ, որնոր քուրձ 2) մը ունէր, անոր կէսը իր տակը կը բռէր 3), ու կիսովը ինքը զինքը կը ծածկէր 4): Բայց շատ պաղ ձմեռ ատեն ըլլալէն 5) ցուրտէն կը դողար 6) ու ինքը զինքը կը մխիթարէր ու կը սէր: Իմ աստուածս ու թագաւորս քեզմէ կը զոհանամ, քանի հարուստներ բանտի մէջ թօմբուխը դրած 7) են, իսկ ես մեղաւոր ըլլալով թագաւորի պէս անոյշ կը քնանամ 8), ձեռքս ու ոտքս կերկրնցընեմ 9) ինչպէս որ կուղեմ նէ, համարձակ 10) կը քայլեմ ուր որ ուզեմ նէ: Աշկերտները ասի լսելով, շատ շահեղաւամիկնուն ալ:

Փեռերէլէրն ուրիշ շայքաւարնս նազը երէր իրի, ինչ ուրի մահալի 1) ուրի Փոգարե ինչ իւրիւն, ինչ ուրի հարարը 2) ձորարը, երբունը լիւնս ուրբագըր արը 3), ձէ երբունընս ինչիւնի երբիւր իրի 4): Պատեհոս լոգ արիւ ձագըն օլոս 5) սօլագարն լիլիւրեր իրի 7), ձէ ինչիւնի լիւնիւրս երիւղ արիւ իրի: Երբ երբիւն սանս եւ րապուի ձէ գարիշահը, նէ գարար հաթիսար, լոսրոգաւարս մահալի 7) օլոս ձորիլիւնս ինչիւնիւր ձոր, ձէ լոգին ուրի ինչահար օլոս լոս գարիշահ ինչիւն լիւնիւրս սոգարս օլոս 6), ելի ձէ սոսղընս սանս ինչիւրիւն օլոս արիւ 9), ձէ ներիւն ինչիւրիւն սերիւս 10) ինչիւրիւն: Երբարարը ունս ինչիւրիւ, ճիւնիւնիւր ուրիւր Փայարս օլոս:

1) Ուրիք. 2) քուրձ, քրձոյ. 3) արկանեմ. 4) ծածկեմ, եցի. 5) վասն սաստկութեան ձմեռայնոյն. 6) սարսաղեալ գողալ. 7) ի կոծեղս պնդիլ. 8) քաղցր ի քուն լինիլ. 9) մկնեմ, եցի. 10) համարձակ:

Բ Ն Ա Գ Ի Ի Ր Ք

Ն Ա Խ Կ Ի Ե Գ Ե Ա Լ Ռ Ե Ս Կ Ե Կ Ե Ն
Ե Ի

Տ Ա Ճ Կ Ա Կ Ա Ն Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ա Յ

Գ Լ Ո Ի Խ Ե

ն :

Եթէ դու կամիս, կամիմ և ես : Արպէս ես արարի, և դուք առնիջիք : Հաւատացին և նորա, որպէս և մեր հաւատացաք : Եկեսցուք և մեր զինի քո : Կամք և մեր ընդ քեզ : Եր ընդ իս և եղբայր իմ :

ք :

Հուրն շիջաւ : Տունն կործանեցաւ : Գուռն ինքնին բացաւ : Աղվաղակի փակեցան դրունքն : Բազում նաք ընկղմեցան : Հանդերձք մեր պատառեցան : Աղբն ոչ կարէ տեսանել : Կաղն ոչ կարէ գնալ : Ծղլն ոչ կարէ բարուք ուսանիլ : Քաղաք ոչ կարէ թագշել : Եթէ հսկեսցէ տանուտէրն, գողք ոչ կարեն գողանալ :

դ :

Յետ երկից աւուրց սպառեցաւ կերակուրն մեր : Պետրոս նստէր ընդ սպասաւորսն, և ջեռնոյրառ լուսովն : Եւուրք իմ որպէս հովանի անցին : Եղբայր իմ ոչ խօսի ընդ իս : Եին երկոքին որգիք նորա ընդ նմա : Եղբայր իմ նստէր առ դրան : Սարիամ կայր առ խաչին :

դ :

Հայր և մայր նորա մեռեալ էին : Յետ երկից ամաց եկին հայր և եղբայր նորա : Յետ սակաւու միոյ քոյր իմ,

մայր իմ, և կրտսեր եղբայր իմ հիւանդացան : Յետ
բազում ժամանակաց մայր իմ և քոյր իմ բժշկեցան :
Զիւն և սառն 'ի հասանել ջերմութեան հալին :

Ե :

Եթէ կարող ես գնալ՝ առ սակաւ սակաւ գնասցուք ես
և դու : Եւ և եղբայր իմ փոքր ինչ գժտեցաք ընդ մի-
մեանս : Եւ և հայր իմ շրջէաք ընդ եզր ծովուն : Սա-
ղիւն դու և որդիք քո եկեսցիք : Ղու և եղբայր քո ար-
ժանի էք մահու : Ղու և այրն այն էիք 'ի միասին :

Զ :

Հիւանդացայ, և բժշկաց իմացեալ եկին առ 'ի տեսա-
նել զիս : Ընցեալ մանկան եղև ուսումնասէր : Տեսեալ
մովսեսի զՏրեշտակն՝ զարմացաւ յոյժ : Եւ նոցա ելեալ
'ի քաղաքէն փախեան : 'Ի ծագել արևու փախձանեցաւ :
'Ի մեռանել մարդոյ՝ հոգին ընդ նմա ոչ մեռանի : Փո-
խեցայ ես 'ի փոխիլ հանդերձին : Օ ինչ արարից, զի
յոյժ կարճամտիմ յուսանել իմում : 'Ի ծագել արեգա-
կան գազանք երթան յորջս իւրեանց :

Է :

Ոչինչ կերեալ է իմ յեօթնեկիս յայսմիկ : Մարդ բնաւ
ոչ է իմ տեսեալ : 'Ի ծննդենէ մինչև ցայսօր չիք իմ
բնաւ ուսեալ : Ոչինչ բարի գործեալ է իմ բնաւ :
'Ի մտի եղեալ էր իմ երթալ աստի : Օ ինչ գործ գոր-
ծեալ է քո : Եթէ արժանի մահու ինչ գործեալ իցէ
գորա՝ մեռցի : Ս'ինչև էր փիլիպպոսի կոչեցեալ, տեսի
զքեզ 'իներքոյ թղենւոյն : Ս'ինչև հաւու խօսեալ իցէ,
ուրասցիս զիս : Ս'ինչև 'ի քուն մտեալ էր նոցա, ել
'ի տանիս :

Ը :

Պարտ է ինձ և զհոռովմ տեսանել : Պարտ է քեզ սիրել
զաստուած : Հարկ է նմա հնազանդ լինել : Ս'եզ ոչ է

արժան անհնազանդ ընեւ ծերոց: Ոչ է ձեզ արժան
թողուլ զիս առանձին:

Գ Լ Ո Ի Խ Բ.

ն:

Աստուած է տէր երկնի և երկրի: Որդի թագաւորին
մեռաւ: Ծագումն արեգական ուրախ առնէ զմարդ:
Լոյն է տերև խնձորենւոյն: Թուչունք երկնից բնակին
ընդ հովանեաւ ծառոց: Լըբբեմն ապականութիւն օդոյ
պատճառ է ժանտախտի: Եամանակ մահկանացուաց
սուղ է:

ք:

Լհաւոր է ձայն որոտման: Գերեզմանն է տեղի սգոյ:
Լհեղ է օր դատաստանին: Ոչ տեսի զերեսս մարդոյ
բաց 'ի քէն: Լնտանելի է ժահահոտութիւն դիոյ: Լըբ
վաճառական ականջ պատուականաց:

Գ Լ Ո Ի Խ Գ.

ն:

Արմին մեր հանդերձի պէտս ունի: Հօր և մօր իմոյ
ոչ պատմեցի, և ահա քեզ պատմիցեմ: Հնազանդ
լերուք ծնողաց ձերոց: Տուր ինձ հրաման: Հրամայեաց
նոցա երթալ: Լըրեցաւ նմա հրեշտակ: Տէրն ետ ծա-
ռայից իւրոց: Կեղութեան համբերեցէք:

ք:

Լուր որդեակ խրատու հօր քո: Հնազանդ լեր պա-
տուիրանաց վարդապետին քո: Յիսուս սաստեաց այեաց
ծովու, և հնազանդ եղեն հրամանաց նորա:

դ:

Գնաց եղբայր իմ ընդ նոսա յեկեղեցին: Լջին նոքա 'ի
ծովեղրն, և մտեալ 'ի նաւ եկին 'ի կղզի մի: Լկ ընդ

իս 'ի տուն, և հաց կեր: Վողն մտանէ 'ի տուն առ 'ի գողանալ: Կաթիլ մի գինւոյ ոչ եմուտ 'ի բերան իմ: Սարգ հայի յերեսս, և աստուած հայի 'ի սիրտն:

ի:

Ընդ երեկս մտաք 'ի տուն առն այնորիկ: Ոչ ետ նմա թոյլ երթալ 'ի տուն հօր իւրոյ: Լկն 'ի տուն հօր իմոյ, և ողջն տուեալ նոցա բազմեցաւ: Իբրև եհաս 'ի դուռն եկեղեցւոյն, ժողովուրդն ել ընդ առաջ նորա: Խու նարհքն մտանեն յարքայութիւն երկնից:

ե:

Իբրև եկին առ իս եղբարքն իմ պատմեցի նոցա: Ըն ձուկ յոյժ ունիմ 'ի բազում ամաց գալ առ ձեզ: Ես եկի առ ձեզ, եկայք և դուք առ իս:

Պ Լ Ո Ի Խ Պ

ւ:

Ոչ հովիւք արածեն զխաշինս: Ոչ ես տեսի զքեզ: Ոչ հրծիգ արար զբաղաբս մեր: Ոչ նա կուտաց զիս: Ոչ նա առաքեաց զքեզ: Ոչ փորձէ աստուած զսիրելիս իւր: Տեսանեն զայրն զայն: Կարիցես թուել զաստեղս: Շ'անաչէք դուք զեղբայր իմ զպօղոս, ողջ իցէ: Որ արար զայս: Կու գողացար զանօթս զայսոսիկ:

ի:

Բացին զգրունս քաղաքին: Սէգ ծածկէ զճառագայթս արեգական: Ով կարէ թուել զաւաղ ծովու, զլիթս անձրեաց, և զաստեղս երկնից: Ոչ որ ճանաչէ զսիրտ մարդոյ: Որդեակ մի մերժեր զխրատ հօր և մօր քո:

ի:

Յոյց մեզ զտուն քո. Հատո ինձ զպարտս քո: Չայգին իմ տաց այլոց մշակաց: Վրիստոս յայտնեաց զանձն իւր աշակերտաց: Պատմեաց նոցա զամենայն ինչ կարգաւ:

Գ Գ :

Լսառ զցուպն 'ի ձեռն, և զնաց 'ի քաղաքն : Համբարձ զձեռս իւր յերկինս : Այլ առաքեցից զքեզ յեգիպտոս : Ճորժամ զարգացաւ մանուկն, ետ զնա 'ի դպրոց :

Ե :

Լգ բարձ ընդ գլխովն : Օգեցեալ էր հանդերձս նորս : Ըզիր կօշիկ յոսս քո : Ընդ քեզ հաց սակաւ, և ջուր ամանով : Հաց ոչ եկեր, և ջուր ոչ էարբ : Ապեցին 'ի պարանոց նորա վէմ մի մեծ, և արկին 'ի ծով : Որչափ սքանչելիս արար աստուած 'ի ձեռս առաքելոց : Լըրկիրս ոչ կարէ պտուղ բերել առանց սերման և ջրոյ : Լթէ քաղցեալ է թշնամին քո՝ հաց տուր նմա, և եթէ ծարաւի է ջուր տուր նմա :

Զ :

Ըստուած զմարդն յայնպիսի պատիւ եհան, մինչև պարգևել նմա զանձնիշխանութիւն, և խրատ ևս տայ և յօժարեցուցանէ անսալ հրամանաց իւրոց, բայց զկամակար իշխանութիւնն ոչ հանէ 'ի նմանէ, և կարող է անսալ և շանսալ հրամանացն, և ըստ գործոցն զվարձս իւր ընդունի :

Այր ոմն յաղթել իւրում բնաւ ոչ խնդրեաց յաստուծոյ զլոյս աչաց իւրոց, այլ միայն խնդրեաց զհամբերութիւն :

Գ Լ Ո Ի Խ Ե :

Է :

Ըբազում նեխութենէ որդունք գոյանան : Այ և տուն իւր ապրեցաւ 'ի ջրհեղեղէն : Հատախօս լինելով ոչ զերծցիս 'իմեղաց : Աէք ջրուի 'ի ճառագայթից արեգական : Ոչ ել բան սուտ երբէք 'ի բերանոյ իմմէ : Անվսէս ազատեաց զխրայէլ յեգիպտոսէ : Ճաշակեցի սա-

կաւ մի 'ի մեղուէս յայսմանէ : Ըստուած փրկեաց զիս
յամենայն վտանգից : Լուսին զլոյս իւր առնու յարե-
գակնէ :

բ :

Յորժամ զարթիցես 'ի քնոյ, նախ քան զամենայն փա-
ռաւորեսցէ բերան քո զաստուած : Լթէ առնուցուս
ջուր 'ի ծովէ՝ ոչինչ երևի պակասութիւն 'ի նմա :
Երկիցուք ոչ սոսկ 'ի տանջանաց գեհնոյն, այլ մանա-
ւանդ 'ի զրկելոյն 'ի տեսութենէն աստուծոյ : Արհատու-
ցանէ չար փոխանակ բարւոյ, չար 'ի տանէ նորա մի պա-
կասեցի : Արջիւնք հանեն զհասոն ցորենոյ յորջէ անտի,
և ցամաքեցուցանեն : Ընասունքն ոչ կարեն ընտրել
զբարին 'ի չարէն խորհրդիւ :

ւ :

Գարուն զարգարէ զերկիր խոտովք և ծաղկամբ : Ես
իմով ձեռամբ գրեցի առ քեզ : Ար սիրէ զարծաթ, ոչ
յագեսցի արծաթով : Չուանօք կապեցին զձեռս նորա :
Նախանձու բանսարկուին եմուտ մահ յաշխարհ : Ոչ
յագեսցի ակն տեսանելով, և ոչ լցցի ունկն լսելով : Մի
խնայեր խրատել զտղոյ, զի եթէ հարկանես զնա գա-
ւազանաւ, ոչ մեռանի : Չափաւոր կերակրովք շտտանալ
երկարէ զկեանս :

բ :

Եր ոմն հարեալ խոցեցաւ յեղբօրէ իւրմէ, և կալեալ
ձեռօքն զխոցն իւր, զի մի հոսեսցի արիւնն գնաց խընդ-
րել թողութիւն 'ի խոցողէն իւրմէ :

Արպէս մրջիւնն համբերութեամբ 'ի գլուխ հանէ
զգործ իւր, նոյնպէս և դու զոր ինչ սկսանիս, մի ձանձ-
րութեամբ թողուցուս :

ւ :

Սուրբքն միշտ ուրախանան ընդ հրեշտակս 'ի յերկինս :
Այլէն սպան զեղբայր իւր 'ի դաշտի : Թափուցեալ էին

'ի լերինս ընդ այլ քրիստոնեայս : 'Ի հնդիկս ոչ դք երբէք սպիտակ ծնաւ : Աղէովպաս ետես զյիսուս 'ի ճանապարհի : Սարկոս 'ի հռոմմ գրեաց զաւետարանն : Աղօթէր 'ի խցի իւրում : Աթէ մեռանիցիմ ես՝ թաղեսջիք զիս յայսմ գերեզմանի : Թագուցանէ վատ զձեռս իւր 'ի ծոց, և 'ի բերան իւր դանդաղի տանիլ :

բ :

Այր ոմն եգիտ փայտ անկեալ 'ի ճանապարհի, և երբեր 'ի տուն : Ասէ ցնա մայրն . թէև 'ի հողմոց խորտակեալ գտեր, դիցես 'ի տեղի իւր : Առ նա տարեալ եդ, ուստի առեալն էր :

Արազոցն այլ և այլ պատճառք են : Արբեմն զոր ինչ դք ցերեկ խորհիցի 'ի մտի իւրում, զնոյն 'ի քուն տեսանէ յերազի : Արբեմն ևս զոր ինչ բնաւ չիցէ ածեալ զմտաւ, զնոյն տեսանէ յերազի :

Գ Լ Ո Ի Խ Ս Օ :

ա :

Ս 'ի խօսիր չար զեղբօրէ քումմէ : Արծեցի թէ զեղբօրէ քումմէ ասացեր : Օ 'ի հարցանես զանուանէ իմմէ : Առայ զումանց, եթէ գործ ինչ ոչ գործեն, այլ հետաքրքիր շրջին : Աստուած վկայեաց զարդարութենէ աբելի : Այր բարի ոչ երբէք խորհի չար զումեքէ : Օ փառաց ինչ ոչ հոգային սուրբքն :

բ :

Ախեսցին զնա զփայտէ : Աալեալ զձեռանն իմմէ եմոյծ զիս 'ի տուն : Աալեալ զհերաց նորա քարչէր ընդ զառ 'ի վայր լերինն : Բուռն եհար զհանդերձէ նորա զնորոյ, և պատառեաց : Աթէ յառնէր 'ի վերայ իմ առիւծ՝ ունէի զփողից նորա, և սպանանէի : Վոհացիր միշտ զասուածոյ :

7 :

Եթէ լուեալ իցէ քո զումէքէ, եթէ խօսեցաւ զքէն չար, և գայցէ նա առ քեզ, մի ցուցաներ նմա, եթէ լուեալ իցէ քո զայն բան, և մի տեսցէ տխրեալ զերեսս քո, այլ ընկալ զնա ուրախութեամբ. և յայնժամ ընդունելի լիցին աղօթք քո առ աստուած :

ւ :

Օհասարակ գիշերաւ եմուտ 'ի քաղաքն : Հանկարծակի զմիջաւուրբ մթացան երկինք : Օինն ժամուն եկն 'ի տուն : Օայնու ժամանակաւ ներոն յարոյց հալածանս : Հրէսյք շուրջ եղեն զնովու և ասեն, մինչև յերբ թափես զողիս մեր : Պատեցին թշնամիք զքաղաքաւն պատնէշ : Լուսին շուրջ զաշխարհաւս գայ : Ընկեալ զպարանոցաւ պողոսի համբուրէին զնա :

բ :

Ըռեալ ձորձս արկաւ զիւրեաւ : Ըրկին զնովու քղամիթ կարմիր : Ըդամ էանց զպատուիրանաւն աստուծոյ : Ոչ դք իշխէ անցանել զբանիւ թագաւորին : Ըլք անօրէնք անցանեն զերգմամբ : Օիծաղին զինև թշնամիք իմ :

ւ :

Սի սիրեր զգատարկութիւն և զփափկութիւն զպատճառս ամենայն վնասակար ախտից : Ըմի ամի գետն նեղոս ոռոգէ զերկիրն եգիպտոսի : Հիսուս մնաց յեգիպտոս մինչև 'ի վախճան հերովդիարքայի : Եցաւ բանն եսայեայ մարգարէի : Ողջն տաջլք պետրոսի և պողոսի բարեկամաց իմոց : Հրէսյք մատնեցին զյիսուս պիղատոսի դատաւորին : Հանձն առնեմ ձեզ զեղբայր իմ զգրիգոր : Վարձաւ 'ի հուովմ քաղաքէ, և եկն 'ի տուն հօր իմոյ :

ի :

Աստահարքն մեր 'ի վերայ մեծաց տրտմութեանց կրե-
լոց, վշտացան և այնու, զի կայէն անդրանիկն, սպան
զեղբայր իւր զկրտսեր :

Դաւիթ արքայ տիրեալ եփրատ գետոյ, վանեաց
զգօրս ադրատաղարայ արքային, և յաւարէ անտի ազգացն
պարտելոց պատրաստեաց ոսկի և արծաթ բազում յոյժ
սողովմանի որդւոյ իւրում :

Գ Լ Ո Ի Խ Լ :

ա :

Որդի մի էր նորա պետրոս անուն : Օ ինչ յանցանք են
իմ : Են իմ եղբարք Հինգ : Որ ինչ իմ է, ամենայն քո
է, և որինչ քո է, այն իմ է : Եւրք երկու էին 'ի քա-
ղաքի միում, մին մեծատուն, և միւսն աղքատ : Ան-
ծատանն էին հօտք բազում յոյժ, և աղքատին և ոչինչ :

ի :

Եւրք երկու բնակէին 'ի միասին բազում ժամանակս, և
ոչ երբէք կազեալ էին ընդ միմեանս : Ի միում աւուր
ասէ մին ցմիւսն, արասցուք և մէք կոխ ընդ միմեանս :
Իսկ նա ասէ ցնա, ոչ գիտեմ թէ որպէս լինիցին կոխք :
Եւ նա ասէ, ահա ես գնեմ աղիւս 'ի միջի, և ասեմ
թէ իմ է, և դու ասացես թէ ոչ այլ իմ է, և յայս-
մանէ սկսանի կոխ : Իբրև զայս ասաց, առեալ զաղիւսն
եղ 'ի միջի, և ասէ մին այս իմ է, իսկ երկրորդն ասէ
բարկութեամբ, ոչ այլ իմ է . և միւսն հեղութեամբ
ասէ, եթէ քո է սու և գնա աստի :

Գ Լ Ո Ի Խ Ը.

ւն :

Լ մաստասէրք փոքր աշխարհ ասացին զմարդ : Ձիթենի յունարէն էլէա կոչի : Ալ կոչեցին զանուն նորա Յովհաննէս : Օմարմին կարօտ ասացին իմաստունք բժշկի, որպէս և հոգին կարօտ ստեղծաւ խրատու : Լ՝ՈՐ շնայլ զբարւոյր մատակարարութիւնն պնդութիւն կարծէ :

Ի մտանել արեգական առաւել պայծառացեալ տեսանեմք զլոյս լուսնի : Իբրև մտանէք 'ի գիւղն, գտանէք յաւանակ մի կապեալ :

լն :

Մարթ էր զայդ իւղդ վաճառել երեք հարիւր դահեկանի : Արկերիւր դահեկանի հաց չէ նոցա բաւական : Ո՛չ դահեկանի միջ սակ արկեր ընդ իս : Վնեաց զնա իննսուն դահեկանի :

լո :

Լր ամաց մետասանից : Արկոտասան ամաց եմ ես : Տեւսի մանուկ մի ամաց երկոտասանից : Յորժամ էր ամաց հնգետասանից մեռաւ հայր նորա : Պօղոս էր յայնժամ ամաց վեշտասանից : Լ՝ր ամաց քսան և հնգից : Լ՝մաց երեսնից էր դաւիթ 'ի թագաւորել իւրում : Մովսէս էր ամաց հարիւր և քսանից 'ի վախճանել իւրում : Սողոմոն նստաւ յաթոռ դաւիթի հօր իւրոյ՝ ամաց երկոտասանից :

լո :

Թագեան զերիս աւուրս : Ըրար հարսանիս զեօթն օր : Աղև սով զերիս ամս : Ընդ նստաւ զամիսս վեց : Ըրկին զևս 'ի բանտ զաւուրս հնգետասան : Օջրն որջոյն կազեն : Ո՛չ խօսեցաւ ընդ որդւոյ իւրում զամս բաղումս : Թագեան զեօթն օր 'ի տան պառաւ կնոջ միոյ : Աէր

կերեալ հաց, և ոչ արբեալ ջուր զերիս տիւս և զերիս
զիշերս: Վուք կացջիք առ դրան քաղաքիս զգիշերս զայս:

Ե:

Աղաք օր մի առ նոսա: Աացաք անդ աւուրս եօթն:
Աղև անդ ընդ եղբարս իւր աւուրս ինչ: Ագաւ առ նմա
այն օր:

Զ:

Ամենայն ոք զիւրաւ կրթի 'ի մանկութեան: Մ ծերու-
թեան իւրում վատեցան աչք նորա: Տաւուրս արտա-
շեսի արքայի ոչ գոյր երկիր անգործ յաշխարհիս հայոց:
Մ գարնանային և յաշնանային եղանակս ընդ առաւօտս
և ընդ երեկս մեզք յաճախեն: Մ ձմեռայնի կարծին
աւուրք, և յամարայնի երկարին: Տաշնայնի թօթափին
տերեք ծառոց: Մ գարնանային եղանակի բարեխառն
անձրևօք երկիր դալարի: Տամենայն օր, յամենայն շա-
բաթու, յամենայն ամսոջ, յամենայն ամի քննեալ ըզ-
քեզ, եթէ զոր առաքինութիւն ուղղեցեր: Աչ է ար-
ժան հրէից գործել 'ի շարաթու:

Է:

Աշակ ոմն երկրագործ մեծատուն յոյժ, ցանկացեալ ու-
սուցանել որդւոց իւրոց զարհեստ իւր ասէր ցնոսա: Ար-
դեակք իմ՝ գիտէք թէ որպէս հարստացայ ես, և դուք
եթէ լուիցէք ինձ՝ հարստանայք յոյժ: Աչ նոքա ասեն
ցնա, աղաչեմք զքեզ հայր, զի ուսուցես մեզ: Իսկ
նա հնարս հնարէր, զի մի հեղգասցին. և ասէ ցնոսա.
Է օր ինչ յամին որդեակք, և եթէ ոք հանգիպիցի յա-
ւուր յայնմիկ 'ի գործս՝ հարստացի յոյժ: Աս 'ի ծե-
րութենէ տարտամեալ մոռացայ զպատկեր աւուրն եթէ
որ իցէ. այլ դուք մի հեղգասցիք. զամն ողջոյն գործես-
ջիք, զի մի դուցէ օրն այն օրհնեալ զանց արասցէ
զձեօք, և ոչ գաջիք 'ի գործս, և ընդունայն լիցին վիշտք
և ջանք ձեր ամին ողջոյն:

ն :

Լւորգական ծագէ զճառագայթս իւր ընդ ամենայն աշխարհ : Լւետարանն քարոզեցաւ 'ի ձեռն առաքելոցն ընդ ամենայն տեղիս : Յաւուրս արդատայ արքայի շինեցան եկեղեցիք ընդ ամենայն կողմանս աշխարհին հայոց : Պատմէր անուն քաջութեան նորա ընդ ամենայն կողմանս գաւառին :

բ :

Ելին ընդ դուռն քաղաքին : Ընդ ո՞ր ճանապարհ գնաց : Որ կամի անցանել ընդ ծով նաւու պէտս ունի : Ոչ իմ լիցի, և ոչ նորա . կտրեցէք ընդ մէջ : Եջ գաւիթ ընդ պատուհանն, և փախեաւ և ապրեցաւ : Եջոյց մեզ ճանապարհ և ասէ, գնացէք ընդ պողատայս, և մի խոտորիջիք մի յաջ և մի յահեակ : Մինչդեռ ելանէին ընդ զառ 'ի վեր քաղաքին, տեսին զոմանս, որք գային հանել ջուր :

գ :

Լստուած կանխաւ գիտէ զամենայն մնասս, այլ կանխագիտութիւն նորա չէ պատճառ չարեաց : Արպէս յորժամ տեսանիցէ որ զընկեր իւր ընդ լպիրժ տեղիս գնացեալ, և ասիցէ՝ թէ գլորելոց է, նա ոչ եղև պատճառ գլորման ընկերին : Ամ եթէ տեսանիցէ որ զընկերն ընդ աւազակուտ տեղիս դիմեալ, և ասիցէ՝ թէ եղևն գտանէ, նա ինչ իցէ պատճառք մնասուն : Եւ թէ որչափ մնասս արգելու աստուած 'ի մարդկանէ, այն ոչ ամենեցուն յայտնի է :

դ :

Ուրախանան հրեշտակք 'ի յերկինս ընդ ճգնութիւն սրբոց մարտիրոսաց : Էթանոպ հրաշացան ընդ համբերութիւն քրիստոնէից : Օարմանալ պարտ է ընդ խորին

խմաստութիւն աստուծոյ: Քարիք ոչ նախանձին ընդ յառաջագիմութիւն ընկերաց իւրեանց, ոյլ մանաւանդ խնդան և ուրախանան, և զբարիս նոցա անձանց համարին:

է:

Աւազակք մտին գիշերի 'ի տուն ծերոյ ումեմն կողոպտել զխուց նորա, և առեալ զամենայն գնացին, և մնաց մի բրիչ միայն: Այս զայն ծերն 'ի ձեռս իւր, և ընթանայր զկնի նոցա, ձայնէր ուժգին և ասէր, տաջիք և զայս ընդ ձեզ, զի մնաց սա 'ի սենեկի իմում: Օգրմացեալ աւազակաց ընդ անյիշաչարութիւն նորա, զարձուցին զամենայն ինչս նորա 'ի սենեակ նորա:

Գ Լ Ո Ի Խ Ժ:

ւ:

Օհնչ քաղցրագոյն քան զմեղը: Այրարատ բարձր է քան զամենայն լեռինս: Չիք այր իմաստնագոյն քան զքեզ: Հին գինի քան զնորն քաղցրագոյն է: Սեճ էր յովհաննէս քան զամենայն մարգարէս: Գառն է քան զթոյն օձի: Ասիա ընդարձակագոյն է քան զԵրոպիա: Ոսկին ծանր է քան զամենայն մետաղս: Ուղտն փոքրագոյն է քան զփիղ: Օհնչ հզօրագոյն քան զառիճ:

բ:

Այր ոմն եհարց ցմանուկ մի փոքր, և ասէ ցնա, բարւո՞ք է լռել՝ թէ խօսիլ: Պատասխանի և տ մանուկն և ասէ, եթէ անօգուտ են բանքն՝ թողացո՞ղնոսս. իսկ եթէ օգտակարք են, խօսեալ փոքր մի: Այլ թէպէտև բարւոք իցեն բանքն՝ մի երկարեր զխօսս, քանզի լռելն լուսագոյն է քան զբարի խօսս:

գ:

Սինչ միայն իցես մի դներ սեղան վասն կերակրոց յառաջ քան զժամն, և մի ասասցես բան ինչ յառաջ քան

զհարցանելն, և մինչ հարցանեն, տուր պատասխանի վայելուչ բանիւ, և 'ի վեր քան զամենայն զգոյշ լեր, զի մի իրբև զիմաստուն որ մեծարանեսցես յայն ինչ, զոր բարւոր ոչ գիտես:

Դ:

Ար բարիս առնէ թշնամեաց իւրոց, մեծաց վարձուց լինի արժանի: Արկչոտք ոմանք 'ի փոքունց վշտաց լրեալ լուծանին: Աթէ յաղթեսցուք թշնամեաց մերոց՝ մեծաւ խնդութի գառնամք 'ի քաղաքս մեր: Տիկիին ստրայ եկն յերուսաղէմ զօրու ծանու: Աշան սրբոյ խաչին հալածէ զգևս:

Ե:

Այր ոմն ևհարց զտուրք Ճդնաւոր ոմն և ասէ, զի՞նչ աւրարից, զի եթէ փոքր ինչ աշխատիմ, սիրտ իմ լուծանի և թուլանայ: Ասէ ցնա ծերն, եթէ կամիս յաղթել բնութեան քո՝ կալ քեզ օրինակ զտուրքսն, զի ապաւինեալք 'ի յոյս մեծի ողորմութեանն աստուծոյ. ամենայն գծնդակ փորձութեանց համբերեցին, և աստուած յետոյ մեծացոյց զնոսս: Արդ՝ պարտիմք և մէք գործոց նոցա նմանող լինել: Ասն այնորիկ գրեցան չարակրութիւնք նոցա, զի և մէք ընթերցցուք, և ուսցուք տանել մերոց փոքունց վշտայ:

Զ:

Աչ որ 'ի նոցանէ համարձակեցաւ խօսել ընդ իս: Աչ որ 'ի մարդկանէ կարէ ուսանել ինչ անաշխատ: 'Ի մարդկանէ ոչ զոր տեսի անդ: Այի ոմն 'ի ծերոց մտեալ յեկեղեցին կայր յաղօթս: Ոմն 'ի ձէնջ մատնելոց է զիս: Ոմն 'ի զինուորաց տիգաւ խոցեաց զկողս քրիստոսի: Ոմանք 'ի ձէնջ ոչ հաւատան: Բազումք 'ի կռապաշտից հաւատացին: Այլ որ 'ի փարթամաց զաստի կենցաղս անհոգութեամբ անցոյց: Աէսք 'ի կենդանեաց 'ի պէտս մարդկան արարան, որպէս արջաւ և ուխար:

Է:

Ոմն 'ի ճգնաւորաց եհարց ցհայրն պամբոյ և ասէ, ընդէր դէք ոչ տան մեզ թոյլ գործել զբարին. ասէ ցնա ծերն, մի ասասցես զսյդ. ապա թէ ոչ սուտ առնես զաստուած. մանաւանդ ասա, ևս ոչ կամիմ առնել զբարին, կամ ողորմութիւնս առնել, զի մահն քրիստոսի խորտակեաց զամենայն զօրութիւնս թշնամեաց մերոց:

Ը:

Սի ինչ համարիր զանձնդ, և ուր և կեցցես հանգիստ գացես: Սողովեցէք զկոտորսդ, զի մի ինչ կորիցէ: Աթէ հարցանէ որ ինչ զքեզ՝ վայելուչ բանիւ տուր պատասխանի: Աթէ աղքատաց տացես ինչ՝ մի հոգացցին միտք քո, եթէ շատ ետու: Աթէ որ չարիս ասասցէ զքէն՝ մի կագեր ընդ նմա: Ոչինչ ունիմ, և զամենայն ինչ ունիմ: Ոչինչ բերաք յաշխարհ, և ոչ տանիլ ինչ կարող եմք: Մհաւասիկ ես երթամ յերուսաղէմ, և որ ինչ ընդ իս անց անցանելոց իցէ չգիտեմ: Օոր ինչ և ասիցէ ձեզ, արասջիք: Օոր ինչ առնելոց ես, արա վաղվազակի:

Թ:

Օկնի աւուրց ինչ վախճանեցաւ: Աթէ աւուրս ինչ աշխատի որ, և ապա դադարի՝ նա ոչ կարէ ուսանիլ զքերականութիւն: Բնակէին սակաւ ինչ հեռի 'ի միմեանց: Պատրաստեցէք մեզ սակաւ ինչ կերակուրս: Սակաւ ինչ հուր զորպիսի անտառս հրդեհէ: Որ բարւոք միտ դնէ, և սյլ ինչ բազում կարէ իմանալ: Ճգնաւոր ոմն ունէր զայս սքանչելի կարգս. զի եթէ որ ինդրէր ինչ 'ի նմանէ, ինքն ոչ յառնէր և տայր, սյլ ասէր, երթեալ առցես որչափ և պիտոյ իցէ քեզ. և եթէ որ բերէր ինչ՝ ասէր, որգեակ՝ դիր անդր 'ի տեղւոջ իւրում:

ն :

Յաւուրց անտի բորովամայ որդւոյ սողովմնի բաժանեցաւ թագաւորութիւնն հրէից յերկուս : Հոսէր արիւնն 'ի վիրաց անտի, և ընդր զժոց կառաց : Յարեան նորա 'ի քաղաքէ անտի, և եկին յեգիպոսս առ փարաւոն արքայ : Տուբիա և հրեշտակն ուղեկից նստան առ ավամբ գետոյն : Իբրև էջ տուբիա լուանալ յեզր գետոյն, վազեաց ձուկն մի 'ի գետոյ անտի, և կամիր կլանել զնա : Լըտեսք առարեալք 'ի մովսիսէ զանգիտացուցին զսիրտս եղբարց իւրեանց, և սատակեցան յանապատի անդ : Թէպէտև բազում ինչ ծածկեսցի յաշխարհի աստ, սակայն ոչ 'ի ծածուկ ինչ է յաստուծոյ :

Թ :

Ար համբերեսցէ իսպառ նա կեցցէ : Ար ողորմի աղքատաց ոչ կարօտացցի, իսկ որ դարձուցանէ զակն իւր 'ի նոցանէ, 'ի բազում կարօտութեան եղիցի : Ար անարգէ զտնանկն մեղանչէ, որ ողորմի աղքատի երանելի է : Իւր նակեցաւ 'ի քաղաքին, որ կոչէր նազարէթ : Ըմենքին որք ընդ նմա էին, մեռան : Հերովդէս կոտորեաց զամենայն մանկունս, որ էին 'ի բեթղէհէմ : Ար 'ի նաւին էին հաւատացին նմա, և ոչ որ գիտաց, թէ ո՛վ որ էր նա : Ղրազ լոյս տայ ամենեցուն, որ 'ի տանն իցեն : Ան ոմանք, որք ոչ հաւատան : Ալինչ է 'ի ծածուկ, որ ոչ յայտնեսցի : Օրնչ է այն, որ 'ի ձեռին քում է : Ըլքսիանոս երբէք երբէք խառնեալ ընդ աղքատսն, որ 'ի դուան եկեղեցւոյն, խնդրէր ողորմութիւն յայնցանէ, որք մտանէին յեկեղեցին :

Կ :

Յամենայն գաղանս, որք ստեղծան 'ի պէտս մարդկան, չիք այն ինչ, որ սիրէ զտէր իւր իբրև զուն, և պահէ զպահպանութիւն նորա զցայոյզ և զցերեկ . թէպէտև հար-

կանէ զնա տէր իւր, սակայն նա առ 'ի նմանէ ոչ հեռա-
նայ, և իբրև յորս ելանէ, և պատահիցի տեառն իւրում
տախժ սաստիկ, 'ի մահ մատնէ զանձն փոխանակ տեառն
իւրոյ :

Դ :

Օր տեսաքն և լուսք պատմեմք ձեզ : Օր դու ա-
սես, և ես ասել կարող եմ : Ասրդացի զթուղթն ձեր, զոր
գրեցիք առ իս : Օր ոչն գիտեմ, զիարդ ասացից :
Օինչ է այն զոր բարձեալ տանիս : Արեք են, զորս
անհնար է ինձ իմանալ : Հիշեաց, զոր արարն : Օքանն
զոր ասացեր յեռանդն, ոչ կարացի իմանալ, զի սլուր
էին միտք իմ : Աինչ է, զոր աստուած ոչ գիտէ : Աինչ
ունիս, զոր ոչ առեր յաստուծոյ :

Ե :

Մեղու, որ քան զամենայն տկար է, զերկասիրութիւն
պատուէ, որոյ գործն ամենեցուն է պիտանի : Ար անդ
այր մի, որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր : Մեղու ոչ կարէ
պատմել զփառս արքայութեան, որում արժանանան
սուրբքն : Հաստուծոյ, ասէ սողովմոն, պարտ է խնդրել
զիմաստութիւն, յորմէ և ինքն իմաստնացաւ : Մնօրէնք
խնդալով գործեն զմեղս, յորոց արգարքն զարհուրին :
Ի գիշերին յորում մատնեցաւ յիսուս, եկն 'ի գիւղ մի,
որում անուն էր գէթսէմանի : Մեղնոյն ճանապարհ ընդ
որ եկն, գնաց :

Զ :

Օթուարանութիւն գտին փիւնիկեցիք, զի վաճառա-
կանք էին, և թուարանութեան պէտս ունէին : Իսկ զե-
րաժշտութիւն գտին յոյնք, զի որփէոս յոյն էր ազգաւ,
զորմէ ասեն նախ գտանել զերաժշտականն : Իսկ զաս-
տեղարաշխութիւնն գտին քաղզէացիք, վասն զի անամպ
և հանապաղ ջինջ գոլով օդոյն, զիւրաւ կարացին ըմբռ-
նել զչարժմունս աստեղաց : Իսկ զերկրաչափութիւն
գտին եգիպտացիք, քանզի 'ի ծովանալ նեղոս գետոյ, և

ի խտոնակել զսահմանս արտավարացն կռիւք և սպանմունք շինէին եգիպտացւոցն ՚ի վերայ իւրաքանչիւր սահմանի, մինչև իմացան չափ, որով գտանէին զսահմանս իւրաքանչիւր արտավարացն, ուստի յառաջ եկն երկրաչափութիւն :

Գ Լ Ո Ի Խ ԺԿ.

ն :

Բազում անգամ քան զՏեթանոսս յետնեալ գտանիմք քրիստոնեայքս : Փութասցուք մեղաւորքս անցուցանել զբարկութիւն աստուծոյ : Որպէս սկսաքս, ՚ի նմին կատարեսցուք : Օջինչ իրք իցեն, զոր լուաքս : Որ օտեղծերդ զիս, ողորմեա ինձ : Եւ յղպէս արացուք, որպէս ասացերդ : Եւ եր զճշմարիտն, եթէ ոչինչ գիտեմ յայնցանէ, զոր ասէքդ, այլ նորա ոչ հաւատային նմա ամենին : Օդր ասէքդ, ցուցէք գործով :

ք :

Տունս, զոր ես շինեմ, մեծ է : Տրհորս խոր է : Ստեան առ յիսուս աշակերտքն, և ասեն, տեղիս անապատ է, և օրս տարաժամեալ, արձակեա զժողովուրդս, զի երթեալ գնեսցեն իւրեանց կերակուրս : Ո՛յր է պատանեակդ այդ : Ո՛յր հրամանաւ շինէք զտունդ զայդ : Բայց զպատուհանդ, որ հայի ընդ արևելս : Որդւոյ քո իցէ պատմուծանդ, եթէ ոչ : Ո՛յր է մատանիդ, գինդդ, և գաւազանդ : Սնուտ ՚ի քաղաքդ, և պատմեսցի քեզ, զինչ պարտ իցէ առնել :

դ :

Սամբս բնաւ ոչ ախորժէ զՏիւանդանալն : Սարմինս բաղմապատիկ հիւանդութեամբ օր ըստ օրէ տկարանայ : Ըքաղցրիկ որդեակ, ուր արդեօք իցես, զի անունդ կայ : և դու ոչ երևիս : Ընդ ոչ տեսի զոք յազգէս հայոց

Ահրա իցէ ինձ արձակիլ 'ի մարմնոյս : Այսպէս երթի-
ցուք որպէս և եմ իսկ, անձածուկ զլիտիս և բոկոտիւքս :

Պ :

Այր ոմն ցանկացեալ կրօնաւոր լինել, գնաց առ ծեր
ոմն, և յայտնեաց նմա լսորհուրդ իւր : Ասէ ցնա ծերն,
եթէ կամիս կրօնաւոր լինել, երթ ցրուեալ զինչս քո, և
եկեալ նստցիս 'ի սենեկի քում : Այս նա գնաց վաղիւ-
ղակի, և ըստ խրատու ծերոյն բաշխեաց զամենայն ինչս
իւր աղքատաց, բայց միայն 'ի պէտս իւր եթող դա-
հեկանս հարիւր, և եկեալ նստաւ 'ի սենեկին : Օհնի
աւուրց ինչ ասնն ցնա լսորհուրդքն, հնացեալ է զուռն
խցիդ, նորոգեսցես զսա, և եկեալ պատմեաց զայն ծե-
րոյն, եթէ լսորհիմ 'ի միտս իմ նորոգել զուռն խցին :
Ասէ ցնա ծերն թէ ասացի քեզ թէ ցրուեալ զինչս քո,
արդ զմնացեալն զայն ևս բաշխեալ, արար նա զհրամայ-
եալն բայց ևս մնացոյց անտի դահեկանս տասն : Օհնի
ժամուց ինչ դարձեալ ասնն ցնա լսորհուրդքն, ձեղուն
սենեկիս հին և փտեալ է, պարտ է քեզ շինել զսա,
և գնացեալ պատմեաց և զայս ծերոյն : Ասէ ցնա ծերն,
ուրիս և այլ ևս ինչս ցրուեսցես զնա ևս, զի հանգիցես,
և գնացեալ ցրուեաց և զտասն զայն դենար, և յայնմ
օրէ լսորհուրդք իւր հանգուցին զնա :

Գ Լ Ո Ի Խ Դ Գ :

Ս :

Օ ինչ գիրքին է, սիրել զամենայն դք, և սիրելի լի-
նել յամենեցունց, եթէ կագել և կուրիլ ընդ ամենե-
սին : Հողմ շարժէ զտերևս ծառոց : Տերևք ծառոց շար-
ժին 'ի հողմոց : Արբիկ սաստիկ հողմոյ 'ի տեղիս տեղիս
զէնս կործանեաց : Ընք 'ի բազում տեղիս կործանե-
ցան 'ի սաստիկ մրրկաց : Արումպոս եգիտ զամբրիկայ զնոր
աշխարհ : Ըազում նոր կղզիք գտան 'ի հմուտ նաւա-

պետաց: Արդեակ պատուեալ զԾերս, զի և դու պատուես-
ցիս 'ի ծերութեան քում:

լւ:

Ամն 'ի ճգնաւորաց յանցուցեալ էր, վասն այնորիկ ժո-
ղովեցան, և կոչեցին և զսուրբն անտոն, և նա ոչ կա-
մեցաւ գնալ. դարձեալ ազդ արարին, և ասեն, եթէ
ամենեքեան քեզ ակն ունին և մնան. իսկ նա ըստ կա-
մաց նոցա յարուցեալ էառ փսիաթ ծակ, և լցեալ զայն
աւազով՝ եղ 'ի վերայ թիկանց իւրոց, և այնպէս եկն:
Եւ ելին ամենեքեան ընդ առաջ նորա, և իրրև տե-
սին զնա յայն կերպարանս ասեն, զի՞նչ է սյդ հայր:
Եւ սէ ցնոսա այս իմ մեղք են, որք սորեն զկնի իմ, այլ ես
ոչ տեսանեմ, և ահա սյսօր եկի դատել զայլոյ մեղս:
Եթէ կամիք զի թողցին մեզ մեղք մեր, և մեք թողու-
ցումք զմեղս սյլոց: Առքա իրրև լուան զայս, ինչ ոչ կա-
րացին ասել ցնա, և այր իւրաքանչիւր գնաց 'ի տեղի իւր:

լւ:

Ամն յեղբարց յորժամ բնակէր 'ի վանս վան ամենայն
դոյզն իրաց արագ շարժէր 'ի բարկութիւն. եղկելին ձանձ-
րացեալ յիւրոց անկարգ գնացից վարանէր յանձն իւր,
թէ որպէս ազատիցի յախտէ անտի: Արդ՝ ելեալ 'ի վա-
նացն գնաց յանապատ հեռի յայր ինչ, և անդ հան-
դարտեցաւ: Իսկ 'ի միում աւուր լցեալ զպնակն ջրով,
եղ մերձ իւր. և հեղաւ առ ժամայն: Ելից դարձեալ, և
այն ևս թափեցաւ թաւալեալ: Ելից երրորդ անգամ, և
իրրև դարձեալ հեղաւ, բարկացեալ էառ զպնակն և
եհար զքարի և խորտակեաց: Օկնի ժամուց ինչ իրրև
դադարեաց բարկութի նորա 'ի միտս եկեալ գիտաց, եթէ
միայն կեալն ոչ կարէ դադարեցուցանել զչար ախտս,
այլ մանաւանդ ուր և իցէ որ պարտ է զհամբերութիւն
յանձին ունել: Հետ այսօրիկ դարձաւ 'ի վանս, և կր-
թէր զանձն համբերել ամենայն նեղութեանց:

Գ Լ ՈՒ Խ ԺԳ:

ն :

Պէնչել հողմոյ մէզն փարատի : Պծերանալ մարդոյ վատի տեսութիւն աչաց նորա : Պցօղել ամպոց աճնն դալարիք : Պշարժել բարկութեան քո մի բանար զբերան քո :

ք :

Պծնանել յիսուսի ՚ի հրէաստանի, թագաւորէր ՚ի վերայ հայոց արգար, որ էր յարշակունի ազգէ այր իմաստուն և հանճարեղ : Վէպ եղև սմա երթալ յերկիրն պարսից առ ՚ի խաղաղացուցանել զարտաշէս արքայ պարսից, և զնղբարս նորա, որք գժտեալ էին ընդ միմեանս վասն թագաւորութեան : Եւ անդ պատահեաց նմա ցաւս, որում ոչ կարացին օգնել բժիշկքն :

դ :

Երթամ ձուկն որսալ : Եկն ՚ի տուն նորա խնդրել զնա : Մարդ մի խնդրեմ խօսել ընդ նմա, և ոչ գտանեմ : Հրեշտակք եկեալ էին տանել զհոգի նորա : Հետ ծննդեանն քրիստոսի գան յամենայն ազգաց տեսանել զայրն և զմուրն բեթղէհեմի և երկրպագանել նմա : Հետու առաքեաց երկուս երիտասարդս լուսեսել զերկիրն դաղտ :

դ :

Յայնժամ յիսուս բժշկութիւնս կատարէր ՚ի հրէաստանի առանց դեղոց : և լուեալ զայն արգարու, առաքեաց զսուրհանդակ իւր, և զայլ արս փառաւորս ՚ի միասին, և գրեաց առ յիսուս այսպէս : Ըբգար որդի արշամայ, առ յիսուս փրկիչ և բարերար, որ երևեցար յերուսաղէմացւոց աշխարհին ողջոյն : Եւ եալ վասն քո, և վասն նշանաց քոց զոր առնես, զմի ինչ յերկուց աստի հաստատեցի ՚ի միտս իմ. զի կամ աստուած իսկ ես յերկնից իջեալ, և զայդ առնես, և կամ աստուծոյ որդի ես : Եւ

այ ևս վասն հրէից, եթէ տրանջնն գրէն . քաղաք մի փոքրիկ գեղեցիկ է իմ բաւական երկոցունցս . աղա-
չեմ զքեզ գալ և լինել ընդ մեզ : Տորժամ հրեշտակքն
արգարու եկին յերուսաղէմ, պատահեցան այնմ ժամու
յորժամ յիսուս յաւանակաւ ելանէր յերուսաղէմ . և
մատուցեալ առ փիլիպպոս և առ անդրէաս , ետուն նոցա
զթուղթն արգարու , և նոքա զթուղթն հանդերձ ըն-
ծայիւք մատուցին առ յիսուս :

Ե :

Աղաչեմ մի անողորմ լինել : Վաւ լիցի , կո՛մ, մի լիցի
քեզ առնել զբանդ զայդ : Չգեաց արբահամ զձեռս իւր
առնուլ զսուրն , և զնուլ զորդին իւր : Աս ըստ կարի
իմում ճգնեցայ պահել զպատուիրանս աստուծոյ : Խոր-
հեցան 'ի ծածուկ արկանել զնա 'ի ծով : Ամիմ զա-
մենեսեան 'ի գործս վաստակել , քանզի զամենայն չարիս
դատարկութիւնն ուսոյց :

Զ :

Յիսուս հրամայեաց թովմայի գրել պատասխանի ար-
գարու այսպէս : « Արանի այնմ , որ ոչ իցէ տեսեալ զիս ,
և հաւատայցէ , . . . փոքր ինչ ժամանակ վն մտա-
կարարութեան ինչ առաքեցայ այսր , և ապա վերանամ
առ նա , որ առաքեացն զիս , և յայնժամ զմի յաշակեր-
տաց իմոց առաքեցից առ քեզ , կեանս տալ քեզ , և
որոց ընդ քեզ են : Առաքեաց ընդ թղթին և զանձե-
ռագործ պատկեր իւր 'ի սուրբ դաստառակին : Աւ յետ
յարութեանն քրիստոսի լուեալ արգարու զգալուստ
թաղէի առաքելոյն յուռհա , իսկոյն կոչեաց զնա , և ընդ
մտանելն 'ի ներքս անկեալ թագաւորն 'ի գահոյից եր-
կիրպագանէր նմա , և թաղէոս ձեռն եղեալ 'ի վերայ նո-
քա անուամբն յիսուսի մկրտեաց զթագաւորն , և զբազ-
մութիւն քաղաքին . և շինեաց նոցա եկեղեցիս , և ձեռ-
նադրեաց զագդէ եպիսկոպոս քաղաքին փոխանակ իւր :

Գ Լ ՈՒ Ի Խ ԺԻ:

ի:

Որդե՛հ 'ի փոքունց սկսեալ մեծանայ, և կիզէ զամենայն նիւթ: Սնորեալ յուղւոյն ոչ գիտեաք թէ յո՞ երթայաք: Օձեռանէ կալեալ տարան 'ի տուն իւր: Հանեալ զվերարկուն եդ ընդ սնարիւք, և ննջեաց:

ի:

Ընն ուրումն էր անդաստան, և 'ի ծուլութենէ իւրմէ կորդացեալ եղև այն, և լի եղև փշով ըստ փշալից անտառի: Յետոյ կամեցեալ սրբել զնա, ասէ ցորդին իւր, զնա՞ որդեակ, և սրբեա՞ զարտն զայն. իսկ նա զնաց, և իրբև ետես զբազմութիւն փշոց կարճամտեալ վհատեցաւ, և ասէ, երբ կարացից սրբել զա, և անկեալ անդ ննջեաց մինչև ցերեկոյն: Աւ ապա զնացեալ հայր մանկանն տեսանել թէ զինչ գործեալ իցէ նորա, և եզիտ զի բնաւ ոչ աշխատեալ էր, և ասէ, զինչ է այս որդեակ զի ոչինչ գործեալ է քո, ասէ մանուկն ցհայրն. յորժամ եկեալ տեսանեմ զբազմութիւն փշոցն՝ զարհուրիմ, և յաճէ անտի թմրեալ ննջեմ մինչև ցերեկոյ: Եսէ հայրն ցնա, որդեակ յամենայն աուր սրբեալ գործեա՞ քեզ անկողին, և անդ ննջեա՞, և յաջողեսցին գործքքո: Իսկ որդին արար ըստ բանի հօրն, և 'ի սակաւ աուրս սրբեցաւ անդաստանն այն, և սերմանեալ ցորեան, առին զարդիւնս նորա:

ի:

Յուդա մատնելոց էր զյիսուս: Յորժամ տեսանիցէք ընդ առաւօտս զերկինս կարմրացեալ, ասէք թէ անձրև լինելոց է, և լինի այնպէս: Բրիստոս գալոց է 'ի դատել զկենդանիս և զմեռեալս: Եյնպէս կեաց, իբր թէ վաղիւ մեռանելոց ես: Յիշեա՞ զոր մահու քո, զի երբ և է մեռանելոց ես: Վնդ ամենայն գործոց քոց համարս տալոց ես:

Ունիմ ինչ ասել քեզ, կո՛մ, Ռանք ինչ են իմ ընդ քեզ : Օ՛հնչ ունիս խօսել ընդ իս : Ս՛ինչ հանդերձեալ էր մեռանել, կային մերձ առ նմա բազումք ՚ի բարեկամաց նորա : Օ՛հնչ պիտոյ է ինձ այս կեանք, եթէ մեղօք հասանէ ինձ կեալ :

Ե :

Երբեմն հայրն մակար գնացեալ էր յեղիպտոս, և իբրև եկն ՚ի սենեակ իւր, եզիտ անդ այր մի, որ կողոպտէր զխուց նորա, և զկարասին հանեալ զներ ՚ի վերայ գրաստու իւրոյ : Օ՛երն իբրև ետես զնա, սկսաւ օգնել նմա որպէս զօտար որք, և բարձեալ հանդարտութեամբ յուղարկէր զնա, և ասէր, ոչինչ բերաք յաշխարհս, և ոչինչ հանելոց եմք ընդ մեզ աստի, տէր ետ, և տէր էառ :

Գ Լ Ո Ի Խ Ժ Գ :

ա :

Նյխատակութիւն երախտեաց ատելի է աստուծոյ և մարդկան : Էղունմն արեան մարտիրոսաց փարատեաց յաշխարհէ զխաւար կռապաշտութեան : Ոչինչ է յամենայն ախտս չար քան զյրբութիւն, քանզի ծնող է ամենայն չարեաց : Մնասունք եղեն վասն սպասաւորութեան մարդկան : Մստուած ստեղծ զժաղիկս ՚ի զբօսանս և ՚ի բժշկութիւն մարդկան : Քրիստոս եկն յաշխարհ ՚ի խրնդիր կորուսեալ ոչխարին :

բ :

Միայնակեաց ոմն յոյժ հանձարեղ և սուրբ ոչ եզիտ առժամայն իւր տուն բնակութեան, էր անդ և ծեր ոմն, որ ունէր սլլ սենեակ առանձին, յորժամ գիտաց եթէ կարօտ էր միայնակեացն սենեկի, հիւրընկալեաց զնա ՚ի սենեակ իւր : Էւ ահա բազումք գային ՚ի տես նորա, և

բերէին զպիտոյս նորա առատապէս : Այս սկսաւ ծերն
այն, որ տէր էր տանն, զիսալ ընդ նմա, և առաքեաց
զաշակերտ իւր և ասէ, գնա՛ ՚ի տեղւոջէդ զի ինձ պիտոյ
է տուն իմ, եթէ ոչ գնասցես կամաւ, գաւազանաւ ար-
տաքսեցից զքեզ ակամայ : Անաց աշակերտն և ասէ ցնա
ծեր իմ առաքեաց զիս առ քեզ, և ասէ, զորպէս կեաա
յաւուրս յայսմիկ . և նա ասէ, ասացես զինէն, աղօթել
վասն իմ, զի ծանրացաւ ստամոքս իմ : Այլեալ եղբայրն
ասէ խնդրեսցէ այլ սենեակ, և վարվաղակի փոխեսցի ան-
տի, բայց աղաչէ ներել մինչև ցկիրակէ :

Դ :

Յիշեալ զելա քո յաշխարհէ : Ալաւն զանցս լեռնային
կողման, զի ընդ այն էին մուտք ՚ի հրէաստան, և զիւ-
րին էր արգելուլ, քանզի նեղ էին, և կարէին պահել
արք երկու : Յիսուս յետ դարձին յեզիպտոսէ բնակեցաւ
՚ի նազարէթ : Այստացաւ մեզ քրիստոս զհանգիստ յար-
քայու թեան իւրում : Անդարէքն յառաջագոյն գուշա-
կեցին զգալուստ քրիստոսի յաշխարհս, և զդարձ հե-
թանոսաց ՚ի հաւատս : Անրտիրոսք համբերութիւն տանջա-
նաց առաւել զարմանալիք էին, քան սքանչելագործութիւն :

Ե :

Իբրև եկն կիրակէն, և ոչ գնաց, յայնժամ առեալ
ծերն զցուպ իւր, գնայր հանել և վանել զնա : Ասէ ցնա
աշակերտն, ես նախ երթայց, զի մի գուցէ օտար ոք
իցէ անդ : Այս յառաջեալ եկն աշակերտն առ ծերն, և
ասէ ծեր իմ գայ առ քեզ յայցելութիւն : Իսկ նա,
իբրև լուաւ զտէր ծերոյն զոր ցուցանէր առ նա, ել ընդ
առաջ նորա, և անկեալ առ ոտս նորա երկիրեպագ նմա
և ասէ, մի աշխատ լինիր հայր, ես եկից առ քեզ : Օայն
իբրև ետես ծերն, ՚ի գութ խանդաղատեցաւ, ընկէց ՚ի
ձեռանէ զցուպն, և գնաց համբուրեաց զնա : Իբրև դար-
ձան ՚ի սենեակ իւրեանց, ասէ ծերն ցաշակերտն իւր,
ոչինչ ասացեր նմա, յորոց ասացի քեզ ասել դմա, և
նա ասէ . ոչ հայր : Յայնժամ ուրախ եղև և ասէ

ցաշակերանն իւր, յայսմ հետեւ դու վարդապետ իմ, և ես աշակերտ քո, այսօր դու ես փրկիչ անձին իմոյ, և և առիթ փրկութեան յախտէ նախանձու:

— դու շատ արագ, արագ քաշուիս ինչ որ ասուիս քեզ: Եւ:

Կերպարանք կապկի նման է կերպարանաց մարդոյ: Գոթութեան արժանաւոր այն բժիշկն է, որ զանյուսացեալ հիւանդն յանձն առնու բժշկել: Ըրժանի է մշակն վարձու իւրոյ: Ըյր ոմն մեծատուն աղաչէր զմի որ 'ի ծերոցն խնդրել ինչ 'ի նմանէ 'ի պէտս իւր, ասէ ծերն, ես ոչ եմ կարօտ ընչից, բաւական են ինձ ձեռք իմ և գործք նորա:

— Եւ ինչ որ ասուիս քեզ: Եւ:

Հայրն եսայի առեալ երբեմն զգամբիւղ իւր՝ զնաց առ երկրագործ ոմն և ասէ, տուր ինձ ցորեան, ասէ ցնա երկրագործն, ռոպէս կամիս անուղ ցորեան, զի ոչ աշխատեցար 'ի հնձելն, ասէ ցնա ծերն, ռչ երբէք առնուն ցորեան, որք ոչն հնձեն, ասէ ցնա մշակն՝ ոչ, և այսպէս մեկնեցաւ անախ: Եղբարքն որք էին ընդ նմա, անկան յոտս նորա և ասեն. զի՞նչ գործ գործեցեր հայր, ասէ ցնոսա յօրինակ ձեզ արարի եղբարք, զի որ թափուր է 'ի գործոց առաքինութեան, ոչինչ վարձս առցէ յաստուծոյ:

— Եւ ինչ որ ասուիս քեզ: Եւ:

Գ Լ Ո Ի Խ Ժ Ժ Լ:

— Եւ ինչ որ ասուիս քեզ: Եւ:

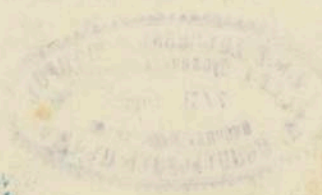
Ընտարհս բանիւ տեսան հաստաեալ կայ: Ընչունչ կային զգիշերն ողջոյն: Ընպակաս յիշեմք զձեզ յաղօթս մեր: Ըներկիւղ անցար ընդ մէջ նոցա: Ըթէ առաջ նորդն ուղիղ գնայ, հետեւեալքն անխոտոր ձանապարհորդեն: Ըէէ յանիրաւի ինչ թշնամանիցիս համբեր:

Թ :

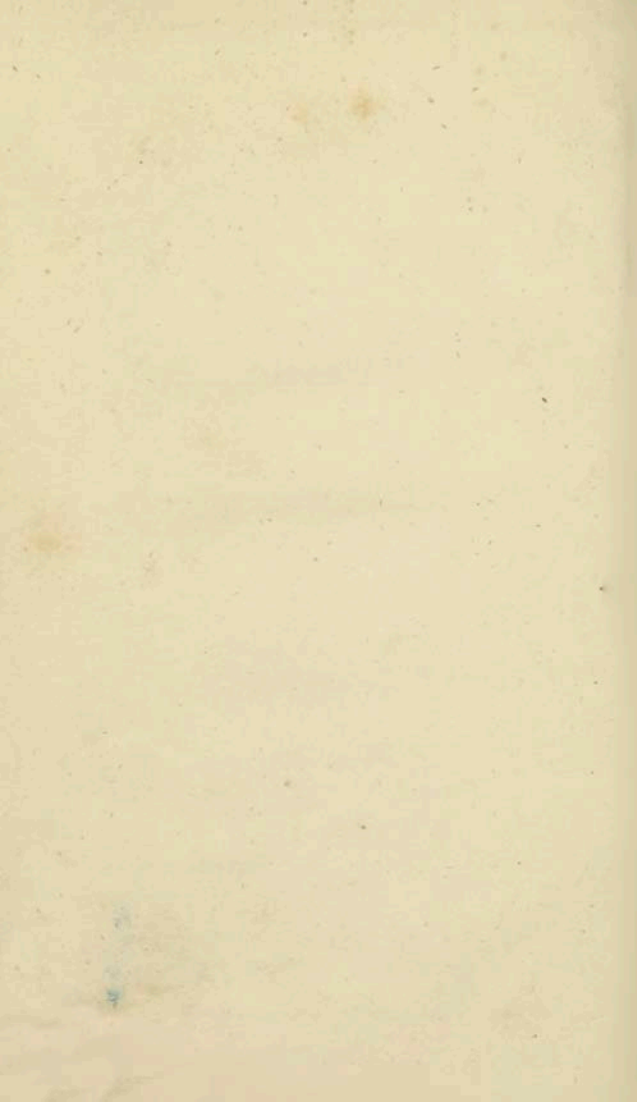
Ոմն 'ի հարանց պատմէր աշակերտացն իւրոց , եթէ
 գնացեալ ուրեք ետես զայր ոմն աղքատ , որ ունէր
 քուրձ ինչ , զկէս նորա 'ի ներքոյ իւր արկանէր , և կի-
 սովն ծածկէր զինքն . այլ վասն սաստկութեան ձմերայ-
 նոյն սարսուացեալ գողայր 'ի ցրտոյ անտի , և մխիթա-
 րէր զանձն իւր և ասէր . գոհանամ զքէն աստուած իմ
 և թագաւոր իմ , որքան մեծատունք կան 'ի բանտի 'ի
 կոճեզս պնդեալք . իսկ ես մեղաւոր գոլով իբրև զթա-
 գաւոր քաղցր 'ի քուն լինիմ , մեկնեմ զտաս և զձեռս
 որպէս և կամիմ , և դնամ համարձակ ուր և կամիմ :
 Օայս լուեալ աշակերտացն շահ մեծ եղև ամենեցուն :

The first of the most important things
 which we should know is that
 the world is not what it seems to be.
 It is a vast and mysterious place,
 full of wonders and secrets.
 We must learn to look at things
 from a different perspective,
 and to see the beauty and
 meaning in the things we
 take for granted.

Ի ՊԻՆՆԵՆ

Ի ՏՊԵՐԵՆԻ ԻՐԻՔԵՐԵՆՆԵՆՆԵՐ

1837. ՌԻՉԳ.